

Číslo oznamu	Obsah	Strana
	I <i>Informácie</i>	
	
	II <i>Úvodné akty</i>	
	Európsky hospodársky a sociálny výbor	
	419. plenárne zasadnutie v dňoch 13. a 14. júla 2005	
2005/C 294/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 77/91/EHS, pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností, udržiavanie a zmenu ich základného kapitálu“ KOM(2004) 730 v konečnom znení – 2004/0256 (COD)	1
2005/C 294/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS týkajúce sa účtovných závierok určitých typov spoločností a konsolidovaných účtovných závierok“ KOM(2004) 725 v konečnom znení – 2004/0250 (COD)	4
2005/C 294/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru „Perspektívy európskeho výskumu v odvetví uhlia a ocele“	7
2005/C 294/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie: Sociálny program“ KOM(2005) 33 v konečnom znení	14
2005/C 294/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie – Silnejšie partnerstvo pre okrajové regióny“ KOM(2004) 343 v konečnom znení	21
2005/C 294/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o prístupe trhu k prístavným službám“ KOM(2004) 654 v konečnom znení – 2004/0240 (COD)	25
2005/C 294/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Prínos občianskej spoločnosti k vzťahom medzi EÚ a Ruskom“	33

<u>Číslo oznamu</u>	Obsah (pokračovanie)	Strana
2005/C 294/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: „REACH – Legislatíva o chemických látkach“	38
2005/C 294/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Rozsah a účinky relokácií podnikov“	45
2005/C 294/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 77/388/EHS o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o dĺžku uplatňovania najnižšej úrovne bežnej sadzby“ (KOM(2005) 136 v konečnom znení – 2005/0051 (CNS))	54

II

(Úvodné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

419. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 13. A 14. JÚLA 2005

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 77/91/EHS, pokiaľ ide o zakladanie akciových spoločností, udržiavanie a zmenu ich základného kapitálu“

KOM(2004) 730 v konečnom znení – 2004/0256 (COD)

(2005/C 294/01)

Rada sa 13. januára 2005 podľa článku 44 ods. 1 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva rozhodla prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko k navrhovanej téme.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu, ktorá bola poverená prípravou stanoviska Výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 23. júna 2005. Spravodajcom bol pán BURANI.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 419. plenárnom zasadnutí, ktoré sa konalo 13. a 14. júla 2005 (na schôdzi z 13. júla) jednomyselne nasledujúce stanovisko:

Preambula

pokiaľ cena, za ktorú sa nové akcie vydávajú, je v súlade s uvedenou povinnosťou.

1. Úvod

1.1 V rámci procesu zjednodušenia legislatívy pre vnútorný trh (SLIM) vydala Komisia v septembri 1999 štúdiu vypracovanú pracovnou skupinou pre obchodné právo, ktorá sa zaoberala predovšetkým zjednotením prvej a druhej smernice o obchodnom práve. Vo svojej správe o modernom rámcovom pláne riadenia pre obchodné právo v Európe, publikovanej v novembri 2002 skupina na vysokej úrovni zložená z expertov v oblasti obchodného práva potvrdila, že väčšina návrhov SLIM bola si naozaj zasluhovala zavedenie do praxe prostredníctvom smernice.

1.2 Posudzovaný návrh smernice sa zameriava na zjednotenie istých aspektov druhej smernice, ktorá v súčasnosti stanovuje tieto požiadavky:

— Akcie sa nemôžu vydať za nižšiu cenu ako je ich nominálna hodnota alebo v prípade, kde neexistuje žiadna nominálna hodnota, ich zúčtovateľná pari hodnota. Tento zákaz sa vzťahuje na všetky emisie akcií bez výnimky, a nie len na počiatkové emisie akcií v okamihu zapísania spoločnosti do obchodného registra. Toto neznamená, že sa nemôže vykonať neskoršia emisia akcií za nominálnu alebo zúčtovateľnú pari hodnotu nižšiu ako pri predchádzajúcej emisii,

— Emisia akcií ako protiplnenie za nepeňažný vklad podlieha požiadavke ocenenia jedným alebo viacerými nezávislými expertmi.

— Racionalizácia vlastníckych vzťahov v spoločnosti musí byť v prípadoch, kde je to možné, zásadne obsiahnutá v stanovách a v zriaďovacom akte a/alebo vopred schválená valným zhromaždením.

— Nadobudnutie svojich vlastných akcií spoločnosťou v zásade podlieha súhlasu valného zhromaždenia len na určitý čas a len pre určitú časť kapitálu spoločnosti.

— Spoločnosť smie poskytnúť finančnú pomoc na nadobudnutie svojich vlastných akcií tretej strane len v ojedinelých prípadoch a len do určitej výšky.

— Vylúčenie predkupných práv pri zvyšovaní kapitálu za nepeňažné protiplnenie podlieha súhlasu valného zhromaždenia, zároveň sa vyžaduje aj písomná správa administratívneho alebo riadiaceho orgánu.

— V prípadoch znižovania kapitálu je vecou členských štátov stanoviť si podmienky, za ktorých si môže veriteľ uplatniť svoje právo získať primerané záruky.

2. Obsah návrhu nariadenia

2.1 Návrh smernice vychádza z predpokladu, že zjednodušenie druhej smernice by malo významnou mierou prispieť k podpore efektívnosti a konkurencieschopnosti podnikov bez toho, aby sa znížila ochrana ponúkaná akcionárom a veriteľom.

2.2 Z tohto pohľadu sa jednotlivé články návrhu smernice zameriavajú priamo či nepriamo na nasledujúce body:

- dať spoločnostiam možnosť prijímať vklady iného charakteru než peniaze v hotovosti, bez povinnosti požiadať o znalecký posudok – samozrejme, len ak nebudú vznesené námietky,
- umožniť akciovým spoločnostiam nákup vlastných akcií až do výšky rozdeliteľných rezerv spoločnosti,
- umožniť spoločnostiam poskytnutie finančnej pomoci tretej strane s cieľom získať svoje akcie až do výšky rozdeliteľných rezerv spoločnosti,
- umožniť akciovým spoločnostiam zvýšiť – za určitých okolností – svoj kapitál bez toho, aby museli splniť oznamovacie požiadavky spojené s obmedzením alebo zrušením predkupných práv,
- dať veriteľom možnosť uchýliť sa, za určitých okolností, k súdnemu alebo správne konaniu, ak pokladajú svoje nároky za ohrozené,
- stanoviť, že akcionári spoločnosti kótovanej na burze, ktorí vlastnia podstatnú väčšinu kapitálu spoločnosti (90 %), môžu kúpiť zvyšný podiel akcií.

2.3 S cieľom zabrániť zneužitiu trhu by mali členské štáty kvôli implementácii tejto smernice zohľadniť ustanovenia smernice 2003/6/ES a 2004/72/ES týkajúce sa povolených trhových postupov a celého radu ustanovení zameraných na garantovanie transparentnosti riadenia a zodpovednosti riadiacich orgánov.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Výbor schvaľuje ciele, vytýčené návrhom smernice a vo všeobecnosti spôsoby, ktorými sa ich Komisia snaží dosiahnuť. Treba preto rozlišovať medzi *samotným zjednodušením*, ktoré zachováva pôvodný zmysel a dosah predchádzajúcich ustanovení, a *pozmeňujúcim zjednodušením*, ktoré po zrušení istých postupov, pôvodne chápaných ako garancie pre tretie strany, pre trh alebo pre samotné spoločnosti, môže viesť k zmene v „garančnom“ prístupe predchádzajúcich smerníc.

3.2 Pozmeňujúce zjednodušenie netreba nevyhnutne odmietať, práve naopak, môže sa ukázať ako užitočné, ak dokáže prispôsobiť ustanovenia reálnej situácii na trhu a v spoločnostiach. Komisia však pri jeho schvaľovaní nemôže prekročiť rozsah právomocí, ktoré jej boli zverené, t.j. zjednodušovať, a nie meniť platné právne predpisy. Inak povedané,

každá zmena je prijateľná, ak sa dá dokázať, že prispieva k zjednodušeniu riadenia spoločností zlepšením konkurencieschopnosti a znížením nákladov spoločností, a naopak nie je prijateľná, ak má za následky obmedzenie práv tretích strán, predovšetkým menšinových akcionárov alebo veriteľov. EHSV upriamuje pozornosť Parlamentu a Rady na tento nesmierne dôležitý bod, ak sa má vyhnúť tomu, že občan získa dojem, že sa proces zjednodušovania chce využiť na zavedenie podstatných zmien, ktoré nemajú nič spoločné so zjednodušením. Práve v tomto duchu zamýšľa EHSV prispieť tak, že sa obmedzí na komentár výlučne k tým aspektom, ktoré si zasluhujú pozornosť, pričom sa rozumie, že s nespomenutými aspektmi súhlasí.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 **Článok 10a ods. 1** stanovuje, že sa členské štáty môžu rozhodnúť neuplatniť garančné ustanovenia článku 10 ods. 1, 2 a 3 smernice 77/91/EHS, ak nový vklad do kapitálu spoločnosti pozostáva z iných ako peňažných hodnôt, teda ak vklad tvoria tituly kótované na burze. V tomto prípade môže byť osvedčenie expertom nahradené ohodnotením na základe ich váženého priemeru cien počas posledných troch mesiacov.

4.1.1 Výbor s tým súhlasí, ale upozorňuje na skutočnosť, že výpočet založený na váženom priemere cien počas posledných troch mesiacov sa zakladá na predchádzajúcich hodnotách, ktoré nezohľadňujú budúce možnosti vývoja, ktoré by mohli stúpať, ale i klesať. Táto norma by mala byť zahrnutá tak, aby sa vážený priemer cien pokladal za *maximum*, pričom by rozhodujúce orgány mali možnosť vykonať odlišné a odôvodnené ocenenie.

4.1.2 Zjednodušenia uvedené v odseku 1 by sa mali zaviesť v celej EÚ. Ak sa ponechajú na uváženie členským štátom, hrozí, že sa v niektorých krajinách želaný deregulačný účinok nedostaví.

4.2 **Článok 10a ods. 2** stanovuje, že garančné ustanovenia obsiahnuté v bode 4.1 sa môžu neuplatniť aj v prípade, že nový kapitálový vklad pozostáva z iných hodnôt ako titulov kótovaných na burze (nekótované tituly, nehnuteľnosti atď.). V tomto prípade však ocenenie musí byť vykonané vopred nezávislým expertom, ktorý má dostatočnú kvalifikáciu a skúsenosti v tejto oblasti.

4.2.1 Podľa názoru Výboru by sa malo písmeno a) týkajúce sa postavy experta vyškrtnúť, pretože pojmy „dostatočná kvalifikácia a skúsenosti“ sú príliš vágne. Na účely smernice postačuje, ak pôjde o kompetentnými úradmi uznávaného nezávislého experta.

4.2.1.1 V odseku 2 písm. b) týkajúcom sa obdobia na ocenenie hodnoty vkladu by sa trojmesačná lehota mala predĺžiť aspoň na 6 mesiacov.

4.2.2 Druhá pripomienka sa týka bodu c), kde sa stanovuje, že expert vykonáva svoje ocenenie „v súlade so všeobecnými uznávanými normami a zásadami pre oceňovanie v príslušnom členskom štáte“. EHSV navrhuje, aby boli explicitne uvedené účtovné predpisy uznané zákonom alebo oficiálnou zbierkou predpisov.

4.2.3 V odseku 3 je zahrnutá možnosť neuplatňovania ustanovení týkajúcich sa oceňovania v prípade, že hodnota nepeňažného vkladu vyplýva z účtovných výkazov z predchádzajúceho finančného roku. Je potrebné objasniť pojem „jednotlivé aktíva účtovných výkazov“. Nie je jasné, či ide o bilančné hodnoty.

4.3 **Článok 10b ods. 2** stanovuje, že „každý členský štát určí **nezávislý správny alebo súdny orgán**, ktorý bude zodpovedný za preskúmanie zákonnosti iných než peňažných protiplnení“. EHSV poznamenáva, pričom ide o čisto formálnu záležitosť, že súdny orgán je vždy nezávislý, a preto navrhuje miernu úpravu znenia. Oveľa dôležitejšie sa však zdá byť konštatovanie, že sa tento orgán spomína na viacerých miestach v texte smernice, ale zakaždým sa uvádzajú jeho odlišné funkcie bez toho, aby sa definovalo jeho presné postavenie a písala zoznam jeho úloh.

4.3.1 Je známe, že v každom členskom štáte už existujú správne alebo súdne orgány s notárskymi, autorizačnými a kontrolnými funkciami. Zdá sa, že sa dospelo k okamihu, keď treba –prínajmenšom v rámci každého členského štátu – vyjasniť situáciu a pristúpiť k definícii **jediného zodpovedného orgánu** („jediné vybavovacie miesto“ – „One-Stop-Shop“ v súlade so smernicou o službách) pre stanovovanie predpisov a kontrolu spoločností: bol by to rozhodujúci krok nielen na ceste smerom k zjednodušeniu, ale aj a predovšetkým k vytvoreniu vnútorného trhu.

4.4 **Článok 19. ods. 1** stanovuje, že v krajinách, ktoré umožňujú spoločnostiam nákup vlastných akcií, toto povolenie na ich nadobudnutie podlieha súhlasu valného zhromaždenia *maximálne na obdobie piatich rokov*. EHSV poznamenáva, že obdobie piatich rokov je rozhodne príliš dlhé: situácia na trhu a v samotnej spoločnosti sa môže radikálne zmeniť a viesť rozhodujúce orgány k jej prehodnoteniu. Oprávnenie na nákup platné päť rokov nie je v súlade s podnikovou praxou: bolo by lepšie znížiť ho na dva roky s možnosťou predĺženia o ďalší jeden či dva roky, a to z opatrnosti a kvôli tomu, aby sa valnému zhromaždeniu akcionárov poskytol istý manévrovací priestor pre rozhodovanie.

4.4.1 V článku 23, ods. 1 by sa malo upustiť od podmienky „na podnet“ správneho alebo riadiaceho orgánu. **Pojem** je príliš nejasný a môže sa chápať iba ako príklad. Lehota 5 rokov pre analýzu peňažných tokov v druhom pododseku sa javí ako príliš dlhá a mala by sa skrátiť na 2 roky.

4.5 **Článok 23a** udeľuje akcionárom právo napadnúť schválenie transakcie udelené valným zhromaždením v prípade vkladu pozostávajúceho z iných ako peňažných hodnôt tak, že sa obráti na príslušný správny alebo súdny orgán, ktorý rozhodne o zákonnosti uvedeného schválenia transakcie. EHSV

poznamenáva, že rozhodnutia valného zhromaždenia akcionárov sú právne záväzné a že orgán s výlučne administratívnymi právomocami len ťažko môže rozhodnúť o ich zrušení alebo zmene. Tento aspekt ešte viac poukazuje na nevyhnutnosť stanovenia úloh zodpovedných orgánov (viď vyššie, bod 4.3) a vytvorenie „jediného vybavovacieho miesta“ s funkciami o. i. aj súdneho charakteru (správny súd).

4.6 Do **článku 29** sa vkladá odsek, podľa ktorého je oprávnený správny alebo riadiaci orgán oslobodený od povinnosti predložiť valnému zhromaždeniu písomnú správu o obmedzení alebo vylúčení predkupných práv pri zvyšovaní kapitálu. EHSV nevidí dôvod pre takéto ustanovenie, ktoré zjavne porušuje zásady transparentnosti bez toho, aby na druhej strane zjednodušovalo postupy ocenením spôsobom. Okrem toho treba poznamenať, že akcionári „môžu vyžadovať“, aby boli uvedené „dôvody obmedzenia alebo stiahnutia predkupného práva“. Rovnako nebol stanovený postup pre prípad, že bude odmietnuté poskytnutie informácií, alebo v prípade nesúhlasu akcionárov s prijatým oznámením. V zásade treba vychádzať zo základných princípov podnikového práva: valné zhromaždenie je zvrchované vo veci právomocí zverených orgánom spoločnosti, ale má vždy a v každom prípade právo byť informované o tom, čo sa podniklo a dostať výkaz o každej položke rozpočtu, či už vo výdajoch alebo príjmoch. EHSV navrhuje zrušenie tohto odseku.

4.7 Prísne vzaté, **článok 39a** nezávädza zjednodušenie, ale sa snaží kodifikovať – podľa vzoru smernice o prevzatí spoločnosti, čl. 15 – predpis, ktorý existuje len v niektorých štátoch: „väčšinový akcionár“, čím sa má na mysli akcionár, ktorý vlastní aspoň 90 % upísaného kapitálu spoločnosti kótovanej na burze môže požadovať, aby mu všetci „menšinoví akcionári“ tieto akcie za primeranú cenu predali. Členské štáty môžu zvýšiť tento podiel, maximálne na 95 %. V preambule návrhu smernice sa spomína „väčšinový akcionár“ aj v prípade viacerých akcionárov, zatiaľ čo znenie článku vzbudzuje dojem, že ide skôr o jediného osamoteného akcionára: je potrebné, aby sa v konečnom znení odstránili pochybnosti.

4.7.1 Takýto predpis bol kodifikovaný, ako bolo povedané vyššie, v smernici o prevzatí spoločnosti, ale prípad posudzovaného návrhu je odlišný: chýbajú tu záruky transparentnosti spojené s prevzatím spoločnosti a predpoklady, ktoré k tomu viedli. Zatiaľ čo sa nespochybňuje záujem väčšinového akcionára o stopercentnú kontrolu spoločnosti, najmä v prípade obštrukčnej alebo škriepnej menšiny, z pohľadu príslušného menšinového akcionára sa táto otázka dá posudzovať rôznym i diametrálne odlišným spôsobom. Akcionár, ktorý nemá žiaden vplyv na vedenie spoločnosti by mohol kladne hodnotiť možnosť odstúpiť svoj balík akcií za výhodných podmienok, prevyšujúcich tie, za ktoré by ho mohol predať na burze. Ale ak akcia prináša dobré výnosy alebo je pravdepodobné zvýšenie jej hodnoty v budúcnosti, investor/akcionár by mohol mať záujem na jej ponechaní a nie je jasné, prečo by sa jej mal vzdať. I keď na jednej strane desaťpercentová akcionárska menšina spravidla nie je taká, aby predstavovala prekážku pre

podnikové riadenie, na strane druhej treba uznať plnú slobodu rozhodovania, na ktorú má právo každý akcionár. Nemožno však vylúčiť hraničné prípady, v ktorých si podnikové riadenie vyžaduje kontrolu všetkých akcií: iba v týchto prípadoch a výlučne s povolením kontrolného orgánu by posudzovaný predpis mal zmysel.

4.8 **Článok 39b** inšpirovaný článkom 16 smernice o prevzatí spoločnosti je viac menej podobný predchádzajúcemu článku: menšinoví akcionári môžu individuálne alebo skupinovo prinútiť väčšinového akcionára k odkúpeniu ich akcií „za primeranú cenu“. *Mutatis mutandis* platia pripomienky

uvedené v prechádzajúceho odseku. Aj v tomto prípade by sa súhlas zodpovedných orgánov s povinným predajom mohol stanoviť výlučne v preukázateľne nevyhnutných prípadoch, s výnimkou možnosti zbavenia sa akcionárskej účasti pri očakávanom nepriaznivom vývoji spoločnosti.

4.8.1 Závety Výboru v uvedených dvoch predchádzajúcich prípadoch vychádzajú z toho istého ponímania rovnoprávnosti a rešpektovania základných právnych princípov: sloboda rozhodovania akcionárov sa musí plne zachovať a nesmie byť obmedzovaná úvahami, ktoré sú cudzie ich záujmom, s výnimkou preukázaných požiadaviek iného charakteru.

V Bruseli 13. júla 2005

Predsedníčka

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Anne-Marie SIGMUND

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS týkajúce sa účtovných závierok určitých typov spoločností a konsolidovaných účtovných závierok“

KOM(2004) 725 v konečnom znení -2004/0250 (COD)

(2005/C 294/02)

Rada Európskej únie sa 3. februára 2005 rozhodla prekonzultovať podľa článku 44 ods. 1 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko k navrhovanej téme.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 23. júna 2005. Spravodajcom bol **pán Byrne**.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 419. plenárnom zasadnutí 13. a 14. júla 2005 (schôdza z 13. júla) jednohlasne nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie

1.1 Návrh na zmenu smerníc o účtovných závierkach nadväzuje na akčný plán, ktorý Komisia prijala 21. mája 2003 na modernizáciu zákona o obchodnej spoločnosti a riadenia podniku na úrovni EÚ.

1.2 Cieľom tohto návrhu je ďalšie zvýšenie dôvery vo finančné výkazy a výročné správy, ktoré uverejňujú európske spoločnosti, aby svojim akcionárom a iným zainteresovaným (ako napríklad zamestnancom a dodávateľom) poskytli spoľahlivé, úplné a ľahko dostupné informácie.

1.3 EHSV pripomienkoval niektoré detaily tohto dokumentu, ale stanovený cieľ vo všeobecnosti podporuje a považuje tento krok za dôležitý pre ochranu všetkých zainteresovaných.

2. Podrobnosti návrhu Komisie

2.1 Návrh žiada zmeniť a doplniť smernice 78/660/EHS a 83/349/EHS tak, aby:

- Vytvárali kolektívnu zodpovednosť členov predstavenstva, kde napríklad zostavenie finančných výkazov by bolo kolektívnu zodpovednosťou všetkých členov predstavenstva (administratívny, manažmentu a dozornej rady).
- Zvýšili transparentnosť transakcií blízkych strán, napríklad zahrnutím všetkých transakcií spoločností s ich manažermi, ich rodinnými príslušníkmi alebo takzvanými blízkymi stranami, ktoré sa často nevykonávajú za bežných obchodných podmienok.
- Zvýšili transparentnosť podsúvahových operácií prepracovaním požiadaviek uvedených v smerniciach o účtovníctve tak, aby zahŕňali napríklad aj subjekty na osobitné účely (Special Purpose Entities – SPE).

d) Boli zavedené vyhlásenia o riadení podniku, na základe ktorých by každá kótovaná spoločnosť mala v určitom oddieli svojej výročnej správy zverejniť informáciu o svojich postupoch v tejto oblasti vo „vyhlásení o riadení podniku“.

2.2 Komisia zdôrazňuje, že jej prístup je založený na uplatňovaných princípoch, s cieľom zaručiť proporionalitu a poskytnúť flexibilitu.

2.3 Komisia uznáva, že tento návrh nespadá do výlučnej kompetencie Spoločenstva, zdôrazňuje ale, že zavedenie porovnateľných finančných výkazov v celej EÚ je potrebné na zvýšenie dôvery verejnosti v tieto výkazy.

3. Všeobecné poznámky

3.1 EHSV uznáva potrebu zvýšenia dôvery verejnosti vo finančné výkazy európskych spoločností v svetle nedávnych škandálov v Európe aj inde vo svete. Preto výslovne podporuje túto iniciatívu.

3.2 EHSV podporuje prístup založený na princípoch, keďže súhlasí s názorom, že špecifické pravidlá je možné obísť alebo môžu stratiť svoju aktuálnosť.

3.3 Vzhľadom na potrebu podpory podnikov a zamestnanosti v EÚ je dôležité, aby požiadavky na vypracovanie správ neboli prehnané. Dodatočnou nevýhodou nadmerného vypracovávaného správ by mohlo byť odpútavanie pozornosti od vecí, ktoré sú skutočne dôležité. EHSV preto víta zavedenie kritéria „podstatnosti“ v rámci návrhu. Kladie si pri tom otázku, čo by toto kritérium nemalo byť hlavnou črtou smerníc.

3.4 EHSV sa tiež obáva, aby požiadavky na vypracovanie správ pre nekótované malé a stredné podniky (MSP) neboli zbytočne zaťažujúce, keďže práve tieto subjekty sú motorom rastu v EÚ. Výbor si uvedomuje, že členské štáty majú možnosť povoliť malým a stredným podnikom vypracovať správy, ktoré nespĺňajú všetky požiadavky úplnej správy. EHSV navrhuje, že by bolo vhodné od základu prehodnotiť prah stanovený pre malé a stredné podniky, a to s cieľom znížiť zaťaženie najmenších jednotiek ⁽¹⁾.

(1) Články 11 a 27 Štvrtej smernice stanovujú kritériá pre uplatňovanie ustanovení tejto smernice na malé resp. stredné podniky takto:

	Článok 11 (malé podniky)	Článok 27 (stredné podniky)
Celková súvaha	3 650 000,- EUR	14 600 000,- EUR
Výška čistého obratu	7 300 000,- EUR	29 200 000,- EUR
Priemerný počet pracovníkov počas účtovného roka	50	250

3.5 EHSV si uvedomuje, že Medzinárodná rada pre účtovné štandardy v súčasnosti pracuje na projekte vypracovania štandardov špeciálne pre malé a stredné podniky. EHSV víta túto skutočnosť.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Zodpovednosti členov predstavenstva

4.1.1 Vo všeobecnosti EHSV podporuje návrh na ustanovenie **kolektívnej zodpovednosti** členov predstavenstva za výročné správy a výkazy, ktorá už je všeobecne akceptovaná v EÚ. V prípadoch, kde existuje dvojstupňová štruktúra je dôležitý prenos zodpovednosti na každé predstavenstvo (administratívny, manažmentu a dozornej rady), s ohľadom na im prislúchajúce funkcie, ktoré by ale nemali prekročiť kompetencie stanovené národnými zákonmi.

4.1.2 EHSV navrhuje, aby členovia predstavenstva poskytli audítorm všetky informácie, ktoré v súvislosti s finančnými výkazmi a závierkami považujú za dôležité, a to bez toho, aby o to boli špeciálne požiadaní.

4.2 Transakcie s blízkymi stranami

4.2.1 EHSV víta návrh Komisie na zlepšenie transparentnosti nekótovaných podnikov v otázke transakcií s blízkymi stranami, čo by malo zvýšiť dôveru verejnosti vo finančné výkazy týchto podnikov. Transakcie s blízkymi stranami sú často obzvlášť dôležité v súkromných podnikoch, vrátane malých a stredných podnikov.

4.2.2 Text článku 1, ktorým sa mení a dopĺňa článok 43 ods. 7 písm. b) Štvrtej smernice si vyžaduje zverejnenie „povahy, obchodného cieľa a výšky“ transakcií s blízkymi stranami, ktoré sa nevykonávajú „za bežných obchodných podmienok“ Takéto zverejňovanie presahuje požiadavky uvedené v IAS 24, a to najmä požiadavku zverejnenia „obchodného cieľa“ takýchto transakcií.

4.2.3 EHSV spochybňuje takéto prekračovanie rámca IAS 24, ktoré pravdepodobne prinesie podstatné dodatočné náklady pre mnohé nekótované spoločnosti, ktoré by mohli prevážiť prínos pre používateľov týchto finančných výkazov.

4.3 Podsúvahové operácie a subjekty na osobitné účely (SPE)

4.3.1 Komisia navrhuje zlepšenie zverejňovania zavedením špecifických požiadaviek, ktoré by v poznámkach k účtovným závierkam zahŕňali podstatné podsúvahové „operácie“ vrátane SPE. EHSV tento návrh podporuje, obáva sa však, že termín „operácie“ nie je dostatočne definovaný a zostáva preto len vágnym konceptom. Výbor preto navrhuje, že je potrebné vyjasnenie a návrh, napríklad prostredníctvom použitia vhodných príkladov.

4.3.2 Aby sa obmedzil dopad na malé a stredné podniky, odporúča výbor, aby bolo členským štátom umožnené obmedziť rozsah informácií uverejňovaných o podnikoch na nevyhnutne nutné minimum, ktoré zabezpečí informácie o finančnej situácii podniku.

4.4 Vyhlásenie o riadení podniku

4.4.1 EHSV víta požiadavku, aby kótované spoločnosti zverejnili informácie o svojej riadiacej štruktúre, ktoré majú veľký význam pre investorov. Začlenenie tohto vyhlásenia do výročnej správy bude vyžadovať, aby audítori vyjadrili svoj názor na to, či táto správa zodpovedá účtovnej závierke toho istého účtovného roka, ako je to už v prípade samotnej výročnej správy podľa článku 51 ods. 1 Štvrtej smernice.

4.4.2 Je pravdepodobné, že tu vzniknú určité problémy, keďže niektoré členské štáty prekročili požiadavky Štvrtej a Siedmej smernice a považujú aj výročné správy – ktoré budú v budúcnosti zahŕňať vyhlásenie o riadení podniku – za predmet úplného auditu. EHSV sa domnieva, že nie je možné podrobiť všetky časti vyhlásenia o riadení podniku úplnému auditu. Riešením tohto problému by mohlo byť vyžadovanie

toho, aby kótované spoločnosti predkladali vyhlásenie o riadení podniku „spolu s výročnou správou a účtovnou závierkou“, vyhlásenie by však naďalej malo byť predmetom preskúmania súhlasu, ako je to uvedené v odseku 4.4.1.

4.4.3 EHSV sa domnieva, že odsek 3 článku 46a je príliš všeobecný. Navrhuje preto použiť nasledujúce znenie: „opis hlavných vlastností systémov vnútornej kontroly a riadenia rizík spoločnosti, týkajúcich sa procesu finančného vykazovania“.

4.5 Ďalšie pripomienky

4.5.1 Terminológia používaná v článku 2, t. j. „významné a pomáhajú“, ktorým sa dopĺňa Siedma smernica, sa líši od znenia uvedeného v Štvrtej smernici, t. j. „významné a pomáhajú“. Pre takúto nekonzistentnosť neexistuje dôvod. EHSV by odporúčal, aby sa v oboch prípadoch použilo druhé uvedené znenie, keďže obsahuje dôležité slovíčko „významné“ (*).

4.5.2 Výraz „nie za bežných obchodných podmienok“ je použitý v článku 1, ktorým sa mení a dopĺňa článok 43 ods. 1 v bode 7 písm. b) Štvrtej smernice. Podobné znenie je použité v súvislosti so Siedmou smernicou v článku 34 pod 7 písm. b). V odôvodnení je „nie za bežných obchodných podmienok“ definované pridaním „t. j. nie v rovnocennom vzťahu“. Keďže posledne menovaný výraz je všeobecne používaný účtovnícky termín, navrhuje sa, že by bolo vhodnejšie používať ho v zmenených a doplnených smerniciach.

V Bruseli 13. júla 2005

Predsedníčka

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Anne-Marie SIGMUND

(*) Pozn. prekl.: V anglickej verzii sa v článku 2 uvádza výraz „of direct relevance and assistance“ (priamo dôležité a pomáhajú), a v Štvrtej smernici výraz „material and of assistance“ (významné a pomáhajú). V slovenskej verzii sú oba výrazy preložené rovnako, preto sa tento bod netýka slovenskej verzie.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru „Perspektívy európskeho výskumu v odvetví uhlia a ocele“

(2005/C 294/03)

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 1. júla 2004 rozhodol vypracovať podľa článku 29 ods. 2 vnútorného poriadku stanovisko na tému: „Perspektívy európskeho výskumu v odvetví uhlia a ocele“.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny, ktorá bola poverená prípravou návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 13. júna 2005. Spravodajca bol pán Lagerholm a pomocný spravodajca bol pán Gibellieri.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 419. plenárnom zasadnutí 13. a 14. júla 2005 (schôdza z 13. júla) 57 hlasmi za, pričom 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1. Perspektívy otvorenej Výskumným fondom pre uhlie a oceľ

1.1.1 Výskum Európskeho spoločenstva uhlia a ocele (ESUO) založený na spolupráci sa skončil vypršaním platnosti Zmluvy o Európskom spoločenstve uhlia a ocele 23. júla 2002. Rezervný kapitál, vytvorený uhoľným a oceľárskym priemyslom počas platnosti zmluvy, však teraz umožňuje pokračovať v takomto type spoločného výskumu. Rozhodnutie, aby sa tento kapitál previedol na Európske spoločenstvá a využil na výskum, bolo zakotvené v Zmluve z Nice. Tento kapitál dosahuje sumu 1,6 miliardy EUR (odhad hodnoty kapitálu v čase zrušenia záväzkov Európskeho spoločenstva uhlia a ocele). Výskumný fond pre uhlie a oceľ (The Research Fund for Coal and Steel – RFCS) bol vytvorený vo februári 2003. Právne základy boli položené prílohou k Zmluve z Nice o uplynutí platnosti Zmluvy o ESUO a rozhodnutiami Rady z 1. februára 2003 (2003/76/ES, 2003/77/ES, 2003/78/ES) publikovanými v úradnom vestníku z 5. februára 2003.

1.1.2 Podmienky pre uskutočňovanie programu sú stanovené technickými a finančnými usmerneniami.

1.1.3 Po troch rokoch existencie nového systému je cieľom tohto dokumentu poukázať na určité rozdiely, ktoré sa vyskytli počas činnosti fondu, a predovšetkým sa pokúsiť načrtnúť ďalšie perspektívy.

1.1.4 Najdôležitejším zistením je, že až na niekoľko bodov, ku ktorým sa vrátíme neskôr, zostal zachovaný duch spolupráce vo výskume ESUO hlavne kvôli dokázateľne vysokej účinnosti financovania výskumu ESUO, čo môže byť dôvodom na spokojnosť.

1.2 Finančné hľadisko: dočasné značné zníženie grantov

1.2.1 Výskumný fond pre uhlie a oceľ RFCS spravuje oddelenie pre uhlie a oceľ generálneho riaditeľstva pre výskum a vývoj (GR pre výskum). Pokiaľ ide o rozpočet, výskum je financovaný z úrokov predtým spomenutého kapitálu, ktorý je dlhodobou uložený. Rozpočtové prostriedky, ktoré sú každoročne k dispozícii, závisia preto na výnosoch z investícií. Tie sa prerozdeľujú podľa kľúča, ktorý určuje pomer podielov pre oceľ a uhlie, a síce 72,8 % a 27,2 %. V praxi to v posledných dvoch

rokoch činnosti znamenalo rozpočet asi 43 mil. EUR (43,68 mil. v 2003; 43,68 mil. v 2004 a 41,20 mil. na rok 2005) pre oceľársky výskum. Táto finančná podpora sa týka asi 50 projektov ročne. Pokiaľ ide o uhoľný sektor, výška príspevkov pridelených prostredníctvom rozpočtu RFCS bola v posledných troch rokoch 16,13 mil. EUR v 2003, 15,27 mil. EUR v 2004 a 16,13 mil. EUR na rok 2005.

1.2.2 Treba si uvedomiť značné zníženie celkovej výšky dotácií, keďže koncom deväťdesiatych rokov a začiatkom tohto desaťročia predstavovali sumu asi 55 až 56 mil. EUR na oceľ a 28 až 31 mil. EUR na uhlie. Je tiež potrebné poznamenať, že priemerná dotácia pripadajúca na účastníka sa bude v najbližších rokoch ďalej výrazne znižovať v dôsledku rozšírenia a z toho vyplývajúceho zvýšenia počtu účastníkov programu. Nové členské štáty budú samozrejme prispievať tak, ako predtým, ale postupne, a až v období medzi rokmi 2006 a 2009. Ich príspevky k celkovému kapitálu budú vo forme postupných splátok (v celkovej hodnote 169 mil. EUR), ale ich účinok sa naplno prejaví až v roku 2011.

1.2.3 Návravnosť nákladov oceľárskeho výskumu ESUO už bola stanovená (návrat 13 jednotiek na každú investovanú jednotku). Značná efektívnosť sa preukázala pri priemyselnom výskume zameranom na základné potreby oceľárskeho priemyslu v spolupráci s priamo zainteresovanými, t. j. oceľármi a tam, kde je to potrebné, ďalšími partnermi ako sú výrobcovia súčiastok alebo hlavní odberatelia. Aj dnes ešte stále existuje základná potreba tohto typu výskumu, aby sa zachovala konkurencieschopnosť európskeho oceľárskeho priemyslu na terajšej úrovni, t. j. medzi najlepšími na svete. Pilotných a demonštračných projektov, ktoré vytvárali jedinečnosť programov ESUO, v posledných rokoch značne ubudlo; musia však zostať voliteľným a preferovaným prostriedkom na rýchly prenos technologického pokroku do výrobných jednotiek (závodov).

1.2.4 Európsky uhoľný výskum financovaný ESUO je vysoko efektívny. Hodnotenia ⁽¹⁾ ukazujú, že priemerný činiteľ prospešnosti sa pohybuje od 7 do 25. Výskum a technologický rozvoj navyše často vedie k podstatnému „vedľajšiemu“ úžitku v ďalších odvetviach napríklad v zememeračstve, pri výstavbe tunelov a pri metódach na skúšanie materiálov.

⁽¹⁾ Hodnotenie uskutočnili Geoffrey Walton Practice a Smith Vincent v roku 1995 a „Coal Research Committee“ GR XVII v roku 1996.

1.3 Monitorovanie a riadenie programov

1.3.1 Hlavné zmeny sa uskutočnili v procedúre výberu ročných projektov na schvalovanie. Na jednej strane asistuje Komisii „výbor pre uhlie a oceľ“ (COSCO), v ktorom sú zástupcovia členských štátov, ako aj „poradné skupiny pre oceľ“ (Steel Advisory Groups -SAGs) a „poradné skupiny pre uhlie“ (Coal Advisory Groups – CAGs) so zástupcami priemyslu a iných zainteresovaných skupín. Na druhej strane sú hodnotenia vykonávané nezávislými expertmi. Čo sa týka materiálnych prostriedkov, Komisia zabezpečila, že od zavedenia tohto systému sú hodnotenia vykonávané riadne za podmienok, ktoré sa každý rok vylepšujú.

1.3.2 Kvalita vybraných projektov, a teda programu RFCS, závisí od kvality hodnotenia. Keďže sa jedná o hodnotenie priemyselných výskumných programov, je nevyhnutné, aby ho robili experti s odbornými vedomosťami o priemyselných potrebách a prioritách, o predchádzajúcom výskume a jeho výsledkoch a o schopnostiach zainteresovaných partnerov. Napríklad experti technických skupín tieto podmienky spĺňajú, ale Komisia a oceliarske skupiny ešte musia optimalizovať praktické podmienky pre účasť takýchto expertov.

1.3.3 V oblasti ocele teda deväť technických skupín nahradí predchádzajúcich 17 výkonných výborov pri sledovaní projektov a prenose technologických informácií, pričom sa podstatne zníži počet zúčastnených expertov. Tento vývoj sa bude čiastočne kompenzovať zvýšeným zainteresovaním expertov z 10 nových členských štátov. Nedávno zavedený tútorový systém (priradenie sledovania jedného projektu alebo obmedzeného počtu projektov jednému odborníkovi) sa zdá byť efektívny pre zabezpečenie priameho sledovania projektov; uľahčuje ich prejednávanie a umožňuje ich presnejšie sledovanie. Hodnotenie polčasu trvania nových projektov RFCS sa uskutoční na jar 2005 a poskytne v tomto smere viac informácií.

1.3.4 Čo sa týka uhlia, tri technické skupiny (TGs) začali nahradzovať päť výkonných výborov, ktoré pracovali v rámci uhoľného výskumného programu ESUO. Oblasťou ich záujmu sú banské technológie (TG1), spracovateľské (konverzné) technológie (TG2) a technológie „čistého uhlia“ (TG3).

1.3.5 Účasť podnikov a inštitúcií sídlacích v 10 prístupných krajinách na návrhoch ESUO v roku 2000 bola takmer nulová, na rozdiel od podielov 4,2 % a 14,16 % na návrhoch pre odvetvie ocele, resp. uhlie v čase výzvy RFCS v roku 2004. Celkový počet zástupcov z 10 nových členských štátov v rôznych výboroch a poradných a technických skupinách je 25 (11 COSCO, 5 SAG, 4 CAG, 3 TGs pre oceľ a 2 TGs pre uhlie).

2. Oceľ

2.1 Všeobecná situácia v odvetví ocele

V roku 2004 vzostupná svetová ekonomika poskytla značnú injekciu európskemu hospodárstvu, ale domáci dopyt sa podstatne nezvýšil. Perspektívy na rok 2005 závisia zväčša na výkonnosti celosvetového hospodárstva, nakoľko eurozóna je veľmi závislá od konečného dopytu, ktorý sa tvorí inde.

Kľúčovú úlohu pri tom, či svetová ekonomika a s ňou trh ocele bude pokračovať na budúci rok v expanzii, zohráva Čína a ďalšie ázijské krajiny. Zdá sa, že Čína už vstúpila do fázy riadeného spomaľovania a jej rast sa stáva udržateľnejší.

2.1.1 So zmiernením hospodárskeho rastu, ktorý sa očakáva v tomto roku a pri pomalom postupe zotavovania kontinentálnej Európy sa očakáva, že reálny rast spotreby bude pokračovať pomalšie ako v roku 2004. Nakoľko však zásoby niektorých výrobkov sú v niektorých krajinách príliš vysoké, možno očakávať aj zmiernenie zdanlivého rastu spotreby.

2.2 Budúce perspektívy výskumu v oblasti ocele

2.2.1 Výsledky prvých tendrov od zániku ESUO: povážlivý pokles počtu úspešných návrhov v programe RFCS

Použitím nového štandardného kontraktu sa podpísalo 49 kontraktov v roku 2003 a 51 v roku 2004, v roku 2005 by ich malo byť podpísaných takmer 50. Značne klesol podiel úspešnosti, keďže počet podaných návrhov sa nezmenšil v pomere k sume, ktorá je k dispozícii na subvencie, práve naopak. Napríklad v roku 2002 bolo podaných 116 návrhov, 143 návrhov v roku 2003 a 173 v roku 2004. Podiel úspešných projektov je v súčasnosti asi 30 %, kým na začiatku tohto desaťročia to bolo 50-55 %. Túto terajšiu tendenciu možno pozorovať v čase, keď sa nové členské štáty na programe RFCS ešte stále pomerne málo zúčastňujú.

2.2.2 Technologická platforma pre oceľ: ten pravý rámec pre dlhodobú víziu výskumu ocele

Oceliarsky priemysel musí čeliť mnohým takým výzvam v rôznych oblastiach ako je konkurencia vznikajúca na základe globalizácie; rýchly rast nových veľkých producentov (v súčasnosti Čína); environmentálne pravidlá, ktoré sa týkajú výrobných postupov aj výrobkov; požiadavky zákazníkov a akcionárov; bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci a odbornej príprave.

Snahou oceliarskeho priemyslu je zachovať si, či dokonca posilniť svoje vedúce svetové postavenie, ktoré je tak udržateľné ako aj konkurencieschopné.

V snahe pomôcť splniť tento cieľ, rozhodla sa skupina osobností začať rozhodnú, dlhodobú a štruktúrovanú V&V (výskum a vývoj) iniciatívu v rámci technologickej platformy pre oceľ (Steel Technology Platform). Táto platforma bola zahájená 12. marca 2004.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny je jedným z partnerov platformy a má svojho zástupcu v jej riadiacom výbore.

2.2.2.1 Bolo ustanovených šesť pracovných skupín zahŕňajúcich viac ako sto ľudí a zodpovedajúcich **štyrom pilierom udržateľného rozvoja**: zisk, partneri (vrátane automobilového priemyslu a stavebníctva), planéta a ľudia („Planet and people“) a tiež energia. Pracovné skupiny vypracovali **tri veľké a vzájomne sa dopĺňajúce V&V priemyselné programy s ďalekosiahlymi sociálnymi dôsledkami**, z ktorých každý zahŕňa niekoľko V&V tém a výskumných oblastí.

2.2.2.2 Navrhované oblasti, ktorých sa týkajú tri priemyselné programy s ďalekosiahlymi sociálnymi dôsledkami:

- bezpečné, čisté, úsporné a nízkonákladové technológie
- racionálne využívanie energetických zdrojov a manažment rezíduí
- atraktívne riešenia na báze ocele pre koncových užívateľov

2.2.2.3 Pokiaľ ide o prvý program, treba poznamenať, že bude potrebná veľká flexibilita v rámci celého výrobného reťazca oceliarskeho priemyslu, aby sa podarilo vyrovnáť sa s prudko sa rozširujúcou paletou výrobkov, ktoré sa budú musieť dodávať za nízke ceny. Oceliarskemu odvetviu by prospeli oveľa kompaktnejšie linky s veľmi krátkou odozvou a rozšíreným rozsahom možností. A naopak tam, kde sú konvenčné technológie dostatočne vyzreté a robustné, aby zaručovali stabilný výkon, mala by inteligentná výrobná technológia prispievať k rozvoju flexibilnejších procesov. Je potrebné navrhovať a rozvíjať nové výrobné koncepcie, akými sú napríklad inteligentné výrobné procesy a efektívna organizácia výroby, založené na prelomových organizačných technológiách, aby sa zaistil vývoj nových procesov, produktov a služieb.

2.2.2.4 V prvom veľkom programe možno identifikovať tri hlavné témy:

- novátorské integrované linky pre „bezokyslíkové“ a energeticky efektívne spracovanie
- flexibilné a polyfunkčné (viacúčelové) výrobné reťazce
- inteligentné výrobné procesy (na báze robotov)

2.2.2.5 Druhý veľký program sa tiež zameriava na tri hlavné V&V témy:

- problém skleníkových plynov

- energetická účinnosť a úspora zdrojov

- vývoj ekologických produktov, ktoré zohľadňujú spoločenský dosah materiálov.

2.2.2.6 Tretí veľký program je zameraný na zákazníka a jeho požiadavky na širokú paletu stále sofistikovanejších vysokoodolných materiálov, určených hlavne pre dva trhy: automobilový priemysel a stavebníctvo. Tento rok sa zvažuje aj tretí trh (energia).

2.2.2.7 Tieto tri programy spolu majú za cieľ dať rozhodujúci impulz pri **pozdvíhnutí konkurencieschopnosti, ekonomického rastu a s tým súvisiaceho účinku na zamestnanosť v Európe**. Zodpovedajúce V&V témy a oblasti, ktoré sú vymenované v týchto programoch, sú **dôležitým príspevkom v zmysle trvalo udržateľného rozvoja. Ochrana životného prostredia** (emisie skleníkových plynov, obzvlášť emisie CO₂) a zvyšovanie **energetickej účinnosti** sú dvoma hlavnými témami, ktoré prechádzajú naprieč celým spektrom navrhovaných programov. Bezpečnosť a ochrana sú tretím hlavným cieľom, ku ktorému treba smerovať nielen v príslušnom priemyselnom odvetví, ale aj v každodennom živote zákazníkov, ktorí sú užívateľmi výrobkov na báze ocele (autá, budovy, výroba energie a doprava, atď.), vyvíjaním nových **dôvtipných a bezpečnejších ocelových riešení**.

2.2.2.8 Do úvahy sa berie aj ďalšia veľká naprieč programami prechádzajúca téma, ktorá sa týka aspektu **ľudske zdroje** (získavanie a udržanie odborníkov, aby sa mohli splniť ambície oceliarskeho odvetvia). V tomto ohľade:

- Rozsiahla európska sieť (Top Industrial Managers for Europe (TIME), 47 univerzít zo všetkých 25 členských štátov), zahŕňajúca vzdelávanie, odbornú prípravu, komunikáciu a propagačné aktivity, bola identifikovaná medzi zainteresovanými stranami technologickej platformy EÚ pre oceľ. Táto sieť má mať dôležité postavenie ako pri analýze úloh vzdelávacieho systému pri plnení budúcich požiadaviek európskeho oceliarskeho priemyslu na kvalifikovaných odborníkov, tak aj pri vypracúvaní účinných nástrojov na odstraňovanie predpokladaných nedostatkov.
- Ľudské zdroje ako nositelia najdôležitejších kompetencií podniku, predstavujú kľúčové „aktívum“, ktoré je potrebné neustále dynamicky optimalizovať. Prieskum krokov, ktoré podnikli európski producenti ocele pri riadení zmeny a pri dosahovaní pokroku smerom k „organizácii založenej na poznatkoch“, by významne prispel k takémuto optimalizačnému procesu, ak by viedol k vzájomnej výmene najlepších skúseností.

2.2.2.9 Vízia budúcnosti, opísaná v strategickej agende výskumu (Strategic Research Agenda), ktorý prijal riadiaci výbor platformy 15. decembra 2004, načrtáva perspektívy oceliarskeho výskumu na ďalšie roky a desaťročia.

2.2.2.10 Druhá verzia strategickej agendy výskumu stanoví priority a sformuluje návrhy na umiestnenie tém a oblastí výskumu do rôznych európskych programov: RFCS, RDFP (rámcový program, FP), Eureka, národných a regionálnych programov, atď. Bude teda zahŕňať témy na výskum podporovaný RFCS, určené na základe vzájomnej dohody.

2.2.2.11 Výber vhodného európskeho programu by mal byť určený charakterom tém popísaných v strategickej agende výskumu, spolu so schopnosťami potrebných partnerov. Napríklad (aj keď nie výlučne), RFCS pre výskum špecifický pre oceľ a RDFP pre výskum zahŕňajúci partnerov z viac ako jedného priemyselného odvetvia (napr. dodávateľov a výrobcov súčiastok, keď sa jedná o vývoj nových technológií; zákazníkov a užívateľov – ako sú automobilový priemysel a stavebníctvo – keď ide o otázku vývoja inovačných riešení s použitím ocele, atď.). Podobne by sa malo postupovať v súvislosti so spoločnou technologickou činnosťou v prípade veľkých dlhodobých programov, vyžadujúcich rozsiahle investície a zameraných na dohodu vybrané európske témy.

2.2.2.12 Na dosiahnutie plnej efektívnosti vyššie navrhovaného prístupu je samozrejme potrebné, **aby boli jednotlivé programy koordinované**. Strategická agenda výskumu platformy musí teda byť tým dokumentom, ktorý sa použije na najbližšiu revíziu hlavných smerov pre odvetvie ocele. Koordinácia programov by mala navyše umožniť, aby všetky projekty dostali rovnaké možnosti bez ohľadu na to, pod ktorý európsky program budú patriť.

2.2.2.13 Najbližší rámcový program FP7 a ostatné európske programy (Eureka, atď.), národné a dokonca aj regionálne programy by mali tiež dať možnosť uskutočňovať strategickú agendu výskumu. Spoločné technologické iniciatívy (JTI) spolu s pôžičkami Európskej investičnej banky umožnia v najbližších desaťročiach rozvoj vznikajúcich prelomových technológií a ich zavádzanie do praxe na širokej priemyselnej základni.

2.2.2.14 Okrem toho by odsúhlasením stanovené témy podľa jednotlivých priorít pre program ocele v strategickej agende výskumu mali tvoriť rezervu prioritných tém veľkého rozsahu (vyžadujúcich ako veľké finančné prostriedky, tak aj značné technické zdroje), ktoré je treba zasláť ako odpoveď na každoročné vyhlasovanie verejnej súťaže pre výskum v oblasti ocele RFCS. Tým by bolo možné vyhnúť sa rozkúskovaniu subvencií, zredukovať administratívne náklady znížením počtu návrhov a predovšetkým dosiahnuť väčšiu efektívnosť sústredením zdrojov na témy, ktoré sú životne dôležité pre konkurencieschopnosť oceliarskeho priemyslu.

2.2.2.15 Jeden z projektov (ULCOS, Ultra Low CO₂ Steel Making – Výroba ocele s ultra nízkym CO₂) 2. programu platformy pre oceľ je zameraný na drastickú redukciu emisií CO₂ pri výrobe ocele. Má nasledujúce charakteristiky:

— problematika, ktorá sa týka celej Európy a je zahrnutá do 7. rámcového programu;

— jasne definované priemyselné ciele, ktoré sú dôležité pre dlhodobú konkurencieschopnosť oceliarskeho priemyslu;

— konzorcium, ktoré už bolo vytvorené s poprednými činiteľmi európskeho oceliarskeho priemyslu. Ich záväzky sú obsiahnuté v dohode o konzorciu.

Na základe charakteristík tohto projektu priemysel informoval vo februári 2005 Komisiu, že platforma má záujem o spoločnú technologickú iniciatívu (JTI). ESTEP však nebol vybraný ako JTI v návrhu Komisie Európskemu parlamentu a Rade zo 6. apríla 2005.

2.2.2.16 Na záver, **pravidelná aktualizácia programov by mala umožniť, aby stále presne zodpovedali potrebám priemyslu**.

3. Uhlie

3.1. Všeobecná situácia v uhoľnom odvetví

3.1.1 Európa je tretím najväčším spotrebiteľom uhlia. Pokiaľ ide o poskytovanie energie pre Európsku úniu, uhlie je jedným z hlavných pilierov zabezpečujúcich vyrovnané využívanie rôznych druhov energie a jeho úloha sa zreteľne zvýšila po rozšírení EÚ. Je neodmysliteľnou základnou surovinou pri výrobe železa a ocele, zatiaľ čo v odvetví výroby elektriny má podiel 32 % a vďaka bezpečnosti dodávok a konkurencieschopnosti zostáva často zvoleným palivom.

3.1.2 Európska ťažba uhlia je vysoko rozvinutým priemyselným odvetvím. V porovnaní s mimoeurópskymi ložiskami sú geologické podmienky pre ťažbu antracitu v Európe náročnejšie. Náročnosť ťažby z týchto hlbších ložísk však viedla k vedúcemu postaveniu európskych banských technológií. Dnes majú európske banské technológie viac ako polovičný podiel na rozširujúcom sa svetovom trhu, čo je v neposlednom rade aj dôsledkom financovania z RTD (výskumno-vývojových) fondov ESUO (?).

3.1.3 Záväzok udržať vedúce postavenie Európy predpokladá primerane financovať výskum, čo prospíše nielen zamestnanosti v tomto odvetví, ale aj platobnej bilancii Spoločenstva a vyvolá multiplikatívne účinky. To sa týka ako baníctva, tak aj využívania „čistého uhlia“, keďže technologické výdobytky sa musia zamerať na všetky kritické miesta „uhoľného reťazca“.

(?) Svetová energetická rada (World Energy Council) predpovedala rýchlo rastúce investície v celkovom objeme 3 000 mld. EUR v najbližších 25 rokoch do konštrukcie a vybavenia baní.

3.2. Perspektívy výskumu v uholnom odvetví

3.2.1. Toto odvetvie má vynikajúcu výskumnú infraštruktúru, ktorá dobre spolupracuje na celoeurópskej úrovni. Už roky zapájala partnerov z bývalých prístupových krajín (teraz nových členských štátov) do spoločných výskumných projektov. Sieť Európskeho udržateľného priemyslu nerastných surovín (Network on European Sustainable Mineral Industries -NESMI) financovaná 5. rámcovým programom FP5, zahŕňajúca asi sto subjektov zainteresovaných v európskom banskom priemysle a výskume, existuje od roku 2002. Dôležitým výsledkom práce NESMI je Európska technologická platforma pre udržateľné zdroje nerastných surovín (ETPSMR), vyhlásená na konferencii 15. marca 2005, ktorá začne svoju činnosť v septembri 2005.

3.2.2. Strategické ciele výskumu a technologického rozvoja (VTR) pre odvetvie uhlia sú:

- zabezpečenie budúcich dodávok energie pre Európu
- vývoj inovačných a udržateľných výrobných technológií
- zlepšenie účinnosti vyžívaní uhlia tak, aby sa znížili emisie
- udržateľné využívanie energetických zdrojov
- vytvorenie európskej pridanej hodnoty prostredníctvom vedúceho postavenia v technológiách založených na V&V (R&D)

3.3. VTR v banských technológiách

3.3.1. Prvoradým cieľom VTR musí byť výkonnosť a znižovanie nákladov počas celého výrobného procesu.

Ťažba s nízkymi nákladmi a súčasné zamedzenie výpadkov prevádzky si vyžaduje optimálne znalosti o ložisku, ktoré možno získať prvotným prieskumom. Treba preto vyvíjať nové podzemné **prieskumné metódy** na základe multidisciplinárneho prístupu. Na dosiahnutie ďalších úspor nákladov pri plánovaní, vývoji a riadení činnosti je potrebné pokračovať vo vývoji moderných prieskumných systémov, vrátane satelitných technológií.

3.3.2. Bezpečný a finančne úsporný rozvoj ložísk vyžaduje **inteligentné a flexibilné výrobné systémy**, ako sú nové raziace a banské metódy s použitím robotov, automatizácie a umelej inteligencie. Kľúčovými pojmami sú v tejto oblasti ďalšia automatizácia, zlepšené riadenie procesov a zabudované systémy na prevádzku a údržbu.

3.3.3. Vývojové ciele v **automatizácii** sa týkajú inteligentných, autonómnych senzorov a zariadení, bezdrôtových senzorových sietí, nových fyzikálnych meracích procedúr, lokalizačných a navigačných systémov a inteligentných systémov spracovania obrazu.

3.3.4. Zlepšené a vysoko racionalizované **techniky kontroly vrstiev** sú otázkou vysokej priority na zabezpečenie ekonomickejšej a bezpečnejšej podpory banskej ťažby, hlavne

vo väčšej hĺbke. Osobitnou podporou pri plánovaní, ktorá sa teší veľkému záujmu, je ďalší rozvoj mechanického modelovania hornín.

3.3.5. Kľúčovou tematikou, nevyhnutnou vo všetkých fázach výrobného procesu je zdokonalená **informačná technológia**, vrátane snímacích, monitorovacích a analytických techník. Podrobnejšie to zahŕňa komunikáciu, hlavne mobilnú podzemnú komunikáciu vrátane s tým súvisiacich počítačových terminálov. Virtuálna realita, úspešne rozvíjaná v spoločnom projekte RFCS, by mohla ďalej zlepšiť technológie riadiacich staníc baní. Zvýšené používanie počítačov pri riadení procesov zlepši efektívnosť aj bezpečnosť na pracoviskách.

3.3.6. **Montáž a demontáž** je prekážkou akéhokoľvek ďalšieho rastu produktivity kvôli obmedzeným priestorovým podmienkam a stále rastúcim rozmerom a váhe jednotiek. Jedným z hlavných cieľov je preto skrátenie času montáže a demontáže používaním nových montážnych a demontážnych techník a obmedzenie súčiastok na malý počet štandardizovaných kompaktných súčiastok. Moderné informačné technológie môžu byť aj tu použité ako podporný prostriedok. Niečo podobné platí aj o doprave materiálu pod povrch. Primárnym cieľom je v tomto prípade automatizácia dopravy s použitím moderných senzorových systémov a optimalizovanie manipulácie s materiálom.

3.3.7. Náklady na príslušné činnosti týkajúce sa životného prostredia a otázka, ako prijme verejnosť ťažbu v husto osídlených oblastiach, robia z ochrany životného prostredia so zameraním na odstránenie alebo zníženie rôznych škodlivých vplyvov baní a výrobní koksú na životné prostredie, dôležitý predmet výskumu. Každý metodologický pokrok dosiahnutý v tejto oblasti bude mať značný vývozný potenciál aj enormný vplyv na ostatné odvetvia, a preto je veľmi potrebný pre spoločnosť ako celok. To sa týka tak aktívnych baní, ako aj opatrení na uzavretie a následné využitie baní.

3.3.8. Príklady nutnosti výskumu a vývoja zahŕňajú presnejšie procedúry na predpovedanie opakujúceho sa stúpania hladiny banskej vody a emisií plynu po uzavretí bane. Všeobecný technický pokrok v ostatných priemyselných odvetviach by sa navyše mal tiež využiť pokiaľ je to len možné a jeho prispôsobenie podmienkam hlbinej ťažby antracitu by sa malo podporovať. Kľúčovými pojmami sú v tejto súvislosti slová nanotechnológia, bionika, senzory aerokozmickej technológie a robotika.

3.4. VTR vo využívaní čistého uhlia

3.4.1. Hlavnými cieľmi sú v tejto oblasti dve úrovne využitia čistého uhlia:

- zvýšená účinnosť na účel zníženia emisií a udržateľného využívania zdrojov a
- sekvestrácia a uskladňovanie CO₂.

3.4.2. Pre čisté využívanie uhlia je preferovanou voľbou v súčasnosti zvyšovanie účinnosti, pretože to znižuje emisie a napomáha zachovávaníu zdrojov. Tejto stratégii sa dáva prednosť z toho dôvodu, že sa očakáva, že v období 2010 až 2020 bude v Európe (EU-15) potrebné nahradiť a novovybudovať elektrárne s kapacitou viac ako 200 GW. Pre elektrárne na tuhé palivá sa predpovedá asi 60 %, pričom samotné uhlia prispieva 23 %. To predstavuje veľkú príležitosť pre využitia technológií s maximálnou účinnosťou.

3.4.3. V tepelných elektrárnach je dnešnými technológiami možné dosiahnuť maximálnu účinnosť 45 % – 47 %, ak sa použije antracit. Možno očakávať nárast na viac ako 50 % vďaka ďalšiemu zvyšovaniu výrobných parametrov tlaku a teploty (na viac ako 700 °C). Rozhodujúcu úlohu tu hrá vývoj a skúšanie nových žiaruvzdorných materiálov. V porovnaní s technológiou v súčasnosti inštalovanou v Nemecku by to znamenalo zníženie emisií CO₂ asi o 30 %.

3.4.4. V krátkom období bude teda možné výrazne prispieť k zníženiu emisií CO₂ a súčasne zachovávať zdroje hlavne rozvojom týchto konvenčných výrobných procesov. Malo by to byť preto hlavným predmetom budúceho financovania výskumu.

3.4.5. Okrem vysoko rozvinutých procesov v konvenčných tepelných elektrárnach môže byť aj kombinované spracovanie alternatívou v strednom či dlhom období. Základnými možnými variantmi sú procesy integrovaného splynovania uhlia (IGCC) a tlakové spaľovanie práškového uhlia. Takto bude možné dosiahnuť účinnosť značne prevyšujúcu 50 %. Je potrebné zintenzívniť výskum prebiehajúci v tejto oblasti.

3.4.6 Okrem toho je nutný výskum elektrární s nulovými emisiami za predpokladu, že na to existuje politická vôľa. Inštalácia potrebných zariadení na separáciu oxidu uhličitého však vytvára stratu 6 až 14 percentuálnych bodov v účinnosti elektrárne. To nielen zvyšuje cenu konečného produktu, ale protirečí aj cieľu zachovania zdrojov. Optimalizované koncepcie elektrární s maximálnou možnou účinnosťou tvoria základné technológie najmä vzhľadom na dlhodobý cieľ elektrárne bez CO₂.

3.4.7. Elektráreň s nulovým CO₂ je dlhodobou víziou. Preventívna ochrana podnebia si vyžaduje včasný vývoj procesov pre technicky a hospodársky racionálnu separáciu environmentálne relevantných stopových plynov z emisií elektrární vzhľadom na prevenciu uvoľňovania CO₂ do atmosféry.

3.4.8. V súčasnosti sa vývoj technológií na separáciu CO₂ (prvá časť procesu) javí ako jednoduchšie dosiahnuteľný, než spoľahlivé a dlhodobé skladovanie kyslíčnika uhličitého po separovaní (2. časť procesu), pretože zatiaľ sa veľmi málo vie

o dlhodobom správaní veľkých množstiev CO₂ v uzavretých skladovacích komorách. V súčasnosti sa diskusia zameriava hlavne na sekvestráciu vo vyčerpaných ložiskách ropy a plynu alebo v hlbokých soľných vrstvách. Takáto úloha si vyžiada značné investície do logistiky.

3.4.9. Podľa súčasnej expertízy neexistuje pre tento vývoj neprekonateľná technická prekážka, hoci táto koncepcia nesie so sebou značné ekonomické a ekologické riziko. Minimalizácia tohto rizika je jednou z hlavných úloh, ktorým musia v nasledujúcich rokoch čeliť ako priemyslové odvetvia tak aj vlády.

4. Závěry a odporúčania

Po trojročnom prechodnom období výskumný program RFCS dokázal, že je efektívny a účinný, a integroval v podstatnej miere sieť expertov výskumných programov bývalého ESUO. EHSV odporúča zachovať v dohľadnej budúcnosti tie isté konzultačné orgány (COSCO, SAG a CAG, technické skupiny) na riadenie programov, a tiež tie isté evaluačné procedúry. EHSV žiada Komisiu, aby zväzila, ako zvýšiť účasť expertov v technických skupinách.

4.1 Aj keď z administratívnych dôvodov výskumný program RFCS zahŕňa aj uhlie aj oceľ, každé odvetvie má svoje špecifické zvláštnosti a potreby, ktorým by sa mala venovať pozornosť, aby sa mohla dosiahnuť realizácia ich technických a vedeckých cieľov a zlepšiť ich konkurencieschopnosť. EHSV podporuje ustanovenie Európskej technologickej platformy, v rámci ktorej môže aj odvetvie ocele aj odvetvie uhlia nájsť primerané prostredie na rozvoj a koordináciu RTD (výskumno-vývojových) stratégií a aktivít a využívať všetky dostupné európske zdroje.

4.2 EHSV silne podporuje rýchle a výrazné zapájanie sa podnikov, výskumných stredísk a univerzít nových členských štátov do výskumného programu RFCS a do aktivít, ktoré sa týkajú príslušných európskych technologických platforiem pre odvetvia ocele a uhlia.

4.3 Oceľ

Na najbližšie desaťročia predvída EHSV nevyhnutnú potrebu výskumu v oceliarskom priemysle na báze spolupráce, aby sa zachovalo, či dokonca posilnilo súčasné vedúce postavenie tohto priemyslu vo svete, postavenie, ktoré je aj udržateľné aj konkurencieschopné. Využitie ocele je rozhodujúce pre splnenie budúcich požiadaviek spoločnosti – a pre vytvorenie nových príležitostí na trhu. V budúcnosti bude musieť oceliarsky priemysel čeliť hlavne potrebe ekologickejších výrobkov a nových výrobkov na báze ocele.

4.3.1 EHSV definoval nasledujúce hlavné body:

- Ochrana životného prostredia (obzvlášť zníženie emisií CO₂) a zvýšenie energetickej účinnosti tvoria dve hlavné témy týkajúce všetkých VTR programov. Musia sa vyvinúť nové procesy, ktoré by boli integrovanejšie a pružnejšie ako tie existujúce.
- Bezpečnosť a ochrana zdravia predstavujú tiež veľmi dôležitý cieľ, ku ktorému treba smerovať, nielen v príslušných priemyselných odvetviach, ale aj v každodennom živote užívateľov oceliarskych výrobkov (autá, budovy, výroba energie a doprava, atď.) vyvíjaním nových sofistikovanejších a bezpečnejších výrobkov na báze ocele. Znižovanie váhy pri vývoji nových výrobkov tiež predstavuje spoločný cieľ. Dosah materiálov na spoločnosť by znamenal cenný prínos pre dlhodobé ciele v oceliarskom odvetví (posilnenie konkurenčného postavenia výrobkov z ocele a trvalej udržateľnosti procesov výroby ocele).
- Pritiahnutie a udržanie kvalifikovaných odborníkov tvorí ďalší veľmi dôležitý cieľ pri plnení cieľov odvetvia ocele.
- Stanovenie odsúhlasených prioritných špecifických tém technologickej platformy pre oceľ predstavuje rezervu prioritných tém, ktoré je potrebné implementovať prostrední-

ctvom rôznych nástrojov európskeho výskumu a technologického vývoja (RFCS, FP7, národné a regionálne programy). Jednotlivé programy však musia byť koordinované.

- Podpora európskych úradov za účelom prijatia platformy v odvetví ocele ako prioritnej platformy, ktorá bude mať úžitok zo spoločnej technologickej iniciatívy.

4.4 Uhlie

EHSV víta nové európske energetické priority, ktoré zdôrazňujú význam čistých technológií uhlia pre podnebie a ochranu životného prostredia a pre bezpečnosť dodávok energie v EÚ, a ktoré vyhlasujú záväzok venovať sa čistým technológiám uhlia ako kľúčovú prioritu pre výskum v 7. rámcovom programe RTD.

Program by sa mal preto zamerať na zlepšenie účinnosti za účelom zníženia emisií a udržateľného využívania zdrojov, ako aj na sekvestráciu CO₂ a na opatrenie na jeho uskladnenie. Nakoľko širšie zameraná európska banká technologickej platforma bude poskytovať stratégie a nástroje na medziodborový banký výskum, doplnkový charakter programu RFCS by mal byť zachovaný a program by sa mal zamerať na špecifický VTR týkajúci sa ťažby uhlia.

V Bruseli 13. júla 2005

Predsedníčka

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Anne-Marie SIGMUND

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie: Sociálny program“

KOM(2005) 33 v konečnom znení

(2005/C 294/04)

Európska komisia sa 9. februára 2005 rozhodla konzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva „Oznámenie Komisie: Sociálny program“

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 21. júna 2005. Spravodajkyňa bola pani ENGELEN-KEFER.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 419. plenárnom zasadnutí 13. a 14. júla 2005 (schôdza z 13. júla) 60 hlasmi za, 1 hlasom proti, pričom 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 S novým programom sociálnej politiky na obdobie 2006 – 2010 sú spojené zvláštne očakávania. V období, keď je v polovici stanoveného obdobia hodnotí Lisabonská stratégia ide najmä o to, viac poukázať na význam sociálnej politiky pre dosiahnutie cieľov z Lisabonu. Je potrebné splniť požiadavku Lisabonskej stratégie – spojiť zlepšenie konkurencieschopnosti a zvýšenie hospodárskeho rastu a vytvorením nových a lepších pracovných miest a posilnením sociálnej súdržnosti. Na to je potrebná európska politika, ktorá sa snaží o rovnocenné dosiahnutie daných cieľov a tým zabezpečuje rovnováhu Lisabonskej stratégie. Hospodárska politika, politika zamestnanosti a sociálna politika, ako aj politika v oblasti životného prostredia musia byť v rovnováhe, aby bolo možné zabezpečiť trvalé udržanie európskeho sociálneho modelu.

1.2 Európska rada konštatovala na svojom summite o oživení Lisabonskej stratégie 22. a 23. marca 2005, že prioritou by sa mala stať podpora hospodárskeho rastu a zamestnanosti, pričom poukázala aj na rozhodujúci význam makropolitiky pre hospodársky rast a zamestnanosť⁽¹⁾. Takéto stanovenie priorit sa zdá byť kvôli pretrvávajúcej slabej konjunktúre a trvalo vysokej nezamestnanosti nevyhnutne potrebné. Rada pritom vychádza zo vzájomného posilňovania v rámci hospodárskej politiky, politiky zamestnanosti a sociálnej politiky, keď zdôrazňuje: „Na dosiahnutie týchto cieľov musí Únia viac mobilizovať všetky vhodné prostriedky jednotlivých štátov a Spoločenstva [...] v troch rozmeroch stratégie – hospodárskom, sociálnom a environmentálnom – aby lepšie využila ich synergie vo všeobecnom kontexte trvalo udržateľného rozvoja.“⁽²⁾ Prednostné zameranie na rast a zamestnanosť však podľa názoru EHSV nevedie automaticky k zlepšeniu sociálnej situácie, hoci väčší rast je podstatnou podmienkou pre boj proti nezamestnanosti a zlepšovanie sociálnej situácie. Sociálnu politiku je naopak potrebné vidieť ako produktívny faktor, ktorý má pozitívny vplyv na rast a zamestnanosť. Sociálny program prispieva „k plneniu cieľov Lisabonskej

stratégie tým, že posilňuje európsky sociálny model založený na hľadani plnej zamestnanosti a väčšej sociálnej súdržnosti“⁽³⁾.

1.3 „Európsky sociálny model je založený na dobre fungujúcej ekonomike, vysokej miere sociálnej ochrany, vysokom stupni vzdelania a sociálnom dialógu.“⁽⁴⁾ Je založený na základných hodnotách demokracie a slobody a sociálnej spravodlivosti, spoločných všetkým členským krajinám. Po prvýkrát je v Zmluve o Ústave pre Európu, a najmä v jej charte základných práv EÚ, stanovené, že sa celá Únia bude zasadzovať za sociálne trhové hospodárstvo a tieto základné hodnoty. Všetky členské štáty Únie vykazujú – v rôznej forme a rozsahu – spoločné znaky sociálneho štátu, ktoré sú vo svojej celistvosti základom európskeho sociálneho modelu. K týmto spoločným znakom patria:

- trvalo udržateľné systémy sociálneho zabezpečenia na pokrytie veľkých životných rizík, založené na princípe solidarity,
- pracovné podmienky stanovené zákonom alebo kolektívnou zmluvou, ktoré slúžia na ochranu zamestnancov a podporu zamestnanosti,
- práva zamestnancov a zástupcov ich záujmov na spoluúčasť a zapojenie,
- systémy priemyselných vzťahov resp. voľného sociálneho dialógu medzi sociálnymi partnermi,
- verejnoprospešné služby všeobecného záujmu.

Úlohou európskej sociálnej politiky je na európskej úrovni zachovať a rozvíjať účinnými nástrojmi tento európsky sociálny model. Zvláštnym prínosom sociálnej politiky sú európska stratégia zamestnanosti, koordinačné opatrenia sociálnej integrácie a reformy systémov sociálneho zabezpečenia, ako aj vyrovnávanie pracovných a životných podmienok na ceste pokroku prostredníctvom minimálnych štandardov.

⁽¹⁾ „Zdravé makroekonomické rámcové podmienky sú kľúčové pre podporu úsilia o rast a zamestnanosť.“ (Záver predsedníctva, str. 2.)
⁽²⁾ ibidem

⁽³⁾ Závety predsedníctva, strana 9.

⁽⁴⁾ Európska rada, závery predsedníctva – Barcelona 15. a 16. marca 2002.

1.4 Na dosiahnutie cieľov z Lisabonu je potrebné posilniť sociálnu politiku ako zvláštnu oblasť činnosti na európskej úrovni, a to prostredníctvom aktívnej politiky v oblasti:

- prevencie nezamestnanosti a opätovného začlenenia zvlášť znevýhodnených skupín,
- boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, najmä s ohľadom na nové riziká chudoby, napr. „working poor“,
- boja proti diskriminácii akéhokoľvek druhu a presadzovania rovnakých príležitostí pre ženy,
- prehlbovania výmeny skúseností o reformných stratégiách sociálneho zabezpečenia, s cieľom zosúladiť udržanie jeho sociálnej funkcie a trvalú udržateľnosť jeho financovania,
- presadzovania minimálnych štandardov na ochranu zamestnancov a zachovania ich práva na spoluúčasť a zapojenie, ako aj práv zástupcov ich záujmov na úrovni podniku.

EHSV výslovne podporuje nový, Komisiou prijatý postup, podľa ktorého by každý návrh právneho predpisu mal byť hodnotený s ohľadom na dopad na rast a zamestnanosť a preskúmaný z hľadiska súladu s chartou základných práv EÚ.

1.5 K príprave nového sociálneho programu výrazne prispela aj skupina na vysokej úrovni o budúcnosti sociálnej politiky v rozšírenej Európskej únii, ktorá predložila svoju správu v máji 2004. Výsledky a návrhy tejto skupiny by mali byť, podľa názoru EHSV, v novom sociálnom programe viac zohľadnené⁽⁵⁾.

2. Prehľad návrhu Komisie

2.1 Komisia najprv vo svojom oznámení zdôrazňuje, že sa plne zaviazala modernizovať a rozvíjať európsky sociálny model, ako aj presadzovať sociálnu súdržnosť, ktoré sú súčasťou tak Lisabonskej stratégie. Sociálny program definuje priority, ktorými by sa v tejto oblasti mala riadiť činnosť Európskej únie. Jeho uplatňovanie by sa malo zakladať na nasledujúcich zásadách:

- pozitívna interakcia medzi hospodárskymi, sociálnymi opatreniami a opatreniami týkajúcimi sa politiky zamestnanosti,
- podporovať kvalitu zamestnania, sociálnej politiky a pracovných vzťahov, aby sa tak skvalitnil ľudský a sociálny kapitál,

⁽⁵⁾ Správa skupiny na vysokej úrovni o budúcnosti sociálnej politiky v rozšírenej Európskej únii, máj 2004.

— modernizácia systémov sociálneho zabezpečenia ich prispôbením aktuálnym spoločenským požiadavkám na základe solidarity a posilnením ich úlohy produktívneho faktora,

— zohľadnenie ceny za nedostatok sociálnej politiky⁽⁶⁾.

2.2 Na základe týchto zásad sa návrh strategického prístupu opiera o dva prvky:

- posilnenie dôvery občanov v zmenu spoločnosti medzigeneračným prístupom, partnerstvom pre zmenu a využitím možností globalizácie,
- stanovenie priorít na základe strategických cieľov Európskej komisie na obdobie 2005 – 2009 v nasledujúcich oblastiach politiky: podpora zamestnanosti a zvládnutie štruktúrnych zmien, súdržnejšia spoločnosť a rovnosť príležitostí.

3. Budovanie dôvery – Podmienky úspechu

3.1 V súvislosti s posilnením dôvery v premenu spoločnosti sú ohlásené tri konkrétne opatrenia:

- Zelená kniha o demografických zmenách a príspevok k európskej iniciatíve pre mládež,
- Partnerstvo pre zmenu, organizovaním každoročného fóra na hodnotenie sociálneho programu,

— integrácia európskeho sociálneho modelu do kontextu medzinárodnej práce a celosvetová podpora konceptu primeranej práce.

3.2 Aj EHSV považuje za potrebné vytvoriť väčšiu dôveru občanov v európske zjednotenie a spoločenský vývoj všeobecne. Toto sa však môže podariť len vtedy, ak európska politika povedie k skutočnému zlepšeniu sociálnej situácie ľudí. EHSV považuje za potrebné uskutočniť podrobnú analýzu následkov demografických zmien v spoločnosti, a víta predloženie oznámenej zelenej knihy⁽⁷⁾, ktorá umožní viesť túto debatu na širšej európskej úrovni. V zmysle medzigeneračného prístupu je potrebné sa pritom zamerať najmä na dopad na mladú generáciu. Nejasné však v návrhu Komisie zostáva, čo si Komisia predstavuje pod príspevkom k európskej iniciatíve pre mládež, a akú úlohu by tu mala zohrávať. Vlády Nemecka, Španielska, Francúzska a Švédska nedávno predložili Európskej rade spoločný dokument o európskom pakte pre mládež. Tento

⁽⁶⁾ KOM(2005) 33 v konečnom znení, 9.2.2005, s. 2.

⁽⁷⁾ KOM(2005) 94 v konečnom znení, 16.3.2005.

obsahuje návrhy opatrení v oblasti zamestnanosti a sociálnej integrácie, všeobecného a odborného vzdelávania, mobility a mládežníckych výmen, a bol na jarnom summite schválený⁽⁸⁾.

Tento dokument sa výslovne vzťahuje aj na ohlásenú zelenú knihu o demografických zmenách. EHSV ľutuje, že Komisia sa vo svojom návrhu nevenovala podrobnejšie tomuto návrhu vlády⁽⁹⁾.

3.3 EHSV vo všeobecnosti považuje zriadenie každoročného fóra na hodnotenie realizácie sociálneho programu za zmysluplné. Takéto fórum by sa malo, podľa názoru EHSV, zaoberať perspektívami európskeho sociálneho modelu, zapojiť všetky dôležité spoločenské skupiny a byť naplánované tak, aby sa umožnili debaty medzi účastníkmi.

3.4 EHSV trvalo podporuje zámer Komisie aktívne presadzovať prednosti európskeho sociálneho modelu v kontexte medzinárodnej práce a zasadzovať sa celosvetovo o primeranosť práce podľa noriem IAO. Únia v tomto smere môže dosiahnuť dôveryhodnosť len vtedy, pokiaľ zachová a bude ďalej rozvíjať európsky sociálny model aj za zmenených hospodárskych rámcových podmienok a bude sa rozhodne zasadzovať za to, aby hospodársky a sociálny pokrok išli ruka v ruku. Pri tom by sa mala výslovne odvolávať na revidovanú európsku sociálnu chartu, ako aj na európsku chartu základných práv.

4. Zamestnanosť a kvalita zamestnania, zvládnutie štruktúrnych zmien

4.1 Európska stratégia zamestnanosti

4.1.1 V oblasti európskej stratégie zamestnanosti oznámila Komisia na rok 2005 zmeny v súvislosti s novým smerovaním stratégie zamestnanosti, ktorá sa zameriava na priority správy Komisie Wima Koka o zamestnanosti z roku 2003: podpora prispôsobivosti, lepšia integrácia do pracovného trhu, zvýšenie investícií do ľudských zdrojov, účinné riadenie uplatňovania. Toto sa má uskutočniť v spojitosti so základnými zásadami hospodárskej politiky. EHSV upozorňuje na skutočnosť, že skupina na vysokej úrovni o budúcnosti sociálnej politiky predložila konkrétne návrhy na stanovenie hlavných bodov v nových usmerneniach pre zamestnanosť. Podľa nich by sa mali zamerať na skoršiu a lepšiu integráciu mladých ľudí do

trhu práce a vytvorenie prechodu medzi vzdelávaním a zamestnaním, ako aj integráciu žien a starších pracovníkov. Ďalším ťažiskom by podľa návrhu skupiny odborníkov mala byť zvyšovanie kvality práce prostredníctvom organizačných opatrení a ochrany pracovníkov a zdravia pri práci, čo by zároveň malo uľahčiť integráciu starších pracovníkov. Aj v oblasti celoživotného vzdelávania predstavila skupina rôzne opatrenia, ktoré by mali byť súčasťou usmernení pre zamestnanosť. Rovnako má aj podpora a zvládnutie sociálnych následkov štruktúrnych zmien, najmä v nových členských štátoch, zohrávať v nových usmerneniach EÚ pre zamestnanosť dôležitejšiu úlohu. V už predložených integrovaných usmerneniach pre rast a zamestnanosť našli tieto návrhy len čiastočné uplatnenie⁽¹⁰⁾.

EHSV považuje za potrebné pri vypracovávaní konceptu novej orientácie usmernení pre zamestnanosť viac zdôrazniť kvalitu zamestnania a zabrániť pri tom chudobe v zamestnaní.

4.1.2 Úloha Európskeho sociálneho fondu (ESF) pri podpore európskej stratégie zamestnanosti je spomenutá len v súvislosti so zlepšením mechanizmov riadenia uplatňovania, pričom je ohlásená komunikačná stratégia. EHSV kritizuje skutočnosť, že Európska komisia ani raz nespomína funkciu ESF ako dôležitého nástroja na rozvoj ľudských zdrojov a opatrení vzdelávania a odbornej prípravy a ďalšieho vzdelávania, orientovaných na pracovný trh. Podľa názoru EHSV je táto dôležitá úloha ESF pri rozvoji celoživotného vzdelávania príliš málo zrejmá. Pritom sú práve kompetencia a kvalifikácia podstatnými výhodami Únie v oblasti konkurencieschopnosti⁽¹¹⁾.

4.1.3 Navrhované opatrenia v oblasti sociálnej politiky na sprevádzanie hospodárskych štruktúrnych zmien, zjavne inšpirované odborníkmi skupiny o budúcnosti sociálnej politiky, EHSV hodnotí vo všeobecnosti pozitívne. Je však nápadné, že Európska komisia sa nevenovala sociálnym následkom reštrukturalizácie podnikov. Práve o koncepty znášania sociálnych následkov by však malo ísť, a to takým spôsobom, ktorý umožní spravodlivé vyrovnanie hospodárskych záujmov a záujmov zamestnancov. Európska komisia v podstate predkladá návrhy k postupom a metódam, ako napr.: ustanovenie fóra na vysokej úrovni všetkých aktérov a postihnutých na sprevádzanie reštrukturalizácie podnikov. Zloženie tohto fóra, alebo dokonca ciele či náplň práce však nie sú bližšie špecifikované. Rovnako v podstate nepoukazuje na význam práv zamestnancov a európsku legislatívu na zvládnutie sociálnych dôsledkov štruktúrnych zmien. EHSV sa však nazdáva, že smernice na ochranu pri hromadnom prepúšťaní, pri prechode podniku na inú osobu, a na informovanie a konzultáciu so zamestnancami, ako aj smernica o zamestnaneckej rade predstavujú dôležité nástroje na zvládnutie sociálnych dôsledkov štruktúrnych zmien za spoluúčasti zamestnancov a zástupcov ich záujmov.

⁽⁸⁾ Európska rada, závery predsedníctva – Brusel 22. a 23. marca 2005.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Návrhu rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o realizácii programu „Mládež v akcii“ na obdobie rokov 2007-2013“ (CESE 253/2005 z 10.3.2005 – spravodajca: pán RODRÍGUEZ GARCÍA CARO)

⁽¹⁰⁾ KOM(2005) 141 v konečnom znení, 12.4.2005

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom sociálnom fonde“ (CESE 250/2005 z 9. marca 2005 – spravodajkyňa: pán ENGELEN KEFER)

4.1.4 EHSV víta začatie druhej fázy vypočutia sociálnych partnerov k problematike reštrukturalizácie a revízie smernice o Európskych zamestnaneckých radách. EHSV sa však domnieva, že tieto dve témy by mali byť vypracované osobitne. Zamestnanecké rady síce zohrávajú pri reštrukturalizácii dôležitú úlohu, napriek tomu je však už dlhý čas potrebné vylepšiť smernicu o Európskych zamestnaneckých radách. EHSV sa týmto problémom už zaoberal a vyhlásil: „Tento ... nástroj výraznou mierou prispel k rozvoju európskej dimenzie vzťahov medzi zamestnávateľmi a zamestnancami.“⁽¹²⁾

4.1.5 EHSV podporuje aj zámer dosiahnuť väčšiu súčinnosť politických opatrení a finančných nástrojov, najmä Európskeho sociálneho fondu, čo tým Komisia myslela konkrétne, však zostáva nejasné. Rovnako zostáva nejasné, čo si Komisia predstavuje pod silnejším prepojením európskej stratégie zamestnanosti a vytvárania právnych rámcových podmienok a dohôd sociálnych partnerov.

4.2 Nová dynamika pracovných vzťahov

4.2.1 Komisia chce dodať rozvoju pracovných vzťahov novú dynamiku prostredníctvom ďalšieho rozvoja právnych predpisov v oblasti sociálnych vecí, posilnenia sociálneho dialógu a rozvoja sociálnej zodpovednosti podnikov. V tejto súvislosti chce Komisia predložiť zelenú knihu k vývoju pracovného práva, v ktorom chce analyzovať súčasné trendy rozvoja pracovných vzťahov a skúmať úlohu pracovného práva pri vytváraní bezpečného prostredia a prispôsobovaní sa novému vývoju. Diskusia k tejto zelenej knihe by mohla viesť k modernizácii a zjednodušeniu v súčasnosti platného práva, uvádza Komisia. EHSV považuje vypracovanie takejto zelenej knihy za zmysluplné. Je však toho názoru, že je predčasné vyvodzovať možné závery z diskusie, ktorá ešte neprebehla, aj keď len v náznakoch. EHSV sa vo všeobecnosti domnieva, že pri preskúmaní pracovného práva – do ktorého je potrebné zapojiť aj sociálnych partnerov – musí byť vedúcim princípom cieľ Zmluvy, ktorý má viesť k dosiahnutiu vyrovnania pracovných a životných podmienok prostredníctvom minimálnych štandardov a pokroku (pozri článok 136 Zmluvy o založení ES).

4.2.2 Okrem toho Komisia ohlásila na rok 2005 iniciatívu na ochranu osobných údajov zamestnancov, ako aj preskúmanie smernice o prechode podniku na inú osobu a hromadnom prepúšťaní a schválenie viacerých právnych predpisov o informovaní a vypočutí zamestnancov. EHSV upozorňuje, že je najvyšší čas, aby po slovách nasledovali činy. Cieľom preskúmaní smerníc by pritom malo byť, v súlade so Zmluvou, „zlepšenie životných a pracovných podmienok, aby sa tak dosiahlo ich vzájomné prispôbenie cestou pokroku...“ (článok 136 Zmluvy o ES).

Čo sa týka prijatia právnych predpisov o informovaní a vypočutí zamestnancov, zastáva EHSV názor, že meradlom by mala byť úroveň práva spolurozhodovať stanovená v smernici o európskej akciovej spoločnosti.

4.2.3 EHSV súhlasí s návrhmi, ktoré Komisia predložila pre oblasť zdravia a bezpečnosti na pracovisku, najmä s vyzdvihnutím myšlienky prevencie v ohlásených iniciatívach. Oznámenie o novej stratégii v oblasti pracovnej ochrany a ochrany zdravia na obdobie 2007 – 2012 by malo predovšetkým analyzovať aj nové zdravotné riziká, zahrnúť ochranu doteraz nezohľadnených zamestnaneckých skupín a zaoberať sa aj otázkou, ako sa dá zlepšiť a podporiť uplatňovanie existujúcich predpisov na ochranu zdravia pri práci, a to najmä v nových členských štátoch.

4.2.4 EHSV taktiež víta zámer Komisie podporovať sociálny dialóg, a to ako na úrovni medzi jednotlivými odvetvami, tak aj medzi sektormi. Víta najmä zámer poskytnúť európskym sociálnym partnerom väčšiu logistickú a technickú podporu. EHSV sa domnieva, že toto je najmä v nových členských štátoch skutočne potrebné, keďže tam sú štruktúry sociálneho dialógu často veľmi slabo rozvinuté a ešte sa len tvoria. Bilaterálny sociálny dialóg medzi európskymi sociálnymi partnermi je jedným zo základných prvkov európskeho sociálneho modelu. Zvláštna úloha sociálneho dialógu sociálnych partnerov spočíva v ich oprávnení a reprezentatívnosti, ako aj schopnosti uzatvárať záväzné dohody na európskej úrovni, ako uviedli sociálni partneri vo svojom spoločnom vyhlásení summitu v Laekene⁽¹³⁾. Rovnako dôležitý je aj dialóg s občianskou spoločnosťou, ktorý sa prejavuje najmä v konzultáciách EHSV ako fóra organizovanej občianskej spoločnosti⁽¹⁴⁾. Najmä v nových členských štátoch je potrebné, aby Komisia podporovala tak dialóg s občianskou spoločnosťou, ako aj rozvoj stabilných priemyselných vzťahov medzi sociálnymi partnermi.

4.2.5 Komisia chce pristúpiť k ďalším iniciatívam v oblasti sociálnej zodpovednosti podnikov, s cieľom podporiť rozvoj základných princípov sociálnej zodpovednosti podnikov. EHSV je toho názoru, že množstvo osvedčených príkladov kódexov správania a iných dobrovoľných opatrení podnikov na prebratie sociálnej zodpovednosti, ktoré boli predstavené v európskom fóre zainteresovaných (Stakeholder-Forum), predstavujú dobrý základ pre uskutočnenie týchto iniciatív. Toto by malo zahŕňať aj iniciatívy v otázke celoživotného vzdelávania. EHSV preto podporuje snahu Európskej komisie, vyvinúť iniciatívy, ktoré budú podporovať rozvoj a transparentnosť princípov sociálnej zodpovednosti podnikov na európskej úrovni.

⁽¹²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Konkrétne uplatňovanie smernice 94/45/ES o európskych zamestnaneckých radách a prípadných aspektoch, ktoré by bolo vhodné prepracovať“ (Ú. v. EÚ C 10, 14.1.2004 – pán PIETTE)

⁽¹³⁾ Spoločné vyhlásenie ETUC/UNICE/CEEP zo 7. decembra 2001

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Riadenie Európy – biela kniha“ (Ú. v. ES C 125, 27.5.2002, s. 61 – spravodajkyňa: pani ENGELEN-KEFER, pomocná spravodajkyňa: pani PARI)

4.3 Európsky trh práce

4.3.1 Európsky iniciatíva plánuje rozličné iniciatívy na odstránenie prekážok cezhraničnej mobility a podporu vytvorenia skutočného európskeho trhu práce. Jednou z iniciatív je návrh smernice o prenose nárokov z podnikových systémov dôchodkového zabezpečenia. EHSV považuje za dôležité, aby bol tento návrh predložený čo najskôr, keďže sa, vzhľadom na rôzniace sa názory na rozsah takéhoto usporiadania, nezačali rokovania sociálnych partnerov v tejto oblasti.

4.3.2 Ďalší návrh Európskej komisie sa týka vytvorenie dobrovoľného rámca pre medzinárodné kolektívne zmluvy, či už na úrovni podniku, alebo na úrovni odvetví. Podľa predstáv Komisie by tento rámec mohol byť využívaný na cezhraničné vyriešenie otázok organizácie práce, zamestnanosti, pracovných podmienok a ďalšieho vzdelávania v zmysle partnerstva za zmenu. Dobrovoľný v tomto prípade znamená, že zostáva na sociálnych partneroch, či chcú takýto rámec využiť, alebo nie.

Prax zamestnaneckých rád ukazuje, že mnohé z nich nielen využili svoje právo na informácie a vypočutie, ale mimo tohto rámca dokonca uzavreli na dobrovoľnom základe dohody, ktoré sa týkajú niektorých zo spomínaných oblastí. Práve takéto príklady dohôd sa dajú nájsť aj v oblasti sociálneho dialógu na úrovni odvetví.

EHSV podporuje cieľ, ktorý sa odzrkadľuje v tejto iniciatíve, a to síce podporovať sociálny dialóg na úrovni podnikov a odvetví a pritom viac ako doteraz zohľadniť skutočnosť, že podniky rozvíjajú svoju činnosť cezhranične, a že dobrovoľné dohody majú rovnako cezhraničný charakter. EHSV odporúča Komisii prerokovať jej návrh rámcovej dohody v najskoršom možnom štádiu s európskymi sociálnymi partnermi, vyžiadať si ich stanovisko a zohľadniť ho.

4.3.3 Komisia uvádza, že sloboda pohybu je jednou z hlavných slobôd v Európe. Existujúce nástroje, ako napríklad sieť EURES a koordinácia systémov sociálneho zabezpečenia osôb dochádzajúcich za prácou do zahraničia, je podľa názoru EHSV potrebné neustále zlepšovať. EHSV preto považuje za zmysluplný návrh zriadiť ešte v roku 2005 skupiny na vysokej úrovni, ktorá sa má zaoberať vplyvom rozšírenia EÚ na mobilitu a fungovaním prechodných období a predložiť správu v roku 2006. EHSV upozorňuje na skutočnosť, že sociálni partneri a mimovládne organizácie majú v tejto oblasti bohaté skúsenosti. Vyzýva preto Komisiu, aby pri ustanovovaní tejto skupiny zohľadnila ja zástupcov sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií.

5. Súdržnejšia spoločnosť: rovnosť príležitostí pre všetkých

5.1 V tomto druhom ťažisku aktivít sa Komisia zaoberá prehĺbením výmeny skúseností o reforme systémov sociálneho zabezpečenia, politike boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, diskriminácii, ako aj o úlohe sociálnych služieb.

5.2 Komisia opätovne predkladá návrh na racionalizáciu a zjednodušenie koordinácie v oblastiach sociálnej integrácie, dôchodkov a zdravotníctva. EHSV sa týmto návrhom zaoberal už v jednom z predchádzajúcich stanovísk⁽¹⁵⁾. Poukazuje na to, že podľa jeho názoru musí používanie metódy otvorenej koordinácie zohľadňovať zvláštnosti príslušného sektora. Najmä by podľa jeho názoru mala pokračovať otvorená koordinácia v oblasti sociálnej integrácie, kde už ďaleko pokročila, s národnými akčnými plánmi a správami každé dva roky. Toto je, z hľadiska EHSV, potrebné najmä preto, že sa napriek spoločnému úsiliu nepodarilo výrazne znížiť rozsah chudoby. Približne 15 % celkovej populácie EÚ je chudobných, pričom v niektorých krajinách tento pomer presahuje 20 %. Jedným z rozhodujúcich dôvodov tohto stavu je vysoká nezamestnanosť, pričom postihnuté sú najmä rodiny s viac deťmi a samoživitelia⁽¹⁶⁾. Ani zamestnanosť však nechráni pred chudobou, ako ukazuje rastúci počet „working poor“⁽¹⁷⁾. Preto je potrebné zvýšiť úsilie v boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu.

5.3 Európska komisia chce pokračovať v diskusiách o národných minimálnych mzdách a v roku 2005 začať vypočítanie v tejto oblasti. EHSV by zaujímalo, kde sa táto diskusia uskutočnila, a kto sa na nej zúčastnil. EHSV sa domnieva, že je zodpovednosťou každého štátu poskytnúť svojim občanom sociálnu podporu vo forme minimálnej mzdy, ktorá by umožňovala dôstojný život. Z popisu Komisie však nie je jasné, s akým cieľom sa má takáto debata na európskej úrovni o národných minimálnych mzdách viesť. Rovnako chce EHSV nadhodiť otázku, či by vzhľadom na závažnosť týchto problémov nebolo lepšie vyhlásiť európsky rok boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu skôr ako v plánovanom roku 2010.

5.4 EHSV podporuje politiku Európskej komisie o rovnosti šancí mužov a žien, ako aj antidiskriminačnú politiku všeobecne. Komisia ohlásila na rok 2005 nové oznámenie, v ktorom chce vysvetliť svoj politický koncept a preskúmať iniciatívy na doplnenie existujúceho rámca.

⁽¹⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Raďe, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Posilňovanie sociálneho rozmeru Lisabonskej stratégie: Upravenie otvorených otázok koordinácie v oblasti sociálnej ochrany“ (Ú. v. EÚ C 32, 5.2.2004 – spravodajca: pán BEIRNAERT)

⁽¹⁶⁾ Spoločná správa o sociálnej integrácii 2004, máj 2004.

⁽¹⁷⁾ Správa skupiny na vysokej úrovni o budúcnosti sociálnej politiky v rozšírenej Európskej únii, máj 2004.

EHSV upozorňuje na skutočnosť, že smernice o nediskriminácii boli ešte len teraz integrované, alebo sa integrujú do národného práva niektorých členských štátov. Je preto toho názoru, že by bolo lepšie predložiť správu o stave implementácie týchto smerníc do národného práva a až na tomto základe navrhovať ďalšie politické opatrenia.

EHSV podporuje ohlásené opatrenia v oblasti zrovnoprávnenia žien a mužov, najmä založenie európskeho inštitútu pre rovnosť pohlaví a opätovné zavedenie akčného plánu rovnosti šancí pre postihnutých ľudí.

5.5 Európska komisia ďalej plánuje predložiť v roku 2005 oznámenie o význame sociálnych služieb. EHSV víta tento krok, najmä preto, že očakáva, že toto oznámenie bude pôsobiť na kontroverznú diskusiu o smernici o poskytovaní služieb na vnútornom trhu a prispeje k vyjasneniu situácie. Vo svojej bielej knihe k službám všeobecného záujmu Komisia už zdôraznila zvláštnosti sociálnych služieb, ktoré sa vzťahujú najmä na verejný prospech a sú viazané na osoby. Sociálne služby, či už súkromné alebo verejné, sa zásadne líšia od iných služieb na vnútornom trhu tým, že sú založené na princípe solidarity a prispôbené potrebám jednotlivca, pričom splnením základného práva na sociálnu ochranu prispievajú k sociálnej súdržnosti spoločnosti. EHSV sa preto domnieva, že so sociálnymi službami, a najmä zdravotníckymi službami, je potrebné zaobchádzať inak, než s čisto trhovými orientovanými službami.

5.6 EHSV ľutuje, že sa Komisia nevenovala významu verejnoprospešných sociálnych služieb pre oblasť zamestnania a sociálnu súdržnosť. EHSV sa týmto aspektom zaoberal už vo svojom stanovisku k priebežnému hodnoteniu sociálneho programu, keď uviedol: „Príspevok verejnoprospešných sociálnych služieb k zamestnanosti a sociálnej politike je stále viac uznávaný a používaný, čo prispieva k značnému zlepšeniu pri rozvoji a ochrane práv znevýhodnených osôb, pretože pomáha splniť požiadavky v oblasti vzdelávania, sociálnej a zdravotnej starostlivosti, podpory integračných opatrení a odbúravania sociálnych rozdielov. Neziskové organizácie napomáhajú rozpoznaniu a zreteľnému vyjadreniu sociálnej potreby, predovšetkým najviac znevýhodnených vrstiev obyvateľstva. Zasadujú sa za to, aby bola poškodená sociálna štruktúra so svojimi pozitívnymi, ale aj opravu potrebujúcimi spojivkami, opäť opravená. Mobilizujú solidaritu občanov a posilňujú sociálne zapojenie, ktoré je nutným predpokladom rozvoja prežívanéj demokracie aj v najzaostalejších oblastiach“⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁸⁾ Stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: „Priebežné hodnotenie sociálneho programu“ (Ú. v. EÚ C 80, 30.3.2004 (bod 3.3.6 a 3.3.7) – správodajca: pán JAHIER)

6. Závěry

6.1 EHSV víta oznámenie Komisie k novému sociálnemu programu a vidí v ňom príspevok k zdôrazneniu významu sociálnej politiky pre dosiahnutie Lisabonských cieľov. Je však toho názoru, že napriek strategickému prístupu toto oznámenie nezodpovedá vo všetkých oblastiach očakávaniam vzhľadom na priebežné hodnotenie Lisabonskej stratégie. Na rozdiel od predchádzajúceho sociálneho programu, kde Komisia uvádzala úlohu sociálnej politiky ako produktívneho faktora, v tomto programe to výslovne uvedené nie je. EHSV je toho názoru, že sociálna politika sa nesmie podriaďovať politike hospodárskej, ale že je jej významovo rovnocenná. Požiadavka sociálnej súdržnosti a vybudovanie aktívneho sociálneho štátu patria rovnako k cieľom Lisabonskej stratégie tak, ako bola schválená na summite v marci 2000, ako aj zvyšovanie konkurencieschopnosti a trvalo udržateľný hospodársky rast. Vysoká úroveň sociálnej ochrany patrí medzi kľúčové prvky európskeho sociálneho modelu a prispieva významnou mierou k sociálnej súdržnosti.

6.2 Na rozdiel od často uvádzaného názoru, že vysoké sociálne náklady sú prekážkou dosiahnutia hospodársko-politických cieľov, dokazujú empirické údaje rôznych európskych krajín pravý opak. Na túto skutočnosť upozornila aj expertná skupina „budúcnosť sociálnej politiky“. Podľa štúdie európskeho politického centra z roku 2004 vykazovali krajiny Švédsko, Dánsko, Rakúsko, Luxembursko a Holandsko relatívne vysoké hospodárske výsledky, ako aj vysokú úroveň sociálnej ochrany. Zároveň krajiny, ktoré v medzinárodnom rebríčku svetového obchodného fóra vykazujú najlepšie výsledky v oblasti konkurencieschopnosti, investujú zároveň vysoké čiastky do sociálnej politiky a systémov sociálneho zabezpečenia a vykazujú vysokú úroveň zamestnanosti a nízky pomer chudoby podľa sociálnych prevodov⁽¹⁹⁾.

6.3 EHSV kriticky poznamenáva, že nový sociálny program obsahuje menej konkrétnych opatrení ako predchádzajúci. Toto sťažuje hodnotenie programu, pretože nie je vždy jasné, ktorým smerom sú návrhy zamerané. Toto sa týka predovšetkým právnych predpisov v oblasti sociálnych vecí, v ktorej sa Komisia obmedzila na revízie existujúcich predpisov a takmer žiadne nové nepredložila. EHSV preto očakáva, že strategický rámec bude naplnený konkrétnymi opatreniami. Je toho názoru, že nový sociálny program by mal byť spojený s európskym akčným plánom na nasledujúcich päť rokov. Ako orientácia by pritom mali slúžiť základné sociálne práva v budúcej Zmluve o Ústave pre Európu. Vychádzajúc z tejto situácie by mal sociálny akčný program obsahovať nielen revízie už existujúcich, ale aj návrhy nových smerníc, a zároveň obsahovať plánované debaty a koordinačné opatrenia pre ďalší rozvoj európskej sociálnej politiky. Podľa názoru EHSV je práve v rámci priebežného hodnotenia Lisabonskej stratégie dôležité zviditeľniť európsku sociálnu politiku a jej produktívnu úlohu pri podpore rastu a zamestnanosti.

⁽¹⁹⁾ Správa skupiny na vysokej úrovni o budúcnosti sociálnej politiky v rozšírenej Európskej únii, máj 2004, s. 61.

6.4 V tejto súvislosti by sa EHSV rád vyjadril aj k otázke financovania sociálnej politiky: Hoci Komisia už pri predkladaní finančného výhľadu poukázala na skutočnosť, že rozpočet EÚ musí svojou štruktúrou a pridelenými čiastkami odzrkadľovať a podporovať Lisabonskú stratégiu, existuje obava, že návrh rozpočtu bude za týmito očakávaniami zaostávať.

6.5 V príslušnej podpoložke „Konkurencieschopnosť pre rast a zamestnanosť“⁽²⁰⁾ finančného výhľadu síce figuruje navýšenie prostriedkov, toto navýšenie sa však okrem iného týka opatrení na podporu konkurencieschopnosti a podnikateľských aktivít. Porovnanie so súčasnými výdavkami v oblasti sociálnych vecí

a zamestnanosti ukazuje, že v budúcej politike tu nedôjde k žiadnemu reálnemu navýšeniu prostriedkov. Komisia tu v podstate navrhuje nezmenený rozpočet.

6.6 EHSV sa pritom už v rámci svojho stanoviska k rámcovému programu PROGRESS⁽²¹⁾ jasne vyjadril, že najmä v kontexte nie veľmi pozitívneho priebežného hodnotenia Lisabonskej stratégie túto politiku „neutrálneho rozpočtu“ v oblasti zamestnanosti a sociálnej politiky nedokáže pochopiť. EHSV preto požaduje, aby aj navrhované prostriedky pre oblasť sociálnej politiky boli navýšené v pomere zodpovedajúcom navýšeniu v oblastiach spadajúcich pod podpoložku „Rast a zamestnanosť“.

V Bruseli 13. júla 2005

Predsedníčka

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Anne-Marie SIGMUND

⁽²⁰⁾ KOM(2004) 101 v konečnom znení/2 z 26. februára 2004.

⁽²¹⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o programe Spoločenstva pre zamestnanosť a sociálnu solidaritu – PROGRESS“ KOM(2004) 488 v konečnom znení zo 6. apríla 2004, CESE 386/2005.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie – Silnejšie partnerstvo pre okrajové regióny“

KOM(2004) 343 v konečnom znení

(2005/C 294/05)

Európska komisia sa 27. mája 2004 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom: „Oznámenie Komisie – Silnejšie partnerstvo pre okrajové regióny“

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu a hospodársku a sociálnu súdržnosť, poverená prípravou návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko dňa 22. júna 2005 (Spravodajkyňa bola pani López Almendáriz).

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 419. plenárnom zasadnutí 13. a 14. júla 2005 (schôdza z 13. júla) 62 hlasmi za, 1 hlasom proti, pričom 8 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 V súvislosti s výzvou Európskej rady, formulovanou počas zasadnutia v Seville v júni 2002, na vypracovanie správy o globálnom a jednotnom prístupe k špecifickým charakteristikám okrajových regiónov a o spôsoboch ich riešenia, prijala Európska Komisia 26. mája 2004 oznámenie s názvom: Silnejšie partnerstvo pre okrajové regióny ⁽¹⁾.

1.2 Táto požiadavka Európskej rady, ktorá bola nastolená tesne pred rozšírením Európskej únie a v kontexte globalizácie, predstavovala rozhodnú iniciatívu na vypracovanie globálnej stratégie rozvoja okrajových regiónov, založenej na uplatňovaní článku 299 ods. 2 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva.

1.3 Dňa 29. mája 2002, tesne pred zasadnutím Európskej rady v Seville, prijal Európsky hospodársky a sociálny výbor stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému: „Stratégia budúcnosti pre okrajové regióny v Európskej únii“ ⁽²⁾, v ktorom sa navrhovalo vypracovanie globálnej stratégie pre okrajové regióny a definovali sa zásady, ciele, dostupné prostriedky a tiež časový harmonogram na schválenie opatrení.

1.4 S cieľom začať globálnu a jednotnú politiku pre okrajové regióny regionálne vlády a ich príslušné štáty predložili v júni 2003 memorandá, ktoré všetky podčiarkovali význam rozlišovania špecifickosti týchto regiónov v porovnaní s inými európskymi regiónmi.

1.5 Články III-424 a IV-440 ods. 2 Zmluvy o Ústave znovu potvrdzujú špecifickú právnu podstatu okrajových regiónov a pridávajú k cieľom hospodárskej a sociálnej súdržnosti nový cieľ, a to súdržnosť územnú.

⁽¹⁾ Dokument KOM(2004) 343 v konečnom znení.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 221, 17.9.2002, bod 10, spravodajkyňa pani López Almendáriz.

2. Jadro dokumentu Komisie

2.1 Európska komisia navrhuje silnejšie partnerstvo s okrajovými regiónmi EÚ. Nová stratégia tvorí súčasť európskej politiky súdržnosti pre obdobie rokov 2007 – 2013. Oznámenie Komisie má tri základné priority:

— Konkurencieschopnosť: zlepšiť konkurencieschopnosť okrajových regiónov vytváraním a rozvíjaním priaznivého hospodárskeho prostredia, ktoré priláka nové podniky.

— Dostupnosť: posilniť snahy o súdržnosť v okrajových regiónoch, aby sa zredukovali ťažkosti spojené so vzdialenosťou, ako napríklad: rozdrobenie na súostrovia alebo uzavretie do ťažko prístupných oblastí. Zmenšenie týchto znevýhodnení a zníženie dodatočných nákladov na výrobu v okrajových regiónoch je jednou zo základných priorít v aktivitách EÚ na pomoc týmto regiónom.

— Regionálna integrácia: okrajové regióny a susediace nečlenské štáty majú spoločné regionálne prostredie, ktoré by malo uľahčovať obchod s tovarom a službami medzi nimi. Toto je dôvod prečo je treba podporiť integráciu okrajových regiónov do ich okolitého geografického prostredia.

2.2 Komisia navrhuje dve špecifické riešenia na to, aby sa okrajové regióny mohli rozvíjať v plnej miere:

— Špecifický program kompenzácie za znevýhodňujúce podmienky: tento program bude financovaný Európskym fondom regionálneho rozvoja (ERDF) v období rokov 2007 – 2013. Jeho cieľom je zredukovať špecifické nevýhody, ktoré ovplyvňujú hospodárstvo okrajových regiónov a ktoré sú vymenované v článku 299 ods. 2 Zmluvy o ES: vzdialenosť, ostrovná poloha, malá rozloha, členitý terén a podnebie a hospodárska závislosť len na malom počte výrobcov.

— Akčný plán širšieho susedstva: cieľom je rozšíriť prirodzený priestor socio-ekonomického vplyvu okrajových regiónov (vrátane aspektov týkajúcich sa migrácie), ako aj kultúrneho vplyvu. To znamená zredukovať prekážky, ktoré obmedzujú možnosti obchodovania s geografickým centrom týchto regiónov, ktoré sú vzdialené od európskeho kontinentu, ale nachádzajú sa veľmi blízko regionálnych trhov v Karibiku, Amerike a Afrike. Akčný plán širšieho susedstva bude zahŕňať nielen obchodné a colné opatrenia, ale tiež opatrenia v oblasti nadnárodnej a cezhraničnej spolupráce.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Výbor víta skutočnosť, že návrh Zmluvy o Ústave v článkoch III-424 a IV-440 ods. 2 znovu potvrdzuje špecifické právnu podstatu okrajových regiónov na najvyššej legislatívnej úrovni tým, že uznáva ich špecifický charakter a poskytuje potrebné právne predpisy a nariadenia, aby sa tieto ustanovenia použili ako horizontálne nástroje pri formulovaní spoločných politík v týchto regiónoch.

3.2 Výbor víta schopnosť EÚ odpovedať na špecifické potreby týchto regiónov a hlavne uznanie špecifických charakteristík okrajových regiónov v Únii a ich odlišností v porovnaní s inými usernameami s geografickými a demografickými znevýhodneniami.

3.3 Výbor je rád, že Komisia pozitívne prijala jeho odporúčanie v stanovisku „Stratégia budúcnosti pre okrajové regióny Európskej únie“ posilniť medzisektorovú skupinu Komisie pre okrajové regióny tým, že sa vytvorí špeciálna jednotka v rámci GR pre regionálnu politiku (DG REGIO) na zvýšenie ľudských zdrojov, a dúfa, že bude dobre fungovať vzájomná medzisektorová spolupráca.

3.4 Výbor je rád, že oznámenie Komisie uznáva, že špecifický štatút okrajových regiónov je založený na princípoch rovnosti a proporcionality. Tento umožňuje osobitný prístup k špecifickej situácii v týchto regiónoch, aby európski občania, ktorí tam žijú, mohli využívať rovnaké možnosti ako obyvatelia iných regiónov Európy.

3.5 Výbor je tiež rád, že Komisia uznala, že trvalé znevýhodnenia v okrajových regiónoch a ich kombinácie vedú k dodatočným nákladom pokiaľ ide o zásobovanie energiou vo všeobecnosti a hlavne u poľnohospodárskych výrobkov, určených pre domácu spotrebu, a to kvôli nasledujúcim ťažkostiam:

- obmedzená veľkosť trhov,
- izolácia od hlavných trhov,

— nedostatočná veľkovýroba a nevyhnutnosť podnikov disponovať veľkými zásobami,

— rýchlejšia amortizácia tovaru, z čoho vyplýva potreba, aby zariadenia zodpovedali prísnejším bezpečnostným normám, alebo boli častejšie vymieňané (ťažkosti spojené s náročným terénom a podnebiem),

— problémy spôsobené s predimenzovaním výrobných prostriedkov, odvodeným z technologickú organizácie výroby a distribúcie,

— nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily kvôli malému pracovnému trhu a sťaženému prístupu na európsky pracovný trh,

— dodatočné náklady zásobovania energiou, čo ovplyvňuje poľnohospodárske produkty určené pre domácu spotrebu,

— zlý prístup k vysokorýchlostným spojeniam a telekomunikačným sieťam, ako aj dodatočné náklady služieb elektronickej komunikácie,

— ťažkosti pri propagovaní domácich výrobkov mimo regiónu,

— prekážky spôsobené dodržiavaním noriem na ochranu životného prostredia,

— dvojitá „ostrovnosť“, t. j. skutočnosť, že niektoré okrajové regióny sú ešte sami rozdelené na menšie ostrovy.

3.6 Výbor má spolu s Komisiou záujem integrovať okrajové regióny do Lisabonskej a Göteborgskej stratégie s cieľom vytvoriť nové pracovné miesta, podporiť hospodárske reformy a sociálnu súdržnosť a preto navrhuje, aby sa ich potenciál využil v oblasti spoločnosti založenej na vedomostiach.

3.7 Výbor si myslí, že dynamický rozvoj cestovného ruchu je prínosom k posilneniu konkurencieschopnosti hospodárstva v okrajových regiónoch. Tento sektor nesmie však rásť príliš rýchlo kvôli následnému vytvoreniu nerovnováhy a jej negatívnym dopadom na udržateľnosť životného prostredia v týchto regiónoch.

4. Špecifické pripomienky k Oznámeniu Komisie

4.1 Výbor víta skutočnosť, že Komisia do svojho oznámenia zahrnula niektoré odporúčania formulované v jeho stanovisku z vlastnej iniciatívy⁽³⁾, ale je mu ľúto, že niektoré ďalšie neboli náležite brané do úvahy.

⁽³⁾ Ú. v. ES C 221, 17.9.2002.

4.2 Výbor by chcel podotknúť, že spoločný postoj okrajových regiónov a ich príslušných štátov voči zaradeniu týchto regiónov do budúcej politiky súdržnosti predpokladal automatickú spôsobilosť na predchádzajúci cieľ 1 – teraz cieľ „konvergenencie“ – ako najlepší spôsob riešenia ich špecifickej situácie a tak by garantoval jednotný prístup k týmto regiónom a finančné zdroje potrebné na prekonávanie trvalých obmedzení.

4.3 Výbor si všimol, že Komisia sa rozhodla pre alternatívny návrh, ktorý kombinuje aplikovanie politiky súdržnosti s vytvorením dvoch špecifických nástrojov: programu kompenzácií za špecifické obmedzenia okrajových regiónov a akčný plán širšieho susedstva.

4.4 Výbor konštatuje, že chýba jasný odkaz na právny dosah nového článku III-424 návrhu Zmluvy o Ústave (*).

4.5 Výboru je ľúto, že v stratégií pre okrajové regióny navrhovanej Komisiou sa kladie hlavný a takmer výlučný dôraz na politiku súdržnosti a neurčujú sa takmer žiadne opatrenia v iných oblastiach.

4.6 Výbor dúfa, že pokrok, ktorý sa dosiahol tým, že sa špecifikovali charakteristiky týchto regiónov a konštatovala sa neadekvátnosť niektorých sektorových politík sa odrazí v horizontálnej stratégií pre tieto regióny, ktorá bude brať do úvahy ich špecifické podmienky a odlišnosť od iných regiónov Spoločenstva.

4.7 Výbor si preto myslí, že nedostatok pozornosti, ktorá sa venuje implementácií iných politík Spoločenstva spôsobuje, že sa nedá hovoriť o skutočne globálnej a jednotnej stratégií pre okrajové regióny, tak ako to vyžaduje mandát zasadnutia Európskej rady v Seville.

(*) Článok III-424: So zreteľom na štrukturálnu, hospodársku a sociálnu situáciu Guadeloupe, Francúzskej Guayany, Martinique, Réunionu, Azorov, Madeiry a Kanárskych ostrovov, ktorá je znásobená ich odľahlosťou, ostrovnou povahou, malou rozlohou, nepriaznivými topografickými a klimatickými podmienkami, hospodárskou závislosťou na malom množstve produktov, ktorých trvalá povaha a kombinácia závažne sťažuje ich rozvoj, Rada na návrh Komisie prijíma európske zákony, európske rámcové zákony, európske nariadenia a európske rozhodnutia, zamerané najmä na ustanovenie podmienok uplatňovania ústavy v týchto regiónoch, vrátane spoločných politík. Uzná sa sa po porade s Európskym parlamentom. Právne akty uvedené v prvom odseku sa týkajú najmä takých oblastí, ako sú colná a obchodná politika, fiškálna politika, slobodné pásmo, politika v oblasti poľnohospodárstva a rybného hospodárstva, podmienky dodávok surovín a tovarov základnej spotreby, štátna pomoc a podmienky prístupu k štrukturálnym fondom a horizontálnym programom Únie. Rada pri prijímaní právnych aktov uvedených v prvom odseku zohľadní osobitné charakteristické črty a prekážky najvzdialenejších regiónov bez narušovania celistvosti a vnútorného súladu právneho poriadku Únie vrátane vnútorného trhu a spoločných politík.

4.8 Výbor mrzí tento nedostatok, najmä v oblasti poľnohospodárstva, keďže veľa otázok kladených okrajovými regiónmi ostáva nezodpovedaných a pritom si vyžadujú rýchle riešenia.

4.9 Výboru je taktiež ľúto, že nebolo prijatých dostatok opatrení v súvislosti s imigračnou politikou, ktoré by hľadali riešenia naliehavých problémov, ktorým musia neustále čeliť niektoré okrajové regióny a žiada, aby sa v budúcej imigračnej politike brala do úvahy špecifickosť týchto regiónov.

4.10 Výbor vyjadril svoje pochybnosti o vhodnosti a adekvátnosti aplikovať u okrajových regiónov všeobecné kritéria spôsobilosti na politiku súdržnosti. Keďže tieto regióny majú nedostatočnú základnú infraštruktúru a chýbajú im podmienky pre konkurencieschopnosť, potrebné na napĺňanie cieľov Lisabonskej a Göteborgskej stratégie.

4.11 Výbor si všíma, že stratégia Komisie pre najodľahlejšie regióny je takmer výlučne založená na dvoch špecifických inštrumentoch: programe kompenzácie špecifických obmedzení a akčnom pláne „širšieho susedstva“ (†).

4.12 Výbor víta skutočnosť, že v rámci nového cieľa 3 Európskeho fondu regionálneho rozvoja – „Európska teritoriálna spolupráca“ – budú okrajové regióny oprávnené žiadať podporu nielen pre nadnárodnú spoluprácu ale aj cezhraničnú spoluprácu a výbor si myslí, že toto zaradenie je dôležité pre začlenenie daných regiónov do príslušného geografického prostredia.

5. Odporúčania

5.1 Výbor si myslí, že Európska komisia by mala vypracovať globálnu stratégiu pre okrajové regióny a poskytnúť potrebné prostriedky na jej realizáciu v súlade so záväzkami svojej správy z marca 2000 a špecifikovanými počas zasadnutia Európskej rady v Seville v júni 2002. Za týmto účelom treba ujasniť fakt, že súčasný článok 299 ods. 2 Zmluvy o ES, budúci článok III-424 Zmluvy o Ústave, je jediný právny základ, ktorý je spoločný pre všetky opatrenia týkajúce sa okrajových regiónov, či už ide o zrušenie ustanovení súčasnej Zmluvy alebo o pozmeňovacie návrhy alebo úpravy sekundárnej legislatívy.

5.2 Z týchto dôvodov považuje výbor za potrebné a vhodné zostaviť sériu odporúčaní, ktoré by naliehali na Európsku komisiu, aby:

(†) Pozri poznámku pod čiarou 1.

5.2.1 zvažila neaplikovať pre okrajové regióny všeobecné kritériá spôsobilosti pre politiku súdržnosti, čo by bolo najvhodnejšie riešenie ako čeliť ich trvalým obmedzeniam, pričom by sa takýmto spôsobom zachovala jednotnosť v prístupe;

5.2.2 pridelila dvom navrhovaným špecifickým nástrojom dostatočné prostriedky, aby mohli reagovať na potreby a problémy všetkých okrajových regiónov;

5.2.3 nešetrila úsilím ani prostriedkami pri realizácii akčného plánu „širšieho susedstva“ a prostredníctvom účinnej a jednotnej koordinácie s politikou rozvoja EÚ a obzvlášť s ustanoveniami Zmluvy z Cotonou, Programu MEDA (Južné Stredomorie a Stredný Východ) a ALA (Latinská Amerika a Ázia) ako aj s inými programami a iniciatívami Spoločenstva, ktoré sa v budúcnosti rozbehnú v rôznych regiónoch sveta;

5.2.4 zaručila záujmy pestovateľov banánov v Spoločenstve ako celku pred blížiacou sa zmenou pravidiel v rámci SOT (spoločnej organizácie trhov) banánov tým, že zladí zlepšenie súčasnej rovnováhy na trhu kvôli tomu, aby pestovatelia z menej rozvinutých krajín mohli mať prístup na trhy Spoločenstva a na svetové trhy, pričom zároveň môžu byť zaručené príjmy a zamestnanie pestovateľov v Spoločenstve a to tak, že sa stanoví vhodné a dostatočne vysoké colné sadzby na to, aby sa zabezpečila budúcnosť banánového sektora v Spoločenstve;

5.2.5 brala do úvahy závery Svetovej obchodnej organizácie (WTO) týkajúce sa stanovenia jednotnej tarify tým, že v prípade potreby navrhne vhodné opatrenia na zabezpečenie príjmov a pracovných miest pre pestovateľov banánov v Spoločenstve. Tieto opatrenia by mohli zahŕňať aj opatrenia na vylepšenie mechanizmov interného podporného systému;

5.2.6 rešpektovala, pri úpravách poľnohospodárskych programov POSEI, potenciál týchto nástrojov, ktoré neboli plne využité, hlavne kvôli tomu, že niektoré opatrenia sú ešte dosť nové. Stropy stanovené pre programy by sa mali rešpektovať pričom by sa mali tieto programy dotovať dostatočnými prostriedkami na napĺňanie stanovených cieľov;

5.2.7 brala na vedomie špecifické potreby okrajových regiónov pokiaľ ide o politiku rozvoja vidieka, nielen zrušením opatrení, ktoré obmedzujú alebo zabraňujú prístup k štruktúrnym fondom, kompenzáciou pre farmárov za zvyšovanie cien, stanovením úrovni intenzity pomoci, zlučiteľných s potrebami týchto regiónov a zvýšením krytia Spoločenstva tým, že sa zavedú podporné opatrenia v nasledovných ale aj ďalších oblastiach: špecifické výrobné systémy, použitie vhodného zariadenia, poľnohospodárske poisťovacie schémy, podpora zakladania združení a programy boja so škodlivými organizmami;

5.2.8 prijala nové opatrenia, ktoré by zlepšili konkurencieschopnosť poľnohospodárskych produktov, ako napríklad paradajok a ovocia, priesad a kvetov, ktoré musia konkurovať na tých istých trhoch s podobnými produktmi z iných krajín, ktoré majú asociačné dohody s EÚ, ako napríklad Maroko, alebo ktoré ťažia z preferenčného systému ako napríklad skupina krajín AKT;

5.2.9 uskutočnila potrebné opatrenia, aby sa v rámci budúceho Fondu pre rozvoj vidieka ako aj Európskeho fondu rybného hospodárstva rešpektoval aktuálny prídelený prostriedkov a intenzita pomoci pre všetky okrajové regióny;

5.2.10 posilnila úlohu Európskeho sociálneho fondu v okrajových regiónoch s cieľom znížiť percento nezamestnanosti, ktoré je obzvlášť vysoké vo väčšine týchto regiónov a posilnila rovnosť príležitostí pre ľudí z týchto regiónov s ostatnými obyvateľmi EÚ;

5.2.11 podporila vytvorenie alebo, kde je to možné, posilnenie hospodárskych a sociálnych rád s cieľom lepšie poznať názor zainteresovaných strán a organizácií občianskej spoločnosti vo všeobecnosti;

5.2.12 revidovala svoje návrhy ohľadom štátnej pomoci, berúc do úvahy ustanovenia návrhu Zmluvy o Ústave a aby pokračovala a zintenzívnila špecifický prístup k okrajovým regiónom pri štátnej pomoci poľnohospodárstvu a rybárstvu a do odvetvia prepravy tovaru;

5.2.13 zaviedla účinné opatrenia, aby sa okrajové regióny mohli efektívne zapojiť do všetkých nástrojov spoločnej dopravnej politiky, ktoré by mali dopad na ich vývoj a aby sa v právnych predpisoch Spoločenstva, týkajúcich sa povinností vyplývajúcich z výkonu verejnej služby a aby brala do úvahy špecifickosť týchto regiónov, aby sa tak zabezpečila úroveň kvality a ceny v súlade s potrebami obyvateľstva;

5.2.14 doplnila a vylepšila systém konkurencieschopnosti v námornej a leteckej doprave v okrajových regiónoch a hlavne v regiónoch s problémom tzv. „dvojitej ostrovnosti“;

5.2.15 dala praktický efekt špecifickým odkazom na okrajové regióny, ktoré sú uvedené v návrhu Komisie týkajúceho sa 7. rámcového programu na rozvoj vedy a technológie tak, aby sa uľahčila účasť okrajových regiónov na iniciatívach Spoločenstva vo VaV a tiež v nasledovných oblastiach: klimatológia, vulkanológia, oceánografia, biodiverzita a prírodné nebezpečenstvá;

5.2.16 brala do úvahy špecifickú situáciu okrajových regiónov pri liberalizácii vnútorného trhu pre plyn a energie, aby sa spotrebiteľia z týchto regiónov nepenalizovali pokiaľ ide o pravidelnosť dodávok, kvalitu služieb a stanovené ceny, čo znamená použiť flexibilnejší prístup na stanovenie povinností vyplývajúcich z výkonu verejnej služby a štátnej pomoci;

5.2.17 naliehavo prijala opatrenia týkajúce sa udržateľného vývoja v okrajových regiónoch, hlavne v oblastiach ako je ochrana biodiverzity, sieť Natura 2000 a odpadové hospodárstvo;

5.2.18 bola kreatívna pri stanovovaní špecifických mechanizmov a postupov pre okrajové regióny, aby neostali len na okraji výhod veľkého vnútorného trhu, ak sa napríklad podporí využívanie obnoviteľných energií a prístup k širokopásmovým sieťam;

5.2.19 zabezpečila pokračovanie špecifických daňových opatrení pre okrajové regióny, ktoré tvoria základný nástroj ich hospodárskeho rastu;

5.2.20 počítala s aktívnou účasťou okrajových regiónov pri rokovaniach o dohodách o ekonomickom partnerstve medzi EÚ a krajinami zo skupiny AKT (štáty Afriky, Karibskej oblasti a Tichomorja) a tak umožnila plynulý dialóg medzi regionálnymi a/alebo štátnymi orgánmi a regionálnymi samosprávnymi orgánmi, s ktorými EÚ rokujú, aby sa tak zaručila väčšia efektívnosť, kompatibilita a súdržnosť týchto dohôd o ekonomickom partnerstve.

V Bruseli 13. júla 2005

Predsedníčka

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Anne-Marie SIGMUND

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o prístupe trhu k prístavným službám“

KOM(2004) 654 v konečnom znení – 2004/0240 (COD)

(2005/C 294/06)

Rada Európskej únie sa 2. decembra 2004 rozhodla podľa článku 80 ods. 2 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko k navrhovanej téme.

Odborná sekcia pre dopravu, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 19. mája 2005. Spravodajcom bol pán RETUREAU.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 419. plenárnom zasadnutí 13. a 14. júla 2005 (schôdza z 13. júla) 91 hlasmi za, 49 hlasmi proti, pričom 17 sa hlasovania zdržali nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 Po svojej Zelenej knihe o námorných prístavoch a námornej infraštruktúre z r. 1997 Komisia pripomenula vo svojom prvom návrhu smernice o prístupe na trh s prístavnými službami z r. 2001, zatiaľ čo Biela kniha o spoločnej dopravnej politike bola v štádiu príprav, že kľúčovými témami takzvaného „prístavného balíčka“ boli:

— integrácia námornej dopravy do transeurópskych dopravných sietí RTE-T,

— právna úprava prístupu na trh s prístavnými službami,

— štátne financovanie námorných prístavov a prístavných infraštruktúr.

1.2 Témy „prístavného balíčka“ boli navyše zoširoka rozvedené v úvode k prvému návrhu smernice⁽¹⁾ o druhej kľúčovej téme prístupu na trh, ktorý bol napokon zamietnutý Parlamentom v treťom čítaní.

1.3 Komisia využívajúc svoje postavenie jedinej inštitúcie s právom na iniciatívu sa vracia k tejto problematike vo svojom novom návrhu smernice⁽²⁾ o prístupe na trh s prístavnými službami, pretože pokladá za svoje právo a povinnosť právne upraviť túto oblasť v súlade so Zmluvou o založení ES.

1.4 Priznáva hneď na úvod, že filozofia, princípy a ciele, stanovené v jej počiatocnom oznámení z roku 2001, zostávajú nezmenené, ale že boli zohľadnené určité pozmeňovacie návrhy, pretože obohacovali východiskový návrh.

⁽¹⁾ KOM(2001) 35 v konečnom znení

⁽²⁾ KOM(2004) 654 v konečnom znení z 13. októbra 2004.

1.5 Treba pripomenúť niektoré hlavné úskalia, na ktorých stroskotal pôvodný návrh, skôr než sa preskúma povaha a dosah zmien vnesených do nového návrhu smernice.

- Samotná potreba takejto smernice bola spochybnená.
- Vytýkalo sa – mimochodom zo strany výboru už od vydania Zelenej knihy z r. 1997⁽³⁾, ale opätovne v súvislosti s návrhom smernice z r. 2001, že chýba skutočné zohľadnenie sociálnej dimenzie v sektore prístavov.
- Ani požiadavky týkajúce sa bezpečnosti, ochrany životného prostredia ako aj chápanie pojmu verejnej služby (článok 86 Zmluvy o založení ES) neboli dostatočne zohľadnené.
- Vedenie lodí by sa malo vylúčiť z poľa pôsobnosti (parlamentný spravodajca navrhol vyňať aj manipuláciu s nákladom bez toho, aby získal podporu väčšiny parlamentného výboru v tomto bode).
- Manipulácia vo vlastnej réžii vo svojej podstate alebo vo svojom dosahu, a manipulácia s nákladom, hlavne požiadavka najmenej dvoch poskytovateľov služieb na prístav, vyvolali množstvo kritík a dokonca spôsobili európsky štrajk robotníkov v dokoch.
- Dĺžka trvania oprávnení bola predmetom dlho trvajúcich diskusií, rovnako ako aj odškodnenie predchádzajúcich poskytovateľov služieb novými: išlo o to, aby sa nebrzdili investície, a to ani pri ukončení platnosti oprávnenia, a aby sa chránili hospodárske záujmy poskytovateľov služieb.
- Otvorenie trhu pre čo najväčší počet poskytovateľov služieb, kritizované kvôli podmienkam hospodárskej výkonnosti a výnosnosti investícií, vzhľadom na skutočný rozmer trhu a iné dôvody, ako rešpektovanie stratégie rozvoja alebo špecializácie prístavov.

2. Nový návrh smernice Komisie

2.1 Súčasný návrh obsahuje dôvodovú správu s mnohými argumentmi a početnými odôvodneniami. Komisia priznáva, že preberá pôvodný návrh z roku 2001, berúc do úvahy svoj zmenený návrh z roku 2002 a spoločný postoj Rady ako aj texty vyplývajúce zo zmierovacieho konania po druhom čítaní v Európskom parlamente.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV na tému: „Zelená kniha Komisie o prístavoch a námorných infraštruktúrach“, Ú. v. C 407 z 28.12.1998, s. 92.

2.2 Dôvody uvádzané na podporu európskej iniciatívy sú v zásade tieto:

- štyri základné slobody Zmluvy,
- požiadavky Rady,
- narastajúce požiadavky v oblasti dopravy (Biela kniha z r. 2001) a potreba presunúť významnú časť tohto nárastu na námornú dopravu,
- potreba dobudovania vnútorného trhu a nevyhnutnosť transparentnej hospodárskej súťaže v rámci prístavov a medzi prístavmi, založenej na zharmonizovaných pravidlách,
- vytváranie pracovných miest a rešpektovanie sociálnych práv pracujúcich.

2.3 Ale filozofia, východiskové princípy ako aj významný počet bodov tohto návrhu zostáva nezmenených oproti pôvodnému oznámeniu z roku 2001.

2.4 Konkrétne sa zmeny netýkajú týchto oblastí:

- oblasť pôsobnosti,
- kritériá pre postup pri udeľovaní oprávnení,
- vedenie lodí pokladané za službu komerčného charakteru,
- transparentnosť účtov riadiaceho orgánu prístavu alebo systému prístavov (otázka, ktorá je na rozdiel od predchádzajúcich už predmetom smernice o finančnej transparentnosti a usmernení o štátnej pomoci).

2.5 Hlavné nové prvky vnesené Komisiou sa týkajú týchto oblastí:

- Prístavné manipulačné služby vo vlastnej réžii môže byť pri úkonoch súvisiacich s nákladom alebo cestujúcimi zabezpečené pomocou pozemného personálu a za určitých podmienok aj pomocou palubného personálu.
- Oprávnenia pre poskytovateľov služieb a pre manipulantov činných vo vlastnej réžii sa stávajú povinnými, súčasní poskytovatelia služieb musia získať nové oprávnenia v rámci „primeraného časového“ obdobia, aby boli v súlade s pravidlami a ustanoveniami smernice, pričom treba zohľadniť legitímne očakávania súčasných poskytovateľov služieb maximálne rok po poslednom možnom dátume pre transponovanie smernice.
- Hlavnou zásadou je otvorenie trhu prístavných služieb pre čo najväčší počet poskytovateľov zo široka definovaných prístavných služieb. Výnimkou je obmedzenie ich počtu (článok 9).
- Doba platnosti oprávnení je napokon upravená v závislosti od povolených investícií poskytovateľov služieb a podľa pravidiel platných pre odpisovanie hnutelného a nehnuteľného majetku.
- Otázka hospodárskej súťaže medzi prístavmi sa rieši prostredníctvom uplatňovania smernice o finančnej transparentnosti (článok 16) a usmernení o štátnej pomoci (článok 17).

3. Predbežné pripomienky

3.1 Istý počet námorných prístavov patrí verejným orgánom (obciam a iným územným celkom, verejným združeniam a spoločnostiam atď.) a/alebo je v ich správe. Prevádzkovatelia prístavov teda úplne alebo čiastočne podliehajú predpisom platným pre verejné účtovníctvo a vedú analytické účtovníctvo. Spisy a účty jednotlivých námorných prístavov budú musieť byť postúpené orgánom pre hospodársku súťaž jednotlivých krajín a tam, kde je to vhodné, regionálnym alebo celoštátnym účtovným dvorom a správy týchto kontrolných orgánov budú musieť byť zaslané na GR Komisie pre hospodársku súťaž.

3.2 V posledných rokoch sa vo väčšine nových krajín, ako aj v starých členských štátoch, dala postrehnúť tendencia smerom k privatizácii námorných prístavov. Mnohé prístavy sa stali akciovými spoločnosťami.

3.3 Najvýznamnejšie prístavy Európy sú orientované smerom k Severnému moru a Lamanšskému prielivu. Tonnáž tovaru a počet vybavovaných kontajnerov sa od seba navzájom výrazne odlišujú v závislosti od zemepisnej polohy prístavov jednotlivých európskych morí. V oblasti pôsobnosti návrhu smernice sa tento počet pohybuje medzi 1,5 miliónov a desiatkami, ak nie stovkami miliónov ton a pokiaľ ide o kontajnery, objem prepravy dosahuje až niekoľko miliónov ročne (napr. Rotterdam, Antverpy). Výbor sa nazdáva, že hrozí, že uplatňovanie uniformných pravidiel na prístavy s veľkými rozdielmi vo veľkosti, činnosti, forme vlastníctva a správy či riadenia nebude zohľadňovať realitu a splňať skutočné potreby zainteresovaných prístavov. Hospodárska súťaž medzi prístavmi existuje už dlhú dobu. Treba však brať ohľad na princípy subsidiarity a proporcionality.

3.4 Veľa prístavov poskytuje námornej doprave isté množstvo infraštruktúr a základných služieb a bez ohľadu na to, že sa ich právomoci majú obmedzovať na správu námorného a pozemného priestoru prístavu, vykonávajú i svoju údržbu a údržbu nakladacích a vykladacích prístavísk. Ponuka určitých služieb môže splňať požiadavky na služby všeobecného záujmu alebo môže byť podmienená snahou orgánov prístavnej správy o získanie celkovej finančnej vyrovnanosti, či dokonca zisku rozdeliteľného medzi akcionárov súkromných prístavov. Zákaz „krížených subvencií“ by oslabil schopnosti a možnosti financovania prístavov.

3.5 Výbor vyjadruje poľutovanie nad tým, že dôležité pokroky, ku ktorým došlo od vydania Zelenej knihy a prvého prístavného balíčka, neboli zohľadnené a žiada Komisiu, aby zrevidovala svoj návrh s ohľadom na nestrannú štúdiu o dosahu plánovaných opatrení zohľadňujúcu súčasnú reálnu situáciu európskych prístavov a ich nespornú konkurencieschopnosť na medzinárodnej scéne. Výbor berie na vedomie skutočnosť, že Komisia na diskusnom fóre organizovanom výborom 31. januára 2005 oznámila, že takáto štúdia bude publikovaná približne koncom júna 2005. Keďže nebola vytvorená kompetentná komisia pre sociálny dialóg, výbor sa nazdáva, že aj sociálni partneri by mali byť požiadaní o konzultáciu. K hlbokým zmenám návrhu by malo dôjsť podľa bežných

postupov v oblasti vylepšovania legislatívy (najmä zaangažovaním všetkých zainteresovaných a konzultáciami, ako i štúdiami o dosahu opatrení). Druhý návrh nasleduje veľmi tesne za prvým, bez dostatočných prípravných prác.

3.6 Prístav je zložitou logistickou základňou, prepojenou s regionálnym, celoštátnym, ba až medzinárodným zázemím s rozdielmi v územnom rozsahu a hospodárstve a so sieťou riečnej, železničnej a cestnej dopravy, ropovodmi a pobrežnej plavby. Musí vypracovať stratégie v súvislosti s rozvojom zemepisnej oblasti, ktorú obhospodaruje, so zamestnaneckou základňou, hospodárskymi potrebami, ktoré sa tam prejavujú a ich vývojom. Výbor sa nazdáva, že treba podporovať intermodalitu v prospech námornej dopravy, predovšetkým kabotáže, ale ustanovenia návrhu smernice sa vo svojej súčasnej podobe nezaoberajú priamo touto naliehavou potrebou

3.7 Úloha komerčných prístavov, špecializovaných alebo so všeobecným charakterom, štátnych či súkromných, sa neobmedzuje len na poskytovanie materiálnej základne (prístupových ciest, dokov, prístavných hrádzí a pozemných priestorov) multimodálnej platformy. Ich úloha pri organizácii, rozdelení priestorov, plánovaní v oblasti rozvoja infraštruktúr musí byť ohodnotená aj po ekonomickej stránke, navyše musia preberať úlohy pri prípadnom zlyhaní súkromných hospodárskych subjektov v istých oblastiach, aby platforma ostala v prevádzke.

3.8 Ich plány rozvoja aj ich špecializácia musia byť rešpektované. Odhliadnuc od faktorov ako dostupnosti priestoru a materiálnych prekážok prístupu, by malo byť možné obmedziť počet poskytovateľov služieb aj z dôvodov ekonomickej výkonnosti a výnosnosti pre poskytovateľov služieb, bezpečnosti úkonov, organizácie prístavu, ochrany životného prostredia a sociálnych záruk, ako i udržiavania zamestnanosti. To v podstate spadá do oblasti uplatňovania zásady subsidiarity. Navyše vyhrtená hospodárska súťaž môže viesť k triešteniu prostriedkov a právomocí poškodzujúcemu záujmy užívateľov prístavu.

3.9 Výbor uznáva, že nový návrh Komisie ponecháva orgánom prístavnej správy väčší manévrovací priestor na stanovenie limitu pre počet hospodárskych subjektov na kategóriu služieb v závislosti od povahy prístavu a miestnych podmienok.

3.10 Povolenia a licencie udelené poskytovateľom služieb zodpovedným orgánom alebo obchodné dohody medzi zodpovedným orgánom a poskytovateľmi služieb musia byť uzavreté na obdobie, ktorého dĺžka je stanovená v pomere k charakteru a objemu prostriedkov, ktoré poskytovatelia musia investovať, aby splnili požiadavky na udelenie povolenia, licencií alebo zmlúv, tak aby sa tiež poskytlo dostatočné obdobie na amortizáciu a rentabilitu investovaného kapitálu (napríklad 10 rokov, ak nejde o významné investície, 15 rokov v prípade významných investícií do hnutelného majetku a školenia a v prípade významných investícií do hnutelného a nehnuteľného majetku 45 rokov).

3.11 Práva a podmienky činnosti poskytovateľov prístavných služieb, ktoré uzavreli zmluvy na prenájom územia prístavu alebo získali povolenie na poskytovanie prístavných služieb, by nemali byť zmenené nadobudnutím platnosti novej smernice, pretože by to viedlo k zrušeniu zmluvných záväzkov zo strany orgánov prístavnej správy a k vzniku zodpovednosti na strane štátu.

3.12 Výbor konštatuje, že zmeny týkajúce sa manipulácie s nákladom a vedenie lodí nespĺňajú očakávania, ktoré už boli formulované Výborom, viacerými štátmi a Parlamentom (*).

3.13 Počet pracovných miest nesúvisí, ako uvádza Komisia, s počtom poskytovateľov služieb, ale so skutočným objemom prepravy prístavu a/alebo rozčlenením služieb. Z násobenie poskytovateľov služieb nepovedie k násobeniu pracovných miest. Len nárast dopravy a vznik netradičných služieb by vytvorili nové pracovné miesta.

3.14 Ustanovenia týkajúce sa manipulačné služby zabezpečované či už inými alebo vo vlastnej réžii, plánované pre diaľkové námorné trasy a kobotáž vnútorného trhu v zásade opätovne spochybnia kolektívne dohody vo väčšine krajín, ktoré sa niekedy môžu považovať za protirečiacie legislatíve Spoločenstva o hospodárskej súťaži v súvislosti s návrhom smernice, i keď sú všetky platné z pohľadu národného i medzinárodného sociálneho a pracovného práva. Súdny dvor uznáva, že dodržiavanie kolektívnych zmlúv môže obmedzovať uplatňovanie práva v oblasti hospodárskej súťaže. Na medzinárodnej úrovni veľa štátov ratifikovalo námorné konvencie ILO o manipulácii s nákladom v prístavoch (†) a pracovných podmienkach a bezpečnosti posádok. Výbor poznamenáva, že Komisiou plánované ustanovenia nezohľadňujú tieto ustanovenia dohodnuté v rámci trojstranných rokovaní.

3.15 Výboru záleží na intenzívnej hospodárskej súťaži na trhu so službami, ako aj na kvalite, bezpečnosti a stálosti údržby prístavov. Ak však bude umožnené vykonávať prístavné manipulačné služby vo vlastnej réžii, vzniknú tak nerovné podmienky v hospodárskej súťaži, a to medzi existujúcimi podnikmi špecializujúcimi sa na manipulačné služby v prístave a podnikmi zabezpečujúcimi tieto výkony vo vlastnej réžii. Špecializované podniky v oblasti manipulačných služieb sa v prístave etablovali v procese privatizácie alebo hospodárskej súťaže a investovali do supraštruktúry a infraštruktúry. Podniky zabezpečujúce tieto výkony vo vlastnej réžii môžu naproti tomu vstúpiť na tento trh s manipulačnými službami bez akejkoľvek hospodárskej súťaže a bez povinnosti investovať a na rozdiel od špecializovaných podnikov ponúkajúcich manipulačné prístavné služby môžu bezplatne využívať zariadenia, ktoré vytvorili iní a vykonávať túto činnosť bez časového obmedzenia. Prístavy sú miesta so zvýšeným rizikom úrazu, a preto je tu potrebné dodržiavanie a kontrola sprísnených

požiadaviek na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. V prípade povolenia výkonu manipulačných prístavných služieb vo vlastnej réžii treba rátať s nárastom počtu úrazov. Napriek uznaniu sociálneho dosahu návrhu smernice budú tieto ustanovenia vlastne sklamaním očakávaní dokárov, ktorí sa obávajú straty uznaných, kvalifikovaných pracovných miest platených podľa parametrov dohodnutých v rokovaniach a ich nahradením dočasnými pracovnými miestami, individuálnymi zmluvami ako aj straty sociálnych a platobných záruk kvôli nútenej hospodárskej súťaži medzi poskytovateľmi prístavných služieb. Zabezpečovanie prístavných manipulačných služieb vo vlastnej réžii povedie k nárastu úloh palubného personálu a k hrozbe pracovných úrazov, zatiaľ čo sú posádky často zredukované početne na minimum. To so sebou prinesie aj dodatočné zodpovednosti a povinnosti pre kapitánov.

3.16 Výbor sa nazdáva, že vedenie lodí nie je jednoducho porovnateľné s komerčnou službou. Ide o uplatnenie zložitých technických schopností a zručností, ako aj poznanie v mnohých prípadoch premenlivých miestnych pomerov slúžiacie na zaistenie bezpečnosti dopravy a okolitého obyvateľstva ako aj životného prostredia v závislosti od prepravovaných výrobkov. Ide teda o službu všeobecného záujmu, ktorá nemá len komerčný charakter, i keď je často udeľovaná súkromným podnikom pod kontrolou orgánov prístavnej správy, a z tohto dôvodu by mala byť vyňatá z poľa pôsobnosti navrhovanej smernice. To nezabraňuje prístavom, ako je bežnou praxou, udeľovať oprávnenia na vedenie lodí kapitánom, ktorým ich skúsenosti a poznanie miestnych pomerov dovoľujú viesť svoje plavidlo bez cudzej pomoci až k prístavnému mólu. Treba však brať ohľad na to, že mnohé plavidlá prepravujú látky ohrozujúce bezpečnosť ostatných plavidiel, zariadení, personálu pracujúceho v prístave ako aj okolitého obyvateľstva.

3.17 Výbor poznamenáva, že prístavy sú tiež miestom výkonu zvrchovaných právomocí štátu prístavu, ktorých sa smernica nesmie týkať. Určitými úlohami (prispievanie k boju proti terorizmu, organizovanému zločinu a nelegálnej imigrácii, ktoré často nútia k výdavkom a investíciám ponechaných na ťarchu prístavu) môže byť poverená správa prístavu.

3.18 Nové ustanovenia vo veci oprávnení sú evidentné opatrenia, ktoré diktuje zdravý rozum, i keď stanovenie zadávacích podmienok by malo zohľadniť miestne podmienky a osobitosti. Nespochybnuje sa uplatňovanie princípu transparentnosti a vedenia oddeleného účtovníctva v námorných prístavoch. Výbor nemôže neuznať nevyhnutnosť ich rešpektovania pri aplikácii smernice o transparentnosti.

3.19 V smernici by mali byť konkrétne definované požiadavky, ktoré musia podniky poskytujúce prístavné manipulačné služby splniť pri predĺžovaní povolení po uplynutí ôsmich, dvanástich alebo tridsiatich rokov.

(*) Stanovisko EHSV na tému: „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o prístupe k trhu prístavných služieb“, Ú. v. C 48 z 21.2.2002 s. 122.

(†) Predovšetkým konvencia č. 137, ratifikovaná veľkým počtom prímorských krajín, členov EÚ. V nej sa plánuje s jednotným registrom pre registráciu dokárov jedného prístavu a s tým, že budú mať prednostný prístup k práci v prístave.

3.20 Napokon sa zdá, že základným cieľom návrhu je zníženie cien prístavných služieb, ale výbor pokladá rešpektovanie bezpečnostných pravidiel, životného prostredia a sociálnych práv za rovnako dôležité kritériá pre účinné fungovanie prístavných platforiem v záujme ekonomie dopravy a jej bezpečnosti a regulárnosti.

3.21 Prílišná rôznorodosť národných alebo miestnych situácií, pravidiel a postupov, povinností prevádzkovateľov a verejných orgánov spôsobujú, že pravidlá, ktoré sa majú zaviesť, musia v plnej miere zohľadňovať osobitosti vlastné každému prístavu. Každý prístav sa v priebehu mnohých rokov vyvíja a pracuje v príslušnom územnom kontexte v podmienkach preň vhodných. Snahy o zjednotenie podmienok činnosti môžu mať nepriaznivé účinky na činnosť v prístavoch a ich správne fungovanie.

3.22 Výbor sa nazdáva, že treba uprednostniť princíp subsidiarity v ohlasovanej legislatíve a miestnu súdržnosť politik rozvoja prístavov pred uniformnými ustanoveniami ohlasovanými v návrhu smernice. Existujú značné rozdiely v závislosti od veľkosti a charakteru prístavu. Prílišná konkurencia medzi poskytovateľmi služieb v niektorom konkrétnom prístave by mohla viesť k podinvestovaniu a plytvaniu ako aj k úpadkom v sociálnej oblasti.

3.23 V zhode so zásadami subsidiarity a proporcionality budú antitrustové inštitúcie jednotlivých štátov a auditorské spoločnosti oprávnené k tomu, aby zasiahli v prípade, že by orgán prístavnej správy sústredil prístavné služby pod svoju kontrolu bez toho, aby to bolo odôvodnené hospodársky alebo požiadavkou verejnej služby; alebo ak by nedodržiaval zásady transparentnosti alebo pravidiel účtovníctva. Zásahy Spoločenstva by sa teda v oblasti hospodárskej súťaže alebo štátnej pomoci mohli sústrediť skôr na výnimky, ako napríklad v prípade, ak orgány pre hospodársku súťaž jednotlivých krajín a regionálne alebo celoštátne účtovne dvory nevykonávajú svoju kontrolu uspokojujúcim spôsobom vzhľadom na platné právne normy Spoločenstva.

3.24 Pokiaľ ide o štátnu pomoc, otázku prenosu istých nákladov za určité druhy úprav týkajúcich sa prístupu a úkonov na miestnych alebo národných poplatníkov nastoluje aktuálna legislatíva Komisie vo veci štátnej pomoci (bagrovanie, budovanie kanálov a dokov).

3.25 Od verejnosti možno vyžadovať poplatky len v prípade, že ide o verejné záujmy, a nie na zníženie nákladov len pre používateľov (národných či medzinárodných), v prvom rade tých najvýznamnejších, námorných prístavov. Rozhodnutie o všeobecnom záujme je úlohou demokracie, a nie trhu.

4. Závěry

4.1 Bolo by vhodnejšie vypracovať rámcovú smernicu, ktorá by bola oveľa menej podrobná a ktorá by ponechávala viac priestoru na uplatňovanie princípu subsidiarity než súčasný návrh smernice. Mala by stačiť zmienka o uplatňovaní príslušnej legislatívy vo veci transparentnosti alebo verejných trhov, skôr než zachádzanie do detailov o jej uplatňovaní na prístavné služby. Právny rámec Spoločenstva by nemal zasahovať do zodpovedností manažmentu prístavu, ktorých cieľom je ochrana všeobecného záujmu zvereného do ich kompetencií.

4.1.1 Takáto rámcová smernica nesmie ovplyvniť práva a záväzky členských štátov, pokiaľ ide o ich legislatívu v sociálnej oblasti, zamestnanosti, verejného zdravia a životného prostredia, bezpečnosti a verejného poriadku alebo služieb všeobecného záujmu a nesmie ovplyvniť kolektívne dohody uzavreté v súlade s platnými národnými právnymi predpismi; zároveň musí zohľadniť medzinárodné záväzky členských štátov, ako napr. námorné konvencie ILO.

4.1.2 Výbor napokon vyslovuje poľutovanie nad chýbajúcim vyhodnotením dosahu návrhu smernice, v rozpore s odhodlaním lepším spôsobom pripravovať legislatívu, ktoré Komisia vyjadrila od vydania Bielej knihy o riadení; všetky legislatívne návrhy, na ktoré sa vzťahuje proces spolurozhodovania, by mali obsahovať takéto vyhodnotenie ako aj informácie o vykonaných konzultáciách, predovšetkým so sociálnymi partnermi.

V Bruseli, 13. júla 2005

Predsedníčka

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

A. M. SIGMUND

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy, ktoré získali minimálne štvrtinu odovzdaných hlasov, boli zamietnuté v priebehu rokovania:

Bod 1.5

Zmeniť nasledujúcim spôsobom:

„Treba pripomenúť niektoré hlavné úskalia, ktoré pre Európsky hospodársky a sociálny výbor vyplývajú z pôvodného návrhu, na ktorých stroskotal pôvodný návrh, skôr než sa preskúma povaha a dosah zmien vnesených do nového návrhu smernice.“

Zdôvodnenie:

Kvôli čo najjasnejšiemu porozumeniu je potrebné uviesť, pre koho to boli úskalia. Na základe predchádzajúcich odstavcov, v ktorých sa spomína Rada a Európsky parlament, to nie je jasné.

Výsledok hlasovania:

Za: 42

Proti: 63

Zdržalo sa: 3

Bod 3.1 tretia veta:

Zmeniť nasledujúcim spôsobom:

„Bez toho, aby sa porušili právomoci Európskej komisie, sšpisy a účty jednotlivých námorných prístavov budú musieť byť postúpené...“

Zdôvodnenie:

Navrhnutý postup nesmie podkopať existujúce právomoci Európskej komisie.

Výsledok hlasovania:

Za: 54

Proti: 71

Zdržalo sa: 5

Bod 3.1

Celý bod presunúť a vložiť medzi body 3.17 a 3.18 a potom všetky body v časti 3 prečíslovať zodpovedajúcim spôsobom.

Zdôvodnenie:

Ako úvodná poznámka je tento bod príliš technický. Hodí sa lepšie k spomenutým bodom, ktoré sa týkajú financií.

Výsledok hlasovania:

Za: 50

Proti: 74

Zdržalo sa: 10

Bod 3.4:

Vynechať poslednú vetu:

„Veľa prístavov poskytuje námornej doprave isté množstvo infraštruktúr a základných služieb a bez ohľadu na to, že sa ich právomoci majú obmedzovať na správu námorného a pozemného priestoru prístavu, vykonávajú i svoju údržbu a údržbu nakladacích a vykladacích prístavísk. Ponuka určitých služieb môže spĺňať požiadavky na služby všeobecného záujmu alebo môže byť podmienená snahou orgánov prístavnej správy o získanie celkovej finančnej vyrovnanosti, či dokonca zisku rozdeliteľného medzi akcionárov súkromných prístavov. ~~Zákaz „krížených subvencií by oslabil schopnosti a možnosti financovania prístavov.“~~

Zdôvodnenie:

Riadna hospodárska súťaž medzi prístavmi nepripúšťa žiadne „krížené subvencie“. Tým by sa totiž zahmlili prinajmenšom započítateľné náklady, a tak by chýbala transparentnosť.

Výsledok hlasovania:

Za: 61

Proti: 80

Zdržalo sa: 6

Bod 3.6

Vynechať poslednú vetu:

„Prístav je zložitou logistickou základňou prepojenou s regionálnym, celoštátnym, ba až medzinárodným zázemím s rozdielmi v územnom rozsahu a hospodárstve a so sieťou pozemných komunikácií. Musí vypracovať stratégie v súvislosti s rozvojom zemepisnej oblasti, ktorú obhospodaruje, so zamestnaneckou základňou, hospodárskymi potrebami, ktoré sa tam prejavujú a ich vývojom. ~~Výbor sa nazdáva, že treba podporovať intermodalitu v prospech námornej dopravy, predovšetkým kabotáže, ale ustanovenia návrhu smernice sa vo svojej súčasnej podobe nezaobrazia priamo touto naliehavou potrebou.“~~

Zdôvodnenie:

Vnútrozemie nie je väčšinou prístupné po mori. Preto nie je rozumné určovať preferencie, a nie ešte hovoriť o naliehavej potrebe. Podobne by bolo možné hovoriť – a to oprávnenejšie – o vnútrozemskej lodnej doprave. Okrem toho dostala pobrežná plavba podporu už v programe morskej diaľnice.

Výsledok hlasovania:

Za: 59

Proti: 83

Zdržalo sa: 9

Bod 3.17

Vymazať

„Výbor poznamenáva, že prístavy sú tiež miestom výkonu zvrchovaných právomocí štátu prístavu, ktorých sa smernica nesmie týkať. Určitými úlohami (prispievanie k boju proti terorizmu, organizovanému zločinu a nelegálnej imigrácii, ktoré často nútia k výdavkom a investíciám ponechaných na ľarchu prístavu) môže byť poverená správa prístavu.“

Zdôvodnenie:

Komisia to už vo svojom návrhu konštatuje mnohými slovami. V bode 3.17 je však navrhnuté, že v prípade delegovania určitých funkcií a bez zaplatenia kompenzácií štátom nie je prístav povinný preniesť vzniknuté náklady na zákazníkov, čo môže byť príčinou vzniku nečestnej konkurencie s inými prístavmi.

Výsledok hlasovania:

Za: 55

Proti: 84

Zdržalo sa: 13

Body 3.23 a 3.24: Vymazať

- 3.23 ~~Pokiaľ ide o štátnu pomoc, otázku prenosu istých nákladov za určité druhy úprav týkajúcich sa prístupu a úkonov na miestnych alebo národných poplatníkov nastoluje aktuálna legislatíva Komisie vo veci štátnej pomoci (bagrovanie, budovanie kanálov a dokov).~~
- 3.24 ~~Od verejnosti možno vyžadovať poplatky len v prípade, že ide o verejné záujmy, a nie na zníženie nákladov len pre používateľov (národných či medzinárodných), v prvom rade tých najvýznamnejších, námorných prístavov. Rozhodnutie o všeobecnom záujme je úlohou demokracie a nie trhu.~~

Zdôvodnenie:

Náklady na príslušný prístav vzniknuté orgánom prístavnej správy musia znášať používatelia alebo vlastní aktéri. Súčasný text však navrhuje, že všeobecný záujem môže byť dôvodom tak neurobiť.

Výsledok hlasovania:

Za: 55

Proti: 82

Zdržalo sa: 17

Bod 3.25

Vložiť nový bod 3.25:

„Aby bolo možné v budúcnosti stanoviť, či je prístavná investícia v súlade s európskymi právnymi predpismi, vyzýva výbor Európsku komisiu, aby čo najskôr doplnila svoj návrh o návrhy hlavných smerov pre verejné financovanie prístavov a typ financovania, ktoré bude v súlade s jednotným trhom, ako sa o tom diskutovalo pri konzultácii 31. januára 2005.“

Zdôvodnenie:

Vyplyva zo samotného pozmeňovacieho návrhu.

Výsledok hlasovania:

Za: 59

Proti: 85

Zdržalo sa: 14

Bod 4.1

Upraviť bod 4.1 takto:

„Aj keď výbor podporuje liberalizáciu dopravných prístavných služieb, rovnako ako ostatných prístavných služieb, je toho názoru, že by bolo ~~Bolo by~~ vhodnejšie vypracovať rámcovú smernicu, ktorá by bola oveľa menej podrobná a ktorá by ponechávala viac priestoru na uplatňovanie princípu subsidiarity než súčasný návrh smernice; mala by stačiť zmienka o uplatňovaní príslušnej legislatívy vo veci transparentnosti alebo verejných trhov, skôr než zachádzanie do detailov o jej uplatňovaní na prístavné služby. Právny rámec Spoločenstva by nemal zasahovať do zodpovedností manažmentu prístavu, ktorých cieľom je ochrana všeobecného záujmu zvereného do ich kompetencií, niesmie však prísť k narušeniu spravodlivej hospodárskej súťaže a transparentnosti.“

Zdôvodnenie:

V rámci študijnej skupiny nedošlo v tomto bode k nezhodám a tento pozmeňovací návrh vysvetľuje kontext, v ktorom by sa mali naše pripomienky a závery chápať. Všeobecným záujmom by sa nemalo ospravedlňovať neúspešné uplatňovanie týchto dvoch základných princípov EU.

Výsledok hlasovania:

Za: 61

Proti: 86

Zdržalo sa: 12

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Prínos občianskej spoločnosti k vzťahom medzi EÚ a Ruskom“

(2005/C 294/07)

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 1. júla 2004 rozhodol podľa článku 29 vnútorného poriadku vypracovať stanovisko na tému: „Prínos občianskej spoločnosti k vzťahom medzi EÚ a Ruskom“

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy, ktorá bola poverená prípravou návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 20. mája 2005. Spravodajcom bol **pán Hamro-Drotz**.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 419. plenárnom zasadnutí (schôdza z 13. júla) 109 hlasmi za, 2 hlasmi proti, pričom 6 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Dôvody pre vypracovanie stanoviska

1.1 Ruská federácia, ktorá zohráva dôležitú úlohu v medzinárodnom kontexte, je strategickým partnerom EÚ. Rozšírenie EÚ ešte viac zdôraznilo dôležitosť susedskej spolupráce medzi EÚ a Ruskom a vytvorenie najlepších možných vzťahov medzi EÚ a Ruskom má v rámci rozvoja spoločných európskych hodnôt – demokracie a ochrany ľudských práv a práv občanov – pre obe strany zásadný význam.

1.2 Rozvoj spoločnosti a zlepšenie životných podmienok, budovanie právneho štátu, vytvorenie predvídateľnejšieho podnikateľského prostredia a priaznivých podmienok pre fungovanie podnikov, ako aj zavedenie trhového hospodárstva v Rusku si vyžaduje rozhodné konanie. I keď vedúci predstavitelia Ruskej federácie formálne deklarujú podporu týmto cieľom, realita každodenného života ako aj stav ich realizácie majú ešte ďaleko od očakávaní ruskej spoločnosti i medzinárodného spoločenstva. EHSV zastáva názor, že správanie ruského vedenia, napr. voči podnikateľom a médiám, nepotvrzuje vyhlásenia riadiacich orgánov o rozvoji demokracie a posilňovaní občianskej spoločnosti. Skutočné smerovanie vývoja situácie v Rusku vyvoláva znepokojenie, a to nielen medzi jeho obyvateľmi. Rusko sa systematicky odkláňa od deklarovanej demokracie, vláda kontroluje médiá, ruská armáda je napriek medzinárodným záväzkom umiestnená v Moldavsku a Gruzínsku, systém súdnictva je v službách politiky. Budovanie organizovanej občianskej spoločnosti v takýchto podmienkach je preto nesmierne ťažké.

1.3 Prehlbujúca integrácia EÚ – jednotný trh, spoločná mena a narastajúca spolupráca v čoraz väčšom počte oblastí politického života – je kľúčovým cieľom s historickým významom, ktorý je záväzný pre všetky členské štáty, bez ohľadu na nedávne neúspechy, ktoré boli v tomto procese zaznamenané. No vnútorná integrácia EÚ nesmie viesť k situácii, že EÚ sa bude čoraz viac vzdalovať od Ruska a zvyšku Európy, ktoré sa budú vyvíjať iným spôsobom, pretože by to mohlo mať za následok rozdelenie Európy.

1.4 Deklarácia o budovaní zjednotenej Európy, ktorú 9. mája 1950 predniesol francúzsky minister zahraničných vecí Robert Schuman, bola inšpirovaná myšlienkou, že európska integrácia musí byť založená na želaní spolupracovať na báze rovnoprávnosti so zámerom dosiahnuť definované ciele, ďalej na spoloč-

ných hodnotách, zmierení a na vízií ľudí o spoločnej budúcnosti. Robert Schuman o.i. uviedol, že Európa nemôže byť vybudovaná naraz, ale prostredníctvom praktických krokov a predovšetkým vytvorením skutočnej solidarity. Posolstvo Schumanovej deklarácie sa v rovnakej miere týka aj vzťahov medzi EÚ a Ruskom a snahy posilniť ich spoluprácu.

2. Prínos občianskej spoločnosti k vzťahom medzi EÚ a Ruskom

2.1 Posilnenie vzťahov medzi EÚ a Ruskom si vyžaduje aj podporu organizovanej občianskej spoločnosti. Úsilie občianskej spoločnosti Európskej únie je zamerané na zlepšenie spolupráce medzi EÚ a Ruskom a podporu rozvoja štruktúr občianskej spoločnosti a demokracie v Rusku.

2.2 Skúsenosti nových členských štátov EÚ, ktoré počas desiatich rokov úspešne zaviedli transformačný proces, sú dôležité a môžu predstavovať pridanú hodnotu pri spolupráci medzi EÚ a Ruskom. Predovšetkým aktéri občianskej spoločnosti (mimovládne organizácie) v týchto krajinách môžu zohrávať dôležitú úlohu v oblasti demokratizácie a ochrany ľudských a občianskych práv v Rusku.

2.3 Únia podnikateľských a zamestnávateľských zväzov členských štátov EÚ (UNICE) predložila počas viacerých rokov návrhy a stanoviská k rozvoju hospodárskych vzťahov a vedúci predstavitelia hospodárskej sféry z EÚ a Ruska pravidelne diskutujú o tejto otázke v rámci tzv. okrúhleho stola zástupcov priemyslu EÚ a Ruska a predkladajú svoje názory na vrcholných schôdzkach EÚ a Ruska. Aj Európska konfederácia odborových zväzov (ETUC) predkladá svoje stanovisko na vrcholných schôdzkach a v r. 2004 zaslala spoločný list spolu s ruskou konfederáciou odborových zväzov (FNPR) predsedovi Európskej komisie a ruskému prezidentovi, v ktorom navrhli, aby pre konfederácie odborových zväzov EÚ a Ruska bola vytvorená podobná platforma, aká existuje pre okrúhly stôl zástupcov priemyslu EÚ a Ruska. Ďalší aktéri občianskej spoločnosti z vlastnej iniciatívy vypracovali spôsoby, ako vyjadriť svoje názory na rozvoj vzťahov medzi EÚ a Ruskom v ich konkrétnych odvetviach. Organizovanosť ruskej spoločnosti je zatiaľ nedostatočná, mimovládne organizácie vznikajú len pomaly a zohrávajú len veľmi malú úlohu.

2.4 EHSV prezentoval počas uplynulých rokov viaceré stanoviská k vzťahom medzi EÚ a Ruskom, v ktorých sa zameriaval aj na fungovanie občianskej spoločnosti v Rusku. Hlavné stanoviská sú uvedené v poznámke 1. Odporúčania a zistenia predložené v týchto stanoviskách boli zohľadnené v súčasnom stanovisku, avšak bez uvedenia osobitného odkazu na ne. ⁽¹⁾ Táto práca viedla EHSV k vytvoreniu priamych kontaktov s mnohými dôležitými aktérmi občianskej spoločnosti v Rusku.

3. Odporúčania

3.1 EÚ musí prijať jednotnejšiu politiku voči Rusku a pragmaticky ju realizovať v praxi

3.1.1 Prekážkou konzistentného rozvoja spolupráce medzi EÚ a Ruskom bola skutočnosť, že jednotlivé členské štáty presadzujú pri bilaterálnej spolupráci s Ruskom vlastné záujmy, dokonca aj v záležitostiach, ktorých riadenie bolo zverené samotnej EÚ. Proti rozvoju konštruktívnych bilaterálnych vzťahov medzi jednotlivými členskými štátmi a Ruskom v oblastiach, ktoré nespádajú do kompetencie EÚ, nemožno samozrejme nič namietať, práve naopak: tento druh bilaterálnej, regionálnej a odvetvovej aktivity je veľmi dôležitý a každý členský štát EÚ musí zaň niesť vlastný diel zodpovednosti.

3.1.2 Ak chcú členské štáty EÚ dosiahnuť pozitívne výsledky pri spolupráci medzi EÚ a Ruskom, mala by občianska spoločnosť EÚ aktívnejšie vymieňať s ruskou občianskou spoločnosťou osvedčené postupy v oblasti sebaorganizácie a podpory znovuoživenia siete solidarity. Európska únia môže ruskej občianskej spoločnosti – a teda samotnému Rusku – poskytnúť svoje špecifické bohaté skúsenosti: rozmanitosť a pluralitu foriem organizácie spoločnosti, ako aj spôsoby vzájomného ovplyvňovania demokracie, spoločnosti a kultúry, ktoré sú základom tejto rôznorodosti a plurality. Všetky členské štáty musia pracovať na dosahovaní spoločných cieľov, čo je úloha, ktorej dôležitosť vzrástla ešte výraznejšie po rozšírení. Je tiež zrejme, že otvorený a priamy prístup je najlepším spôsobom, ako dosiahnuť výsledky pri rozvoji spolupráce medzi EÚ a Ruskom. EÚ by tiež mala rozvinúť technickú pomoc, aby pomohla Rusku stať sa stabilnou, demokratickou a prosperujúcou krajinou. Štruktúra existujúcich programov technickej pomoci by mala byť prehodnotená. Pokrok možno dosiahnuť malými, ale rozhodnými krokmi.

⁽¹⁾ Vzťahy medzi EÚ a Ruskom, Ukrajinou a Bieloruskom (1995)
TACIS – Technická pomoc Spoločenstvu nezávislých štátov a Mongolsku (1998)
Vzťahy medzi Európskou úniou a krajinami na pobreží Baltského mora (1998)
Severná dimenzia a vzťahy s Ruskom (1999)
Severná dimenzia: Akčný plán pre Severnú dimenziu vo vonkajšej a cezhraničnej politike Európskej únie na obdobie rokov 2000 - 2003 (2001)
Strategické partnerstvo medzi EÚ a Ruskom: Aké budú ďalšie kroky? (2002)
Širšia Európa – susedstvo: Nový rámec pre vzťahy EÚ k východným a južným susedom (2003).

3.2 „Cestovné mapy“ by mali stimulovať prípravu dynamickej dohody medzi EÚ a Ruskom

3.2.1 EÚ a Rusko rozširujú a prehlbujú vzájomné vzťahy na základe „cestovných máp“, aby dosiahli tzv. štyri spoločné oblasti. Štyri spoločné oblasti sú: 1. spoločná hospodárska oblasť, 2. spoločná oblasť slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, 3. spoločná oblasť spolupráce a vonkajšej bezpečnosti, a 4. spoločná oblasť výskumu, vzdelávania a kultúry. „Cestovné mapy“ špecifikujú približne 400 opatrení, ktoré sa majú uskutočniť v nasledovných rokoch. EHSV považuje tento postup za vynikajúci a zdôrazňuje, že EÚ musí zvýšiť úsilie o vytvorenie otvorených a rozsiahlych politických, hospodárskych a sociálnych vzťahov medzi EÚ a Ruskom.

3.2.2 Viacero aspektov „cestovných máp“ je podstatných pre občiansku spoločnosť, napríklad prioritné odvetvia pre regulačný a hospodársky dialóg, rozvoj hospodárskej súťaže, investícií a obchodu, medziregionálna a cezhraničná spolupráca, životné prostredie, podpora priamych kontaktov medzi ľuďmi, slobodný pohyb osôb, mládež, spolupráca v oblasti civilnej ochrany, výskum a vzdelávanie a postupné prepojenie dopravných sietí.

3.2.3 EHSV nalieha na EÚ a Rusko, aby „cestovné mapy“ rýchlo realizovali v praxi. Ich obsah je potrebné neustále aktualizovať, aby boli čo najpoužiteľnejšie a ich realizácia by mala byť každoročne vyhodnocovaná oboma stranami. EÚ a Rusko by mali vymenovať orgány, ktoré budú za túto realizáciu zodpovedné. EHSV je pripravený aktívne prispieť k tomuto procesu formou doplňujúcej správy k tomuto stanovisku v oblastiach podstatných pre občiansku spoločnosť. Výbor zamýšľa v tejto súvislosti predložiť návrhy k obsahu a implementácii „cestovných máp“ a rozšíriť priame kontakty s hlavnými aktérmi občianskej spoločnosti v Rusku (pozri body 3.4.3. a 3.5.5.).

3.2.4 Úvodné desaťročné obdobie zmluvy o partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Ruskom, ktorá bola sformulovaná v prvej polovici 90-tych rokov minulého storočia, bude ukončené v roku 2007, ak si tak bude želať niektorá zo strán. „Cestovné mapy“ pre tzv. štyri spoločné oblasti by mali slúžiť ako základ pre novú, modernú zmluvu medzi EÚ a Ruskom založenú na strategickom partnerstve. Je potrebné podporiť Rusko pri odstránení pretrvávajúcich prekážok v oblasti obchodu s tovarmi a službami a pri zaručení fungujúceho regulačného rámca pre investície, aby EÚ a Rusko mohli začať pripravovať zmluvu o slobodnom obchode založenú na štatúte Ruska ako trhovej ekonomiky a na jeho členstve vo WTO.

3.2.5 EÚ a Rusko by teda mali spolupracovať pri oživení regionálnej spolupráce – Severnej dimenzie (vrátane spolupráce v oblasti Baltského mora a spolupráce v arktickej oblasti) a spolupráce v čiernomorskej oblasti – na základe podobných princípov. EHSV s potešením konštatuje, že tento aspekt bol tiež zodpovedajúco zohľadnený v „cestovných mapách“ a podporuje prijatie ďalších opatrení na rozvoj regionálnej spolupráce ako súčasť vzťahov medzi EÚ a Ruskom.

3.3. Úloha občianskej spoločnosti musí byť rozšírená v kontexte „cestovných máp“ spolupráce medzi EÚ a Ruskom

3.3.1 Trvalo udržateľné posilnenie vzťahov medzi EÚ a Ruskom bude obmedzené, ak aktivity oboch strán nebudú vychádzať z rovnakých hodnôt. Medzi tieto hodnoty patrí osobná zodpovednosť, rešpektovanie princípov právneho štátu, rešpektovanie jednotlivca a majetku, ľudské práva (t.j. sloboda médií, organizácia slobodných volieb, politický pluralizmus, rovnosť šancí a práva menšín), transparentnosť, integrita, ľudská dôstojnosť, rovnoprávnosť a sloboda prejavu, právo organizovať sa a základné práva zamestnancov, zdravé vzťahy medzi sociálnymi partnermi a dostatočná sociálna ochrana. Bez ich trvalého zavedenia do zásad ruského spoločensko-hospodárskeho a politického života sa nevytvorí platforma spolupráce a porozumenia.

3.3.2 EHSV považuje celkové ciele „cestovných máp“ za podstatné. Výbor s potešením konštatuje, že význam spoločných hodnôt bol zdôraznený ako nevyhnutný základ v troch „cestovných mapách“ (spoločná oblasť vonkajšej bezpečnosti, spoločná oblasť slobody, bezpečnosti a spravodlivosti a spoločná oblasť výskumu a vzdelávania, vrátane kultúrnych aspektov).

3.3.3 Posilnenie spolupráce medzi EÚ a Ruskom bude závislé od toho, ako sa bude vyvíjať situácia v Rusku v týchto oblastiach. EHSV odporúča, aby bol tento aspekt zdôraznený pri implementácii „cestovných máp“. Výbor je pevne presvedčený, že do „cestovných máp“ je potrebné doplniť konkrétnejšie opatrenia zamerané na dosiahnutie spoločných hodnôt, ktoré sú nevyhnutné pre rozvoj a fungovanie občianskej spoločnosti.

3.3.4 Je dôležité vytvoriť v Rusku atmosféru, v ktorej by sociálni partneri a iní aktéri organizovanej občianskej spoločnosti mohli konať nezávisle a zúčastňovať sa s dôverou na prípravu sociálnych a ekonomických rozhodnutí, ktoré sa ich týkajú. To si vyžaduje otvorený dialóg a vytváranie sietí kontaktov, čo si zasa vyžaduje nezávislé médiá. Dôležitým predpokladom je aj presadzovať v praxi kľúčové medzinárodné dohody, ako napr. základné pracovné podmienky Medzinárodnej organizácie práce (ILO).

3.3.5 Predpokladom fungujúcej občianskej spoločnosti je skutočnosť, aby ruskí hospodárski a sociálni aktéri mali vysoký stupeň reprezentatívnosti, aby boli nezávislí a boli schopní zapojiť sa do konštruktívneho a transparentného odborného dialógu s úradmi a inými spoločenskými aktérmi.

3.3.6 EHSV víta zahájenie konzultácií medzi EÚ a Ruskom na jar 2005 v rámci druhej spoločnej oblasti o ľudských právach a s tým súvisiacich základných právach, napr. právach menšín. Tieto konzultácie by sa mali zaoberať aj spôsobmi riešenia problémov sebaurčenia národov a regiónov ako aj spôsobmi, ako zabrániť použitiu konfliktných metód (Čečensko), ktoré ohrozujú ľudí v Rusku a ktoré predstavujú nebezpečenstvo aj pre občanov EÚ.

3.3.7 V priebehu rokov EÚ prejavila schopnosť iniciovať podstatné zmeny v tretích krajinách cestou dialógu a toto by malo byť cieľom aj v prípade dialógu s Ruskom. Rada Európy a OBSE v tejto súvislosti samozrejme zohrávajú kľúčovú úlohu.

EHSV s uspokojením konštatuje, že EÚ a Rusko sa v „cestovných mapách“ dohodli na posilnení vzájomnej spolupráce v rámci týchto fór.

3.3.8 Pre rozvoj vzťahov medzi EÚ a Ruskom je potrebná dostatočná finančná výpomoc EÚ. Je potrebné v širšej miere využiť zdroje programu TACIS, atď. na rozvoj občianskej spoločnosti, vzdelávania a nezávislých médií. Tento fakt treba zobrať do úvahy aj pri vypracovaní nástroja európskeho susedstva a partnerstva (European Neighbourhood and Partnership Instrument – ENPI). EHSV odporúča, aby Európska komisia predložila návrh, akým spôsobom by ruská občianska spoločnosť mohla lepšie profitovať z relevantných nástrojov EÚ.

3.4 Aktéri občianskej spoločnosti by mali zohrávať zodpovedajúcu úlohu pri implementácii „cestovných máp“ spolupráce medzi EÚ a Ruskom

3.4.1 EÚ zdôraznila, že pri rozvíjaní vzťahov medzi EÚ a Ruskom je hlavným cieľom nájsť kvalitatívne udržateľné riešenia a postupy. To si vyžaduje, aby boli zohľadnené hľadiská občianskej spoločnosti a rôznych záujmových skupín, ktoré sú v nej zastúpené, práve preto je vytvorenie občianskej spoločnosti v Rusku také dôležité.

3.4.2 EHSV odporúča, aby úloha dôveryhodných aktérov občianskej spoločnosti v kooperačných mechanizmoch medzi EÚ a Ruskom bola posilnená založením poradného výboru podľa článku 93 dohody o partnerstve a spolupráci. To by umožnilo maximálne využitie ich odborných vedomostí pri spolupráci medzi EÚ a Ruskom. Pozitívne skúsenosti boli nadobudnuté pri podobných dohodách vo vzťahoch EÚ s krajinami v oblasti Stredozemného mora, Indiou, Latinskou Amerikou a krajinami AKP. Podľa názoru EHSV disponuje aj Rusko vysokým počtom aktérov, ktorí majú potrebné schopnosti prispieť k tomuto účelu.

3.4.3 Cieľom EHSV je zohrávať dôležitú úlohu v procese hľadania adekvátneho spôsobu zapojenia občianskej spoločnosti do spolupráce medzi EÚ a Ruskom. Zámer EHSV posilniť kontakty s hlavnými aktérmi ruskej občianskej spoločnosti uvedenými v bodoch 3.2.3 a 3.5.5 by v prípade vhodných predpokladov mal v blízkej budúcnosti viesť k vytvoreniu poradného fóra v kontexte formálnej spolupráce medzi EÚ a Ruskom.

3.5 Spolupráca medzi občianskou spoločnosťou v EÚ a Rusku by mala byť posilnená

3.5.1 Niektoré záujmové skupiny, vrátane odborových hnutí, spotrebiteľov, zamestnávateľov, poľnohospodárov a iných skupín občianskej spoločnosti, nadviazali v priebehu uplynulých rokov kontakty s partnerskými organizáciami v Rusku. Uvedené sa vzťahuje na EÚ i na bilaterálnu úroveň. Ruské organizácie sú tiež často zapojené do medzinárodnej spolupráce v príslušných oblastiach. Cieľom je podporiť priame kontakty, vytváranie sietí, interakcie a výmenu skúseností a vedomostí medzi bežnými občanmi. Hlavné ciele občianskej spoločnosti by mali zahŕňať aj prehĺbenie vzťahov založených na dôvere medzi EÚ a Ruskom.

3.5.2 Je však potrebné tieto vzťahy ďalej diverzifikovať a rozvíjať, pretože mnohé ruské organizácie nemajú dostatočné vzťahy medzi sebou navzájom, ani s podobnými organizáciami v iných krajinách. EHSV vyzýva všetkých aktérov organizovanej občianskej spoločnosti, aby ďalej posilňovali a rozširovali spoluprácu s ruskými partnerskými organizáciami v oblasti konkrétneho záujmu. EÚ by mala iniciovať opatrenia na podporu tejto spolupráce.

3.5.3 Členské štáty EÚ by mali zvýšiť úsilie zamerané na začlenenie organizácií občianskej spoločnosti do tvorby spoločných projektov, do rozvoja vzdelávacích a výmenných programov v tomto rámci a iniciovania spoločných hospodárskych projektov. Vlády členských krajín EÚ by mali tiež poskytnúť verejné informácie o existencii takýchto projektov a zabezpečiť zaškolenie sektoru občianskej spoločnosti v oblasti prípravy projektov.

3.5.4 Je dôležité nájsť spôsoby vytvorenia kontaktov so všetkými časťami Ruska, vrátane Kaliningradu. Návrhy⁽¹⁾ Výboru regiónov na rozvoj regionálnej spolupráce medzi EÚ a Ruskom sú v tomto smere veľmi účelné. EHSV tieto návrhy podporuje a odporúča, aby Stála rada partnerstva (Permanent Partnership Council) zaradilo tento bod do svojho programu.

3.5.5 EHSV využije svoje postavenie na podporu rozvoja vzťahov medzi organizovanou spoločnosťou EÚ a Ruska. Prvým krokom týmto smerom by bolo zorganizovanie pravidelných stretnutí, spoločných workshopov, atď. ku konkrétnym problémom s ruskými partnermi (napr. hospodárske reformy a zamestnanosť, reforma systémov sociálneho zabezpečenia, rozvoj sociálneho dialógu v Rusku, zapojenie aktérov občianskej spoločnosti do spolupráce medzi EÚ a Ruskom). Cieľom by bolo dosiahnuť pravidelnú a intenzívnejšiu spoluprácu medzi oboma stranami. Táto iniciatíva by sa v primeranom čase mala vyvinúť do formy poradného fóra podporujúceho mechanizmus spolupráce medzi EÚ a Ruskom (pozri aj body 3.2.3, 3.4.2, 3.4.3).

3.6 *Je potrebné podporiť spoluprácu medzi Ruskom a jeho susedmi a medzi kľúčovými aktérmi občianskej spoločnosti v týchto krajinách*

3.6.1 Je dôležité, aby vzťahy medzi Ruskom a susediacimi východoeurópskymi krajinami – napr. Ruskom a Ukrajinou,

ako aj s Moldavskom a Bieloruskom – boli skonsolidované súčasne s intenzívnovaním vzťahov medzi EÚ a jej východoeurópskymi susedmi. Užšie vzťahy a intenzívnejšia interakcia sú potrebné v politickej, hospodárskej a sociálnej oblasti s cieľom zlepšiť spoluprácu v rámci Európy. EHSV navrhuje, aby EÚ podporila takýto rozvoj ako súčasť jej politiky susedstva a partnerstva.

3.6.2 EHSV odporúča, aby boli v tejto súvislosti podporené aj cezhraničné vzťahy medzi aktérmi občianskej spoločnosti v týchto krajinách. EHSV už prijal opatrenia na rozvoj takéhoto dialógu a zamýšľa predkladať o ňom pravidelné správy Komisii.

3.7 *Je potrebné podporiť cezhraničnú mobilitu medzi EÚ a Ruskom*

3.7.1 Dobré dopravné spojenia a jednoduché cestovanie sú nevyhnutným predpokladom podpory cezhraničnej mobility. EHSV podporuje snahy o rozvoj a integráciu dopravných spojení, čo si vyžaduje investície do zlepšenia infraštruktúry a logistiky na oboch stranách, teda v EÚ i v Rusku. Veľké medzinárodné finančné inštitúcie, predovšetkým EIB a EBOR, by mali byť vo väčšej miere zapojené do tejto aktivity.

3.7.2 EHSV s potešením konštatuje, že cieľ podporiť kontakty a cesty medzi občanmi EÚ a Ruska, napr. pomocou prepojenia dopravných sietí, legálneho prekračovania hraníc a politiky udeľovania víz a princípov readmisie, bol zahrnutý do „cestovných máp“. Zmluvy o hraniciach sú dôležitým predpokladom pre hladkú cezhraničnú mobilitu.

3.7.3 Súčasný vybavovanie víz je pomalé a drahé a predstavuje určité obmedzenie, ba dokonca aj prekážku, pre cestovný ruch a užšie cezhraničné kontakty medzi aktérmi občianskej spoločnosti, vrátane mladých ľudí a študentov. Administratívne konania pri udeľovaní víz a pracovných povolení musia byť zjednodušené, čo by pomohlo pri rozšírení cezhraničnej mobility a cezhraničných vzťahov. Je preto dôležité, aby súčasné rokovania medzi EÚ a Ruskom o zjednodušení v oblasti udeľovania víz viedli čo najskôr k výsledku, ktorý by bol uspokojivý pre obe strany.

Brusel 13. júla 2005

Predsedička

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹⁾ CdR 105/2004

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

- A. Nasledovný pozmeňovací návrh, ktorý podporila viac ako štvrtina odovzdaných hlasov, bol v priebehu rokovaní zamietnutý:

Bod 1.3

Vymazať.

Zdôvodnenie:

V bode 1.1 stanoviska sa uvádza, že Ruská federácia je strategickým partnerom Európskej únie a toto tvrdenie dostatočne vystihuje podstatu bodu 1.3.

Výsledok hlasovania:

Počet hlasov za: 33

Počet hlasov proti: 64

Zdržali sa hlasovania: 8

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: „REACH – Legislatíva o chemických látkach“

(2005/C 294/08)

Grémium Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru rozhodlo 14. decembra 2004, v súlade s ustanoveniami článku 29 svojho vnútorného poriadku, vypracovať stanovisko na tému: „REACH – Legislatíva o chemických látkach“.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie, ktorá bola poverená prípravnými prácami, prijala svoje stanovisko dňa 16. júna 2005 (spravodajca: pán Braghin).

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 419. plenárnom zasadnutí 13. a 14. júla 2005 52 hlasmi za, 2 hlasmi proti, pričom 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 Uverejnenie návrhu nariadenia o založení Európskej agentúry pre chemické látky a stanovení postupu registrácie, hodnotenia, schválenia a obmedzenia chemických látok⁽¹⁾ vyvolalo rozsiahlu diskusiu medzi európskymi inštitúciami, štátnymi orgánmi, chemickým priemyslom a inými priemyselnými odvetvami, odborovými organizáciami, ako aj mnohými mimovládnyimi organizáciami.

1.2 Niekoľko poznámok ešte z predchádzajúceho stanoviska výboru⁽²⁾ vyvolalo zaujímavé reakcie počas tejto diskusie; boli to najmä nasledujúce tri požiadavky:

- vypracovanie série dodatočných štúdií pre posúdenie dôsledkov realizácie návrhu na niektoré priemyselné odvetvia, rozmery a dôsledky eventuálneho stiahnutia nebezpečných látok z trhu, vytvorenie strategických partnerstiev pre pilotné projekty implementácie a dôsledky v nových členských štátoch,
- potreba zjednodušiť požiadavky na podniky a znížiť náklady, aby sa predišlo strate konkurencieschopnosti alebo premiestňovaniu podnikov, bez toho, aby bol ovplyvnený hlavný cieľ – ochrana zdravia a životného prostredia,
- možnosť posilniť a lepšie definovať úlohu agentúry, kde by boli všetky zainteresované strany zastúpené primerane.

1.3 V rámci prehlásenia o zámeroch medzi Komisiou a UNICE-CEFIC sa uskutočnili dve štúdie, ktoré umožnili lepšie pochopiť problematiku niektorých špecifických priemyselných odvetví. Tieto ďalšie štúdie o dôsledkoch ukázali, že niektoré počiatočné pochybnosti boli prehnané, ďalej však pretrvávajú isté obavy, smerujúce k ďalšiemu úsiliu o väčšiu efektívnosť a jednotnosť systému.

⁽¹⁾ Dokument KOM(2003) 644 v konečnom znení z 29.10.2003.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV - Ú. v. EÚ C 112 z 30.4.2004.

1.3.1 Medzi najvýznamnejšie výsledky prípadovej štúdie o dôsledkoch na podniky („Business Impact Case Study“)⁽³⁾, ktorú vypracovala poradenská firma KPMG, patrí:

- Nie je dostatočne preukázané, že látky vyrábané alebo dovážané vo väčších množstvách by sa ľahšie dali stiahnuť z trhu v dôsledku registračných požiadaviek systému REACH. Látky vyrábané alebo dovážané v menších množstvách (pod 100 ton) sa kvôli požiadavkám systému REACH najľahšie môžu stať menej ziskovými alebo neziskovými látkami. Zo 152 podrobne posudzovaných látok iba pri 10 látkach bolo zistené, že by sa dali ľahšie stiahnuť z trhu, pretože sa stali menej ziskovými alebo neziskovými.
- Nie je dostatočne preukázané, že následní užívatelia budú konfrontovaní so sťahovaním takých látok z trhu, ktoré sú pre nich technicky mimoriadne dôležité. Takéto látky budú zaregistrované, niekedy dokonca napriek ich komerčnej zraniteľnosti.
- Jednorázové náklady na registráciu pre dodávateľov chemických látok môžu byť v niektorých prípadoch značné a môžu viesť k racionalizácii portfólia. Tento účinok by sa hlavne týkal látok, ktoré dodávatelia chemických látok nepovažujú za technicky mimoriadne dôležité pre svojich zákazníkov.
- Ak by sa zistilo podstatné stiahnutie látok z trhu, rozsah a náklady na nové namiešanie a navrhovanie by boli vyššie (okrem iného kvôli nevyhnutným štúdiám, testom a overovaniu užívateľov).
- Vzniknuté náklady sa väčšinou absorbujú alebo prenášajú ďalej, ale to môže byť ťažšie pre malé a stredné podniky.
- Dopady systému REACH na inováciu sú neisté. Pri prípadoch skúmaných v štúdií nič nenasvedčuje tomu, že prostriedky pre výskum a vývoj sa kvôli systému REACH automaticky použijú na iné účely, ani sa neočakáva ich navýšenie.

⁽³⁾ KPMG, *Business Impact Case Study REACH*, 28. apríla 2005.

- Podniky badajú určité podnikateľské výhody systému REACH, ako sú napríklad: lepšia informovanosť o vlastnostiach látok a nebezpečných zložkách prípravkov, zjednodušenie riadenia rizík a racionalizácia sortimentu látok.
- Boli vyjadrené obavy ohľadom špecifickej uskutočniteľnosti a problémov s utajovaním. Navrhovatelia látok a prípravkov a následní užívatelia vyjadrili určité obavy, že výrobcovia chemických látok nebudú chcieť určité použitie zaznamenať do svojich registračných dokumentov.
- Užívatelia anorganických látok (hlavne surovín) potrebujú ďalšie objasnenia o podmienkach registrácie v systéme REACH.

1.3.2 Štúdiá o nových členských štátoch⁽⁴⁾ poukazuje na zatiaľ nízke povedomie o systéme REACH a na niektoré kritické body, ako:

- Podstatný nárast nákladov sa zistil iba v malom množstve prípadov,
- V niektorých prípadoch priame náklady by sa mohli zvyšovať v pomere k obratu, alebo by predstavovali zníženie ziskovej marže,
- Iba málo látok bolo identifikovaných ako látky ohrozenejšie, keďže v súčasnosti už majú obmedzenú ziskovú maržu,
- Najviac budú zasiahnuté podniky, ktoré závisia na východných trhoch mimo EÚ.

1.4 Výsledky týchto štúdií a prebiehajúca debata posunuli do popredia niektoré aspekty, ktoré zainteresované hospodárske subjekty považujú za kritické, a ku ktorým chce výbor ešte prispieť spolu s prácami, ktoré vykonáva Rada a Európsky parlament.

2. Kritériá a termíny na registráciu

2.1 Tento návrh nariadenia prekonáva umelé rozlišovanie medzi „už existujúcimi chemickými látkami“ (t. j. všetkými látkami, ktoré boli uvedené na trh pred septembrom 1981) a „novými látkami“ (ktoré boli uvedené na trh po tomto dátume). Zavádza všeobecnú povinnosť registrácie látok ako takých, alebo ako zložiek rôznych prípravkov (článok 5) pre všetky látky, vyrobené alebo dovezené v množstve rovnajúcom sa alebo prevyšujúcom 1 tonu za rok (článok 5. ods. 1 podods. 2). Nariadenie taktiež stanovuje princíp, že v Spoločenstve sa môžu vyrábať alebo dovážať iba látky zaregistrované (článok 19 ods. 1).

2.2 Pre látky, ktoré sa práve vyrábajú alebo uvádzajú na vnútorný trh (odhadom asi 30 000) sa zavádza tzv. „prechodný režim“, čo znamená postupné zavádzanie do registračného systému v závislosti na množstve vyrobenom alebo dovezenom jednou firmou (článok 21). Prechodný režim stanovil lehotu 3 rokov pre registráciu väčšieho množstva (nad 1 000 ton za rok) a pre látky v súčasnosti zaradené do skupiny CMR⁽⁵⁾ (kategória 1 a 2), ďalej 6 rokov pre látky v množstve rovna-

júcom sa alebo prevyšujúcom 100 ton za rok a 11 rokov pre látky v množstve rovnajúcom sa alebo prevyšujúcom 1 tonu za rok.

2.3 Tento prístup v závislosti od množstva bol podrobený diskusii s mnohými argumentmi, jedným z hlavných bol ten, že neumožňuje časové rozvrhnutie registrácie podľa skutočných rizík spojených s jednotlivými látkami. Priority stanovené na základe rizík by boli oprávnenejšie z hľadiska vedeckého a ekonomického, avšak na účel stanovenia prioritných látok by sa musel začať opakovaný proces identifikácie skrytých rizík (*hazard*) a rizík spojených s expozíciou (*exposure*), skôr než by sa dospelo k hodnoteniu (*assessment*) a následnému riadeniu rizík (*risk management*).

2.4 Ako už bolo spomenuté v predchádzajúcom stanovisku⁽⁶⁾, EHSV sa domnieva, že kritérium priority v závislosti od množstva, i keď nie je ideálne, je najvhodnejšie pre dosiahnutie požadovaných cieľov a nahradenie súčasného systému, ktorý je všeobecne považovaný za málo efektívny. Takto navrhnutý systém zohľadňuje i látky, ktoré vzbudzujú vážne obavy, ako látky zo skupiny CMR kategórie 1 a 2. Prístup Komisie, ktorý sa zakladá na množstve (hrubý ukazovateľ potenciálnej expozície), ktorý zároveň nezabúda na skryté nebezpečenstvo, sa zdá byť jednoduchší pri aplikovaní, transparentný a vhodnejší v tom, aby hospodárskym subjektom zabezpečil dostatočný stupeň právnej istoty.

3. Zjednodušenie právnych predpisov

3.1 Podľa EHSV štruktúra navrhovaného nariadenia je zložitá a ťažko pochopiteľná, spôsobuje rozpaky a strach u mnohých subjektov, hlavne v priemyselných odvetviach, ktoré nevyrábajú chemické látky v pravom slova zmysle, ale aj u dovozcov, malých a stredných podnikov a následných spracovateľov, ktorí niekedy, keď sa to od nich požaduje, nemajú ani vedomosti ani technické štruktúry, potrebné pre popis zvláštneho použitia a riadenie súvisiacich rizík. Obsírnosť technických príloh zase predstavuje prekážku dôkladnému porozumeniu a využitiu systému REACH.

3.2 EHSV si preto praje, aby sa Komisia, v súlade so stanoviskami a pozmeňovacími návrhmi, prijatými počas prvého čítania, snažila o väčšiu zrozumiteľnosť nariadenia a využila možnosti preštylizovať text tak, že popremiestňuje kapitoly a odstavce do iných bodov. V prvom rade by bolo treba ujasniť rozsah použitia a výnimky z kategórií, ďalej termíny pre registráciu a rôzne požiadavky v závislosti od tonáže.

3.3 Akonáhle budú objasnené povinnosti výrobcov a dovozcov, v závislosti od množstva ich výroby a od vlastností výrobného procesu, budú lepšie pochopiteľné aj zložitejšie aspekty, ako mechanizmus využívania dostupných, zodpovednosť a druhy informácií v závislosti od pozície subjektu v dodávateľskom reťazci, od povinností a zodpovedností reťazca následných spracovateľov.

⁽⁴⁾ JCR-IPTS, Contribution to the analysis of the impact of REACH in the New European Member States, prezentované 28. apríla 2005 (Príspevok k analýze o dôsledkoch systému REACH v nových členských štátoch.)

⁽⁵⁾ CMR – Látky karcinogénne, mutagénne a toxické pre reprodukciu (Carcinogenic, mutagenic or toxic for reproduction).

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV – Ú. v. EÚ C 112 z 30.4.2004, bod 3.3.2.

3.4 Výbor ďalej navrhuje, aby prílohy, ktoré sa svojou povahou nezaraďujú medzi právne predpisy, ako napr. príloha X, sa výslovne i naďalej uvádzali a aby tak predstavovali určitý oporný bod, ale mali by byť vypracovávané spoločne orgánmi aj odborníkmi z príslušných odvetví, a to podľa vzoru BAT a BREF (7) navrhnutého smernicou IPPC. Čím jednoduchšie a zrozumiteľnejšie bude toto obrovské množstvo technických informácií, tým bude pre firmy jednoduchšie správne uskutočniť hodnotenie činností a nákladov pri realizácii. Toto rozlíšenie navyše umožní rýchlejšie prispôbenie sa vedeckému a technickému pokroku bez prehnaných procedurálnych záväzkov.

3.5 EHSV oceňuje prebiehajúce úsilie Komisie vypracovať aktuálne operatívne smernice v oblasti tzv. „RIP“ (REACH Implementation Projects – Projekty na implementáciu systému REACH). Tieto nástroje považuje za kľúčové pre uskutočniteľnosť návrhu, pretože hospodárskym subjektom a zainteresovaným orgánom umožní zapracovať sa a do hĺbky pochopiť mechanizmus fungovania tohto systému.

3.6 EHSV si praje, aby sa vynaložilo väčšie úsilie na zapojenie priemyselných, odborových a profesijných organizácií a vytvorila sa tak pevná spolupráca medzi orgánmi, firmami, profesijnými organizáciami a odborovými zväzmi na danom území, ktorá by sa snažila systém efektívne implementovať. V tomto duchu dúfa v rozvoj podporných štruktúr, ako sú národné asistenčné centrá (*Help Desk*), ktorými sa práve zaoberá Komisia..

4. Predregistrácia

4.1 Článok 26 stanovuje povinnosť predregistrácie: každý potenciálny subjekt, na ktorého sa vzťahuje povinnosť zaregistrovať určitú látku do registračného systému REACH, musí agentúre poskytnúť potrebné údaje najneskôr do 18-tich mesiacov pred uplynutím lehoty 3 rokov (pri množstve prevyšujúcom 1 000 ton) a 6 rokov (pri množstve prevyšujúcom 1 tonu). Výrobcovia/dovozcovia množstva menšieho ako 1 tona alebo následní užívatelia môžu dobrovoľne prispievať k spoločnému využívaniu údajov.

4.2 Súbor údajov stanovený článkom 26 ods. 1 predstavuje vhodný základ pre podporu spoločného využívania už existujúcich informácií týkajúcich sa jednotlivých látok a tým i možných dohôd o spoločnom predkladaní údajov a realizovaní nevyhnutných testov (čo sa prejaví v znížení nákladov). EHSV to však považuje za nedostačujúce pre posúdenie potenciálneho rizika určitej látky a taktiež pre stanovenie nových kritérií na určovanie priorít pre registráciu. V prípade, že by bolo žiaduce mať i tento výsledok, bolo by treba požadovať komplexnejšie údaje, čo by znamenalo nielen ďalší čas, ale aj nebezpečenstvo, že náklady a byrokratická záťaž budú pre malých výrobcov a dovozcov, ale i pre agentúru, ktorá by ich mala riadiť, neúnosné.

(7) BAT (Best Available Techniques) (najlepšie dostupné techniky) BREF (BAT reference documents): toto sú dokumenty vypracované Európskym úradom v Seville oprávneným k aplikáciám smernice 96/61/EHS o jednotnej prevencii a znižovaní znečistenia životného prostredia (Integrated Pollution Prevention and Control, IPPC), vypracovanej spoločne odborníkmi Spoločenstva a zainteresovanými stranami.

4.3 Čo sa týka rôznych návrhov, o ktorých sa v súčasnosti diskutuje, EHSV sa domnieva, že z nich treba vybrať také, ktoré chránia hlavné ciele a aktuálne stanovené termíny (čím sa predíde neistote a zmätku u zainteresovaných subjektov), a ktoré umožňujú znížiť dopad na ohrozenejšie subjekty na základe uskutočnených prípadových štúdií.

5. Odporúčania týkajúce sa efektivity a riadenia systému REACH

Aby mechanizmus registrácie efektívne fungoval, subjektom treba jasne stanoviť:

1. látky, ktoré patria do navrhovaného systému;
2. rozsah použitia, pričom treba hlavne jasne stanoviť kritériá a kategórie výnimiek (ktoré sú momentálne uvedené v rôznych článkoch nariadenia);
3. povinnosti týkajúce sa toku informácií medzi výrobcami, dovozcami a reťazcom následných spracovateľov (v priemysle i v obchode) jednej a tej istej látky;
4. mechanizmy, návrhy a výhody vzájomného združovania sa za účelom zaregistrovania určitej látky.

5.1 *Definícia termínu „látko“:* Uskutočnené štúdie potvrdili, že existuje široké pole pochybností o látkach (hlavne pokiaľ ide o látky anorganické), ktoré sú zahrnuté do systému REACH.

EHSV je veľmi rád, že sa realizuje špecifický projekt v rámci systému REACH (Reach Implementation Project – RIP), ktorý úradom a firmám objasní, ktoré látky sú skutočne zahrnuté do systému REACH.

5.2 *Oblasť použitia.* Bolo by vhodné pripraviť subjektom prehľad vo forme tabuľky vylúčených kategórií, hlavne tých, ktoré už boli upravené inými platnými zákonmi a normami Spoločenstva; toto by pomohlo zaručiť dosiahnutie cieľa ochrany zdravia a životného prostredia, ktorý je hlavnou zásadou systému REACH. EHSV súhlasí s potrebou zabrániť akémukoľvek prekryvaniu právnych predpisov a následným duplicitám pokiaľ ide o povinnosti a dúfa, že presné označenia odstránia v tomto zmysle všetky ostatné pochybnosti.

5.3 *Tok informácií.* Systém REACH môže fungovať efektívne iba vtedy, keď v ňom bude prebiehať primeraný tok informácií medzi subjektmi na začiatku výrobného reťazca a nasledujúcimi v poradí. Bez takéhoto toku informácií obidvomi smermi, i medzi rôznymi výrobnými odvetviami, by bolo nemožné prijať správne opatrenia pre riadenie rizík a ochranu pracovníkov, spotrebiteľov a životného prostredia. EHSV súhlasí s prístupom, že výrobca/dovozca by mal, pokiaľ by bol o to požiadaný, vyhodnotiť hypotetickú situáciu expozície a rizík pri „stanovenom použití“, a pri tom konať v dobrej viere a s náležitou starostlivosťou, čo sú jasné a právne ustálené pojmy.

5.3.1 EHSV zdôrazňuje potrebu, aby údaje o zaregistrovaných a neskôr i o hodnotených látkach, bez akýchkoľvek dôverných alebo komerčných informácií, boli dané k všeobecnej dispozícii hospodárskym subjektom (v súčasnosti sa predpokladá, že budú postúpené iba výrobcom, dovozcom a užívateľom určitej konkrétnej látky a budú sa týkať len jej), zástupcom pracovníkov a skupinám odborníkov pre ktorých môžu byť tieto údaje pre výkon svojej práce užitočné (zdravotnícka, bezpečnostná, ochranná služba, atď.).

5.4 *Využívanie existujúcich údajov.* Pokiaľ ide o látky podliehajúce prechodnému režimu, návrh navrhuje zriadiť Fórum na výmenu informácií o látke (SIEF-substance information exchange forum), v ktorom by si vymieňali informácie všetci výrobcovia a dovozcovia určitej konkrétnej látky, ktorí sa rozhodli pre predregistráciu. EHSV súhlasí s týmto postupom, ako aj s ďalším cieľom minimalizovať počet opakovaných pokusov a testov neuskutočňovaných na zvieratách.

5.5 EHSV podčiarkuje nevyhnutnosť zamedziť duplicitu testov a to nielen pokiaľ ide o pokusy na zvieratách. Malo by sa vyvinúť úsilie vytvoriť počítačové modely hodnotenia a skríningu typu QSAR (*Quantitative Structure – Activity Relationship*) a alternatívnych testov a metód k tým uskutočňovaným na zvieratách, pričom by sa zisťovalo, ktoré procesy by urýchlili ich overenie a hodnotenie ešte pred konečným formálnym schválením zodpovednými orgánmi.

5.6 *Náklady/- efektívnosť.* Pri zavádzaní systému do praxe by mal byť vyslovene zohľadňovaný cieľ znížiť náklady, ktoré znášajú firmy, aby tak bol v súlade s Lisabonskou stratégiou a so stratégiou pre trvalo udržateľný rozvoj, ktoré EHSV vždy podporoval. Základnou výzvou systému REACH je prepojiť cieľ konkurencieschopnosti s cieľom ochrany zdravia a životného prostredia. Treba hlavne zabrániť tomu, aby sa pri rozdelení nákladov na registráciu nezhoršilo neúnosné zaťaženie špecifických článkov reťazca dodávateľov alebo niektorých priemyselných odvetví, ktoré sú vystavené obzvlášť tvrdej konkurencii, alebo ktoré sú štrukturálne slabšie.

5.7 S prihliadnutím na výsledky výpočtov, kde 60 % priamych nákladov na registráciu súvisí s nevyhnutnými testmi, EHSV považuje za veľmi dôležité tie mechanizmy, ktoré podporujú dobrovoľné dohody medzi firmami, s cieľom uskutočniť testy spoločne a spoločne využívať závery z nich. Rovnako dôležitá je spravodlivá a harmonická delba nákladov medzi subjektami, ktoré využívajú údaje zozbierané už v minulosti alebo spoločne.

5.8 EHSV preto navrhuje, aby boli upravené niektoré údaje, týkajúce sa nákladov, ktoré nie sú dostatočné alebo spravodlivé. Toto sa vzťahuje najmä na:

— zníženie registračného poplatku: kým pri malých množstvách je toto zníženie skromné, pri vyšších množstvách ide o podstatné zníženie. Bolo by vhodné stanoviť výraznejšie zníženie než v súčasnosti platná jedna tretina (článok 10 ods. 2), keďže rovnaké množstvo údajov bude predkladané väčším množstvom firiem, zúčastňujúcich sa na konzorciu,

— delba nákladov za pokusy na zvieratách medzi účastníkov konzorcia (článok 28 ods. 1 podods. II, a článok 50 ods. 1): rovnaké rozloženie nákladov medzi účastníkov fóra sa nezdá byť spravodlivé, pretože nezohľadňuje objem ich výroby. EHSV navrhuje ako spravodlivejšie kritérium rozdelenia podľa obratu u určitej konkrétnej látky alebo podľa objemu predaja za posledné tri roky,

— 50 %-ný podiel z nákladov na pokusy na zvieratách, ktoré uskutočnili ešte predchádzajúci žiadatelia o registráciu, podľa článku 25 ods. 5 a 6 sa zdá ešte nespravodlivejší. Pre subjekty ktoré sa zaregistrujú neskôr by sa tento prah mohol stať neprekonateľnou prekážkou vstupu na túto časť trhu.

6. Úvahy o návrhoch prediskutovaných na úrovni Rady

6.1 Zo všetkých prediskutovaných návrhov určitú podporu získal tzv. Systém OSOR (*one substance, one registration*) (jedna látka, jedna registrácia), navrhnutý Veľkou Britániou a Maďarskom a v Rade sa o ňom viedli rozsiahle diskusie. Princíp sám o sebe je v poriadku, keďže takýto systém by značne znížil počet testov a zabránil by mnohým duplicitným štúdiám, ale naďalej pretrvávajú pochybnosti o možnostiach jeho konkrétneho využitia.

6.1.1 EHSV konštatuje niektoré nedostatky resp. nevyriešené problémy tejto koncepcie týkajúce sa nasledujúcich aspektov:

— ochrana dôverných informácií (ktorú možno len ťažko zaručiť pokiaľ neexistuje dôvera v tretie subjekty, ktoré vystupujú v mene skupiny firiem), za predpokladu, že sa zavedie navrhovaná povinnosť spoločne využívať existujúce údaje (práve spoločné využívanie údajov je povinné a nie vytváranie konzorcií),

— skutočná zložitosť systému, ktorý sa snaží pokryť všetky subjekty, ktoré pracujú s určitou látkou, okrem iného preto, že by boli zapojené všetky subjekty zo všetkých členských štátov EÚ, čo by následne prinieslo so sebou jazykové problémy,

— veľké množstvo firiem, ktorým vyplýva povinnosť účasti na výmenných informačných fórach SIEF (*Substance Information Exchange Forum*), i keď toto zmierňuje ustanovenie o troch fázach predregistrácie v závislosti od množstva,

— dlhá doba, ktorú budú pravdepodobne odborníci potrebovať na to, aby rozhodli, aké údaje sa postúpia, počnúc rôznymi balíkmi tzv. kľúčových údajov, a to i s prihliadnutím na skutočnosť, že zaradenie určitého testu na úkor iného testu môže mať pre agentúru vážne ekonomické dôsledky, vďaka mechanizmu spoločnej delby nákladov.

— spoločná prezentácia súboru dokumentov (alebo aspoň odkaz na spoločný súbor), ktorá by mohla viesť k tomu, že jednotlivé zainteresované subjekty budú zbavené zodpovednosti.

6.1.2 Systém OSOR naviac, ani v prípade potreby, nestanovuje ani neposkytuje žiadne istoty ohľadne možnosti spoločného postupu pri stanovení expozície a charakterizácie a riadenia rizík, pretože sa na ňom tak široká paleta subjektov s rôznymi charakteristikami len ťažko, ak vôbec, dohodne. Tým by bol ponechaný priestor pre potrebu čiastočne oddelených registrácií, čo by bolo v rozpore so základným princípom koncepcie OSOR (jedna látka – jedna registrácia).

6.2 Cieľom nedávneho návrhu zo strany Malty a Slovinska, týkajúceho sa látok patriacich do kategórie 1 – 10 ton, je zjednodušiť a znížiť náklady, z čoho by mali úžitok podniky, ktorých činnosť spadá do tohto rozsahu, pretože sú to často malé a stredné podniky. To nemení základné črty návrhu nariadenia (rozdelenie v závislosti od množstva a termíny) a navrhuje účinné postupy, ktoré sa zdajú byť jednoduché a flexibilné.

6.2.1 Základné aspekty tohto návrhu sú:

- zjednodušenie povinností pri registrácií, ktoré sa zakladá na dostupných informáciách o látkach a ich použití prostredníctvom jednoduchého súboru základných údajov, ktoré by v každom prípade zahŕňali potrebné fyzikálno-chemické a (eko)toxikologické údaje,
- hľadanie jednoduchého mechanizmu na popis expozície:
 - hlavné kategórie využitia (priemyselné/obchodné/spotrebiteľia),
 - najdôležitejšie podrobnosti expozície,
 - typológia expozície (náhodná/nie častá; príležitostná; neustála/častá),
- stanovenie kritérií pre určovanie priorít (definovaných agentúrou), ktoré by sa automaticky aplikovali, ak by sa objavili spolu 2 alebo viac podmienok, uvedených v príslušnej prílohe,
- pravidelná a flexibilná aktualizácia (každých 5 rokov), ktorá by brala do úvahy skúsenosti nadobudnuté pri predchádzajúcich aplikáciách.

6.2.2 EHSV považuje za pozitívnu skutočnosť, že sa nestanovujú iné termíny na základe množstva, než ako sa uvádza v súčasnom návrhu, a že sa nevyžaduje zapracovanie dostupných informácií o testoch (príloha V), okrem prípadov, keď to navrhne agentúra. Takže treba podčiarknuť, že kritériá na stanovenie priorít sa aktualizujú, čo môže agentúru viesť k tomu, že bude vyžadovať ďalšie informácie a testy aby podrobne preskúmala špecifické vlastnosti, alebo ak existujú vážne obavy o rizikách určitej látky, aby začala proces nového hodnotenia látky.

6.3 Návrh Švédska týkajúci sa látok, nachádzajúcich sa vo výrobkoch, si zasluhuje zvláštnu pozornosť, okrem iného kvôli všeobecným obavám z praktickej realizácie článku 6. Zdôrazňuje niekoľko dôležitých bodov:

- definícia „výrobok“ je príliš všeobecná na to, aby umožnila rozlíšenie medzi rôznymi druhmi výrobkov,
- množstvá uvoľnených nebezpečných látok, hoci neúmyselne, môžu byť veľmi vysoké a uvoľnenie sa môže meniť v závislosti od toho, ako sú výrobky spracované alebo použité, alebo kedy sú vyradené,
- identifikovanie, ktoré z uvoľnených látok môžu mať „škodlivý vplyv na ľudské zdravie alebo životné prostredie“ (článok 6 ods. 2) by bolo ťažké bez konkrétneho odhadu rizík,
- prítomnosť látok zo skupiny CMR, PBT alebo vPvB (uvedených v prílohe XIII) nie je nevyhnutne hlásená úradom ani nepodlieha povinnosti registrácie,
- EÚ výrobcovia výrobkov, ktorí sú podľa systému REACH aktívni vo všetkých častiach výrobného reťazca v EÚ, budú v nevýhode voči svojim priamym konkurentom mimo EÚ, ktorí spadajú do systému iba pokiaľ ide o nebezpečné látky uvoľnené z výrobkov,
- informácie o obsahu nebezpečných látok vo výrobkoch sú dôležité pri nákupe a obchodovaní s týmito výrobkami, nielen pre spotrebiteľov, ale navrhované nariadenie sa k tomuto nevyjadruje.

6.3.1 V záujme naplnenia cieľov systému – chrániť zdravie a životné prostredie – bez toho, aby sa podstatne zvýšilo administratívne a byrokratické zaťaženie a náklady, EHSV súhlasí s niektorými navrhovanými opatreniami:

- povinnosť poskytovať informácie v rámci celého výrobného reťazca, odborným užívateľom a užívateľom/spotrebiteľom výrobkov,
- povinnosť registrovať zvlášť povážlivé látky nezávisle od množstva v akom sa nachádzajú vo výrobkoch a registrácia nebezpečných látok prítomných v ročnom množstve preyšujúcom 1 tonu na výrobcu, pokiaľ sú pridané zámerné a ich prítomnosť vo výrobku je zjavná,
- povinnosť agentúry poskytnúť štrukturálne informácie o použití látok vo výrobkoch a jej právo požadovať od výrobcov/dovozcov ďalšie informácie v prípade neregistrovaných látok alebo látok spomínaných v článku 54 písm. f),
- „právo vedieť“ („right to know“) o nebezpečných chemických látkach, ktoré sa nachádzajú vo výrobku a to i pre odborných užívateľov,
- zoznam nebezpečných látok, ktoré sa môžu uvoľňovať samovoľne, s uvedením typu sledovaných výrobkov.

6.3.2 EHSV tiež podporuje urýchliť ustanovenia článku 6, v prípade, že sa dodržia určité fázy a dobrovoľné dohody, ktoré by preukázali jeho praktickú aplikovateľnosť, tak ako to navrhujú zainteresované skupiny z tohto odvetvia.

6.4 Nakoniec EHSV schvaľuje nevyhnutnosť posilniť rolu agentúry, ako to už uviedol vo svojom predchádzajúcom stanovisku⁽⁸⁾ a tak súhlasí s francúzskym (SAFE – *Shape the Agency for Evaluation*), hlavne pokiaľ ide o zodpovednosť agentúry za tri typy hodnotenia (hodnotenie navrhovaných testov, hodnotenie predkladaných dokumentov, hodnotenie látok) stanovené v návrhu nariadenia a jej priamu zodpovednosť za „pohyblivý plán“ prioritne hodnotených látok.

7. Dôsledky na reťazec dodávateľov (supply chain)

7.1 EHSV si myslí, že je potrebná ďalšia štúdia reťazca dodávateľov a rôznych dôsledkov na jeho jednotlivé články. Široké spektrum použitia chemických látok podliehajúcich nariadeniu spôsobuje, že jedna a tá istá firma môže byť zároveň výrobcom i následným spracovateľom. Inými slovami, že môže vykonávať viac než len jednu zo stanovených úloh pre výrobcov/dovozcov a následných spracovateľov v systéme REACH.

7.1.1 V každom výrobnom procese sa používajú chemické látky a prípravky, ktoré musí zaregistrovať buď priamy dodávateľ, alebo sa táto povinnosť presúva na niektorý z predchádzajúcich článkov reťazca, pokiaľ však následný užívateľ nepoužíva látku spôsobom, ktorý nebol stanovený a nebol dodávateľovi predtým oznámený.

7.2 Pre určenie znakov rôznych typológií a rôznych druhov s tým súvisiacich problémov je dobré rozlišovať šesť typických druhov subjektov, ktoré majú v dodávateľskom reťazci rôzne úlohy:

- výrobcovia/dovozcovia základných chemických surovín,
- veľké podniky spracovateľského priemyslu, okrem chemických,
- malé a stredné podniky vyrábajúce chemické látky, ktoré podliehajú povinnosti registrácie,
- formulátori,
- malé a stredné podniky spracovateľského priemyslu, okrem chemických,
- dovozcovia chemických látok alebo výrobkov.

7.3 Výrobcovia/dovozcovia základných chemických surovín (ako napr. etylén a butadién) sú relatívne málo početní a pracujú vo veľkom. Preto sú zahrnutí do prvej vlny registrácie, hoci náklady s tým spojené majú relatívne malý dopad na ich obrat.

7.4 Veľké nechemické podniky (najmä železiarne a oceliarne, papierne a cementárne) sú zároveň následnými spracovateľmi, kvôli mnohorakému použitiu látok a pomocných prípravkov vo výrobnom procese a tiež výrobcami/dovozcami látok, v zmysle platných definícií. Bez potrebnej presnejšej definície látok, ktoré sa z výrobku uvoľňujú, musia uskutočniť registráciu už v prvých termínoch.

7.5 Počas prípravy tohoto dokumentu sa získali nové údaje o malých a stredných podnikoch, ktoré vyrábajú chemické látky a zlúčeniny podliehajúce povinnosti registrácie. Napriek tomu, údaje ktoré sú k dispozícii, neposkytujú úplný a podrobný obraz o skutočnosti. Je pravda, že sa bude musieť

registrovať značný počet malých a stredných podnikov (niekoľko tisíc), ale nevie sa ani pre koľko látok ani pre aké množstvá a následne ani na základe akých podmienok a s akými termínmi. Najnovšie štúdie o dôsledkoch ukazujú, že náklady na registráciu by mohli významne ovplyvniť konkurencieschopnosť týchto firiem a to, aby sa na trhu niektoré látky udržali. EHSV dúfa, že sa bude podrobne sledovať táto situácia a to tiež kvôli predpokladaným negatívnym dopadom na následných užívateľov.

7.6 Podniky, ktoré látky miešajú a k výrobe jedného prípravku používajú viac látok – t. j. formulátori prípravkov, majú povinnosť registrovať látky, ktoré **neboli** nakúpené na vnútornom trhu. Uskutočnené štúdie potvrdili, že tieto firmy sú obozretnejšie pri zverejňovaní údajov a informácií, ktoré by mohli odhaliť výrobné tajomstvo. Hlavne uvedenie kódu jednotlivých látok obsiahnutých v prípravku by mohlo umožniť zistiť zloženie a následne vážne ohroziť konkurencieschopnosť. Preto EHSV navrhuje, aby sa táto žiadosť aplikovala výlučne u látok, ktoré sú klasifikované ako nebezpečné.

7.6.1 Preto existuje dôvod, aby sa hlavne u formulátorov aplikoval článok 34 ods. 4, v ktorom sa hovorí, že tiež následnému reťazcu užívateľov sa ukladá povinnosť (príloha XI.) pripraviť správu o chemickej bezpečnosti (*Chemical Safety Report*) pre akékoľvek použitie neuvedené v expozičnom scenárii a popísané na zozname o bezpečnostných údajoch (*Safety Data Sheet*) od dodávateľa surovín, z ktorých sa prípravok vyrába. Formulátori budú mať taktiež povinnosť pripraviť (na základe súčasnej legislatívy) zoznam o bezpečnostných údajoch k prípravkom uvedeným na trh, pokiaľ sú tieto klasifikované ako nebezpečné na základe nariadenia 99/45/ES.

7.7 Malé a stredné podniky, okrem chemických, sú väčšinou následnými spracovateľmi, ktorí len v obmedzenej miere používajú látky (tarcha za registráciu ktorých leží v každom prípade na výrobcach/dodávateľoch) a ako dôsledok využívajú vo väčšej miere prípravky. Pokiaľ to bude potrebné, budú mať k dispozícii zoznam o bezpečnostných údajoch, alebo správu o chemickej bezpečnosti, ktorá im umožní lepšiu kontrolu použitia látok a efektívnejšie riadenie rizík. Pre túto kategóriu podnikov bude finančná záťaž prevažne nepriama a bude zahŕňať hlavne nové administratívne a byrokratické povinnosti.

7.8 Ako je to uvedené v bode 3.6, EHSV dúfa, že miestne priemyselné združenia, odbory a iné profesijné organizácie budú môcť hrať aktívnu úlohu pri monitorovaní a zjednodušovaní procesu implementácie. Môžu zohrávať informatívnu úlohu, ktorá by bola užitočná v záujme naplňovania všetkých požiadaviek nariadenia a v záujme podpory účasti trhových subjektov.

8. Bezpečnosť a zdravie

8.1 Doterajšie hodnotenia dôsledkov sa zameriavali najmä na náklady spojené so systémom REACH a možnosťami jeho uplatnenia. Zriedkavo, ak vôbec niekedy, sa robili kvantitatívne hodnotenia prínosov pre zdravie a bezpečnosť na pracovisku a pre zdravie a životné prostredie vo všeobecnosti. Mnoho

(8) Ú. v. EÚ C 112, 30.4.2004, bod 3.2.

dotknutých subjektov sa sťažuje, že uplatnenie systému REACH bude výnimočne zložité a snažia sa o dosiahnutie podstatných zmien. Aj keď niektoré odvetvia a veľké obchodné reťazce hodnotia návrh kladne aj napriek nákladom a administratívnej práci, ktorú si zmeny vyžadujú.

8.2 Predchádzajúce stanovisko výboru spomína prínos systému v zmysle kvality a bezpečnosti výrobných procesov a výrobkov. Odporúča, aby tieto aspekty boli ďalej brané do úvahy, prinajmenšom vo vzťahu k európskemu akčnému plánu – „Životné prostredie a zdravie“⁽⁹⁾. Výbor víta, že v danej oblasti bolo naplánovaných niekoľko špecifických štúdií, ako napríklad štúdiá odborového úradu pre otázky zdravia a bezpečnosti (*European Trade Union Technical Bureau for Health and Safety*) o dopadoch systému REACH na výskyt chorôb z povolenia (kožné choroby, choroby dýchacích ciest).

8.3 Smernica o bezpečnosti pracovníkov už obsahuje ustanovenia o expozičných scenároch a o bezpečnom zaobchádzaní s látkami. Ale jej praktické uplatnenie je niekedy menej ako uspokojivé. Pri rozširovaní dostupných informácií systém REACH zaznamenáva krok dopredu k ochrane zdravia a bezpečnosti pracovníkov vo všetkých výrobných odvetviach. Dostupnosť podrobnejších a lepšie podložených bezpečnostných údajov a správ o chemickej hrozbe nebezpečných látok určite pomôžu zlepšiť situáciu, so zreteľom na skutočnosť, že budú obsahovať údaje o mnohých látkach a budú sa jednoduchšie šíriť medzi hospodárskymi subjektami.

8.4 Ďalším podceňovaným aspektom, ktorý si zasluhuje vážnu pozornosť sú školenia a potrebné skúsenosti rôznych účastníkov výrobného procesu (subjektov a pracovníkov) a dosah v zmysle transparentnosti a informovanosti spotrebiteľov. Výbor zdôrazňuje potrebu vytvorenia aktívnej stratégie v tejto oblasti, na základe ktorej by sa vypracovali školiace schémy pre pracovníkov a mechanizmy pre sprístupnenie informácií, ktoré nie sú tajné, ako to už bolo navrhnuté. Implementácia systému REACH nepochybne podnieti rozvoj v týchto oblastiach, ale bolo by potrebné naplánovať špecifické opatrenia, aby sa zabezpečila maximálna efektívnosť.

9. Inovácie

9.1 Jedným z cieľov systému REACH je stimulovať inovácie: EHSV kladne hodnotí pripravované zrovnoprávnenie nových

látok a hlavne 5-ročné oslobodenie od registrácie (obnoviteľné) pre tie látky, ktoré sú vo fáze výskumu a zvýšenie množstva pre registráciu. Napriek tomu, EHSV rád uvíta vývoj ďalších nástrojov a opatrení. Navrhuje hlavne, aby sa v rámci 7. rámcového programu zohľadnil predovšetkým chemický výskum, o ktorom sa práve začína diskutovať a aby sa zväzili špecifické podnety pre inováciu a prenos technológií s cieľom vyvinúť látky s menšími potenciálnymi rizikami.

9.2 Dve najnovšie prípadové štúdie nepredpokladajú dramatické presmerovanie ani znižovanie prostriedkov určených pre výskum a vývoj. Avšak určitý dopad bude cítiť, a to v absencii nárastu investícií do výskumu. Tento fakt, spolu so zvýšením nákladov, by mohol viesť k strate inovačnej schopnosti a následne konkurencieschopnosti. Keďže toto by malo vplyv hlavne na malé a stredné podniky, mali by aj členské štáty podporovať výskum v týchto podnikoch a využiť pritom výhody nových právnych predpisov týkajúcich sa štátnej podpory pre malé a stredné podniky.

9.3 Je možné, že dopad systému REACH na výrobný systém prinesie nové príležitosti pre tie podniky, ktoré pozorne sledujú vývoj na trhu, sú flexibilnejšie a efektívnejšie, otvorí im možnosti získať na trhu väčší podiel a ponúknuť tak nové riešenia pre najkritickejšie látky, ktoré treba nahradiť. Tiež netreba zabúdať na to, že získaná skúsenosť bude znamenať konkurenčnú výhodu, keď sa iné regióny vo svete budú musieť prispôsobiť výrobným predpisom viacej rešpektujúcim ľudské zdravie a životné prostredie. Preto treba taktiež zväziť vplyv systému REACH na výskum v súvislosti s potrebou nových poznatkov (od analytickej chémie k počítačovým simuláciám, od toxikológie po nové metódy pokusov, od techník odberu vzoriek a merania až po vývoj nových softvérových aplikácií).

9.4 Napriek tomu by zákonodarcia a zodpovední politici nemali zabúdať na tieto procesy, aby tak ako stanovuje Lisabonská stratégia všetky politiky Spoločenstva boli v súlade s cieľmi konkurencieschopnosti, inovácie, efektívnej ochrany životného prostredia a uľahčili ich napĺňanie. EHSV dúfa, že intenzívny a dôkladný dialóg medzi príslušnými úradmi a zúčastnenými stranami uľahčí zavedenie účinných politických opatrení a nástrojov, ktoré by spolu s trhovým mechanizmom podporili inovačný vývoj chemického priemyslu, ktorý bude vždy dávať pozor na ochranu zdravia a životného prostredia.

V Bruseli 13. júla 2005

Predsedníčka

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Anne-Maria SIGMUND

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 157 z 28.6.2005.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Rozsah a účinky relokácií podnikov“

(2005/C 294/09)

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 29. januára 2004 podľa článku 29 ods. 2 svojho Vnútorneho poriadku rozhodol vypracovať stanovisko k téme: „Rozsah a účinky relokácií podnikov“

Poradná komisia pre priemyselné zmeny, poverená prípravou prác výboru v tejto problematike, prijala svoje stanovisko dňa 13. júna 2005. Spravodajcom bol **pán Rodríguez García Caro** a druhým spravodajcom **pán Nusser**.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 419. plenárnom zasadnutí 13. a 14. júla 2005 (schôdzi zo 14. júla) 128 hlasmi za, 15 hlasmi proti, pričom 6 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 Žijeme vo svete rastúcej globalizácie, v procese zrýchľujúceho sa pádu hraníc, internacionalizácie obchodu a nesmierne rýchleho technického rozvoja⁽¹⁾. Prenikanie inštitucionálneho vlastníctva⁽²⁾, zvyšovanie cezhraničných krížových investícií, relokácia úloh, rapidne zmeny vlastníctva a lepšie komunikácie znamenajú, že geografické identity sú čoraz nejasnejšie a konkurencia nadobúda globálny rozmer. Preto je konkurencieschopnosť celkovým cieľom hospodárskeho rozmeru, ktorý v spolupôsobení so sociálnym, environmentálnym, politickým a inštitucionálnym rozmerom formuje proces trvalo udržateľného rozvoja.

1.2 Európska únia sa dnes javí ako hlavné jadro integrácie voči postupujúcej globalizácii, s jednotným trhom, hospodárskou a menovou úniou a skutočným pokrokom v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky a v oblasti spravodlivosti a vnútorných záležitostí.

1.3 Spoločnosť ako celok potrebuje byť konkurencieschopná. Konkurencieschopnosť by sa mala chápať ako schopnosť spoločnosti neustále predvídať, prispôbovať a ovplyvňovať svoje hospodárske prostredie⁽³⁾. Európska Komisia vo svojom Oznamení z 11. decembra 2002 s názvom

⁽¹⁾ Francúzsky časopis „Problèmes économiques“ vo zvláštnom vydaní v novembri 2000 uviedol, že termín „globalizácia“ je anglicizmus používaný na evokovanie javu známeho vo francúzštine ako „mondialisation“. Opisuje sa ako prechod od medzinárodnej ekonomiky, v ktorej politicky autonómne národy organizujú svoj národný ekonomický priestor a udržiavajú ekonomické zmeny vyššieho a nižšieho významu smerom ku globálnej ekonomike, ktorá prechádza za hranice štátnych nariadení.

⁽²⁾ Termín „inštitucionálne vlastníctvo“ sa vzťahuje na peňažné prostriedky investované objektmi s vysokým objemom financií alebo rezerv. Tento typ investovania môžu vykonávať napríklad investičné fondy, banky, poisťovacie spoločnosti alebo penzijné fondy.

⁽³⁾ Viď Stanovisko EHSV z 19.3.1997 k Zamestnanosti, konkurencieschopnosti a hospodárskej globalizácii (Ú. v. ES C 158 z 26.5.1997); spravodajca: pani Konitzer (skupina II – Nemecko).

Priemyselná politika v rozšírenej Európe⁽⁴⁾ definuje konkurencieschopnosť ako „schopnosť ekonomiky zabezpečiť svojmu obyvateľstvu vysokú a zvyšujúcu sa životnú úroveň a vysokú mieru zamestnanosti na trvalo udržateľnej báze“. Okrem toho význam celkovej konkurencieschopnosti zdôrazňujú aj správy o európskej konkurencieschopnosti, ktoré publikuje Európska komisia pravidelne od roku 1994⁽⁵⁾.

1.4 Pre podniky konkurencieschopnosť znamená schopnosť trvalo udržateľným spôsobom uspokojovať potreby zákazníkov, účinnejšie než ich súper, pričom zabezpečovať tovary a služby, ktoré sú zaujímavejšie v zmysle ceny a iných faktorov⁽⁶⁾. Pojem „konkurencieschopnosť organizácie“ možno definovať ako rozsah, v akom je organizácia schopná vyrábať vysoko kvalitný tovar a poskytovať služby vysokej kvality, ktorých prostredníctvom dosiahne úspech na svetovom trhu⁽⁷⁾. Organizácie musia spĺňať tri základné podmienky: efektívnosť, výkonnosť a účinnosť. Efektívnosť v riadení zdrojov, výkonnosť pri dosahovaní cieľov a účinnosť v ovplyvňovaní životného prostredia.

1.5 Ľudské zdroje majú základný význam pre konkurencieschopnosť podnikov. Z tohoto hľadiska je dôležitá ich motivácia, príležitosti k zvyšovaniu kvalifikácie a profesionálnemu rastu a možnosť uplatnenia v kontexte sociálneho dialógu.

1.6 V súčasnosti podniky čelia ustavične sa meniacemu prostrediu. Čoraz otvorenejšie trhy, vysoko rozvinutá infraštruktúra, komunikačné a dopravné prostriedky, pokračujúca modernizácia technológií a technologických aplikácií a stále silnejúca konkurencia vytvárajú rámec, v ktorom musia podniky vykonávať svoju každodennú činnosť.

1.7 V konkrétnom prípade Európskej únie bol 1. máj 2004 historickým medzníkom so vstupom desiatich nových členských štátov. Ako bolo uvedené v stanovisku výboru

⁽⁴⁾ KOM(2002) 714 v konečnom znení. Viď Stanovisko EHSV zo 17.7.2003 k tejto téme (pán Simpson, Ú. v. EÚ C 234 z 30.9.2003).

⁽⁵⁾ Viď najmä siedme vydanie, publikované r. 2003 (SEC(2003) 1299) a ôsme vydanie publikované v roku 2004.

⁽⁶⁾ Viď stanovisko EHSV – poznámku pod čiarou na s. 2.

⁽⁷⁾ John M. Ivancevich, *Manažment: Kvalita a konkurencieschopnosť* (1996).

k rozšíreniu⁽⁸⁾, „rozšírenie vnútorného trhu prinesie mnoho výhod pre ekonomiku a posilní konkurencieschopnosť Európy na svetovom trhu za predpokladu, že Únia dokáže využiť existujúci potenciál a nedovolí, aby tento potenciál ostal nevyužitý“. Je však potrebné si uvedomiť, že ekonomické štruktúry týchto krajín ešte nedosiahli štandardy EÚ 15. Podľa správy o konkurencieschopnosti Európy z roku 2003 majú CEEC-10⁽⁹⁾ v porovnaní s európskou pätnástkou výhodu v priemyselných odvetviach založených na pracovnej sile, zdrojoch a energiách, zatiaľ čo nevýhodné postavenie majú v tomto zmysle predovšetkým v priemyselných odvetviach založených na kapitále a technológiách. Vzhľadom k týmto skutočnostiam má európska desiatka komparatívne výhody týkajúce sa primárneho tovaru (zo začiatkovej fázy výroby) a spotrebného tovaru (z konečnej fázy výroby), v nevýhodnej pozícii sa naopak ocitli v oblasti tovarov v strednej fáze výrobného procesu a kapitálového tovaru.

1.8 Hlavnou výhodou prístúpenia desiatich nových členských štátov je vnútorný trh s takmer 455 miliónmi ľudí, kde môžu podniky fungovať v jednom spoločnom rámci a sú schopné zaistiť stabilné makroekonomické podmienky v oblasti mieru, stability a bezpečnosti. Hoci po rozšírení sa počet obyvateľov EÚ zvýšil o 20 % a HDP o 5 %, hodinové mzdové náklady a produktivita práce sa v celej EÚ 25 v priemere znížili.

1.9 Rozšírenie Európskej únie však nemá byť samo o sebe považované za hrozbu pre „staré“ členské štáty. Predchádzajúce rozšírenia Únie ukazujú, ako sa zlepšuje životná úroveň a HDP v krajinách, ktoré pristúpili k EÚ. Príkladom toho je zvýšený HDP v Írsku⁽¹⁰⁾, Španielsku⁽¹¹⁾ a Portugalsku⁽¹²⁾ po prístúpení týchto krajín. Ďalej neslobodno zabúdať na to, že od 1. mája 2004 sa budúcnosť EÚ stala neoddeliteľnou súčasťou budúcnosti jej 25 členských štátov.

1.10 Okrem toho rozšírenie dáva európskemu podnikaniu príležitosť čerpať výhody, ktoré ponúkajú noví partneri EÚ – nielen z hľadiska nákladov alebo odbornej prípravy, ale aj z hľadiska omnoho väčšej geografickej blízkosti a kultúrnej a lingvistickej podobnosti, než akú ponúkajú iné možné lokality.

1.11 Fenomén relokácie znamená dvojakú výzvu pre európsku spoločnosť: po prvé relokácia do iných členských štátov v hľadani lepších podmienok. Po druhé, relokácia do

štátov mimo EÚ, akými sú krajiny juhovýchodnej Ázie⁽¹³⁾ alebo krajiny so vznikajúcimi ekonomikami⁽¹⁴⁾, najmä Čína. Ten druhý prípad možno čiastočne pripísať priaznivým pracovným podmienkam, ale hlavne príležitostiam ponúkaným vstúpením veľmi veľkého počtu nových trhov s obrovskými potenciálmi rastu.

1.12 Fenomén relokácie, okrem toho, že znamená priamu príčinu straty pracovných miest, by mohol priniesť aj iné súvisiace problémy, napríklad zvýšenie nákladov pre vlády na sociálne zabezpečenie, zintenzívnenie sociálneho vylúčenia a menší celkový hospodársky rast, čo je čiastočne dôsledkom všeobecného deficitu dopytu. Okrem toho by sa malo spomenúť, že relokácia priemyselnej výroby môže prinajlepšom pomôcť pri presadzovaní sociálnych práv v krajinách, ktoré dostávajú investície a nevyhnutne znamená aj pravidelný prenos know-how; v dôsledku toho môže relokácia vytvoriť značný prínos pre stabilizáciu komparatívnych výhod opísaných v odseku 1.7 a pre ďalšie zvyšovanie konkurencieschopnosti relokovaných podnikov.

1.13 Napriek uvedeným účinkom Európska komisia uznala vo svojom oznámení o reštrukturalizácii a zamestnanosti z 31. marca 2005⁽¹⁵⁾, že reštrukturalizácia nesmie byť synonymom sociálneho úpadku a straty hospodárskej podstaty. Ďalej toto oznámenie uvádza, že reštrukturalizačné operácie sú často nevyhnutné pre prežitie a rozvoj podnikov, hoci je nevyhnutné sprevádzať tieto zmeny takým spôsobom, aby boli ich účinky na zamestnanosť a pracovné podmienky čo možno najkratšie a najmenšie.

1.14 Dnes už investovanie v iných krajinách nie je problémom, ktorý sa týka iba veľkých podnikov: malé a stredné podniky, najmä tie s vysokou technologickou pridanou hodnotou, už zriaďujú pobočky v iných krajinách alebo externalizujú časť svojej výroby.

1.15 Vytváranie najpokrokovejších technologických procesov v krajinách s vysokými nákladmi je na jednej strane faktor obmedzujúci relokácie podnikov, pretože vytvára nové oblasti činnosti a prispieva k zručnostiam a know-how pracovníkov podnikov. Na druhej strane krajiny so vznikajúcimi ekonomikami a krajiny juhovýchodnej Ázie majú trhy s veľkým potenciálom, kde ponúkané daňové režimy a ceny energie sú často priaznivejšie než v EÚ. Okrem toho sú tam omnoho nižšie mzdové náklady, čiastočne je to spôsobené nižším vývojom sociálnych práv, ktoré v niektorých prípadoch neexistujú v porovnaní s fundamentálnymi normami Medzinárodnej organizácie práce (ILO), aj nižšími životnými nákladmi.

⁽⁸⁾ Viď stanovisko EHSV k rozšíreniu z 12. decembra 2002 (Ú. v. EÚ C 85 z 8.4.2003), spravodajkyňa: pani Belabed (skupina II – Rakúsko)

⁽⁹⁾ Táto skratka sa vzťahuje na desať nasledovných krajín strednej a východnej Európy (Central and Eastern European Countries): Česká republika, Estónsko, Maďarsko, Lotyšsko, Litva Poľsko, Slovensko and Slovinsko, plus Bulharsko a Rumunsko.

⁽¹⁰⁾ HDP sa zvýšil z priemeru EÚ-15 63,6 % v roku 1970 na priemerne 123,4 % v roku 2004. Zdroj: Štatistická príloha európskej ekonomiky – jar 2005 (ECFIN/REP/50886/2005).

⁽¹¹⁾ HDP sa zvýšil z priemeru 71,9 % EÚ-15 v roku 1986 na 89,7 % v roku 2004. Zdroj: Štatistická príloha európskej ekonomiky – jar 2005 (ECFIN/REP/50886/2005).

⁽¹²⁾ HDP sa zvýšil z priemeru 55,8 % EÚ 15 na 67,4 % v roku 2004. Zdroj: Štatistická príloha európskej ekonomiky – jar 2005 (ECFIN/REP/50886/2005).

⁽¹³⁾ Brunei Darussalam, Barma (Mjanmarsko), Kambodža, Indonézia, Laos, Malajzia, Filipíny, Singapur, Thajsko, Vietnam, Východný Timor (zdroj: Európska komisia).

⁽¹⁴⁾ Tento termín sa vzťahuje na ekonomiku s nízkym až stredným príjmom per capita a obvyčajne podstupujúcu prechod z uzavretej ekonomiky na trhovú ekonomiku, čo prináša zavádzanie radu štruktúrnych ekonomických reforiem a dostávajú veľkého objemu zahraničných investícií (Antoine W. van Agtmael; Svetová banka, 1981). K vznikajúcim ekonomikám patria Čína, India, Brazília a Mexiko.

⁽¹⁵⁾ KOM(2005) 120 v konečnom znení

Toto umožňuje tam sídliacim podnikom celosvetovo konkurovať na báze nižších nákladov. Tieto krajiny zároveň podporujú zahraničné investície, v niektorých prípadoch aj osobitnými hospodárskymi zónami, v ktorých sú pracovnoprávne predpisy menej prísne a sociálne podmienky horšie než v iných častiach krajiny, pretože si uvedomujú, že to ich hospodárstvu prinesie dôležité príjmy. Z toho dôvodu čoraz viac podnikov sa prichádza presvedčiť o výhodách relokácie časti nižšej pridanej hodnoty svojich firiem do týchto oblastí, pričom obyčajne vytvárajú v tomto procese málo kvalitné, nízko platené pracovné miesta.

1.16 V dôsledku hospodárskeho rozmachu týchto krajín je potrebné poznamenať, že zahraničné priame investície (foreign direct investment – FDI) v týchto oblastiach sa naozaj zvyšujú, a s nimi aj obchodné toky EÚ. V dôsledku toho, aj keď čísla ukazujú, že Európe sa podarilo udržať dôležitý podiel vnútorných FDI, preda však globálny tok bol preorientovaný a čoraz viac je nasmerovaný do Ázie.

1.17 Nedávne údaje teda potvrdzujú nový kurz, ktorý nabral zahraničný obchod Európskej únie, hoci USA v podstate zostáva naďalej jej hlavným obchodným partnerom. Je však tendencia znižovať vplyv USA v prospech takých krajín ako Čína⁽¹⁶⁾.

1.18 V tejto chvíli by bolo užitočné pokúsiť sa o definíciu pojmov delokalizácia a deindustrializácia:

— **Delokalizácia** sa vyskytuje vtedy, keď činnosť podniku úplne alebo čiastočne zanikne s tým, že bude opätovne začatá v zahraničí pomocou priamych investícií. V Európskej únii rozlišujeme dva typy relokácie:

a) *interná*: Úplný alebo čiastočný prenos podnikateľskej činnosti do iného členského štátu.

b) *externá*: Úplný alebo čiastočný prenos podnikateľskej činnosti do krajín mimo EÚ.

— **Deindustrializácia**: v rámci tohto pojmu je potrebné rozlišovať medzi:

a) *absolútnou deindustrializáciou*: Táto znamená úpadok zamestnanosti, výroby, ziskovosti a základného akciového kapitálu vo výrobnom sektore, ako aj úpadok exportu vyrobeného tovaru a vynáranie sa sústavných výrobných obchodných deficitov.

⁽¹⁶⁾ Čo sa týka externých obchodných tokov EÚ, údaje, publikované Eurostatom 22. februára 2005 za obdobie január-november 2004 ukazujú jasný nárast dovozov z Číny (21 %), Ruska, Turecka a Južnej Kórey (po 18 %), kým jediný pokles v dovoze bol zaznamenaný z USA (-1 %). V časti o exportoch z EÚ tvorili najväčšia zvýšenia exporty do Turecka (30 %), Ruska (22 %), Číny (17 %) a Taiwanu (16 %). Počas tohto obdobia sa zvýšil obchodný deficit EÚ 25 s Čínou, Ruskom a Nórskom, kým obchodný prebytok s USA, Švajčiarskom a Tureckom.

b) *relatívnou deindustrializáciou*: Toto je pokles v podiele výroby na ekonomike, odrážajúci proces štrukturálnych zmien vo vzťahu medzi priemyselnou výrobou a sektorom služieb.⁽¹⁷⁾

Popri interných a externých relokáciách treba ďalej poukázať na fenomén, ktorý sa v niektorých prevádzkach objavil v poslednom čase: na hrozenie relokáciou. Hrozenie relokáciou znamená, že zamestnávateľ svojim zamestnancom pod hrozbou presídlenia podniku nanucuje prijať horšie pracovné podmienky. Tento fenomén je zvlášť nebezpečný preto, lebo podnecuje konkurenčný boj medzi zamestnancami a môže spustiť nežiaduci kumulatívny proces.

2. Príčiny a dôsledky

2.1 Ak sa majú odstrániť negatívne účinky relokácie, je jasné, že sa vyžadujú hospodárske a sociálne opatrenia na podporu tvorby bohatstva, prosperity a zamestnanosti. V tejto súvislosti by sa mala zvláštna pozornosť venovať malým a stredným podnikom vzhľadom na ich významný prínos pre zamestnanosť v EÚ, ako aj podnikom v oblasti sociálneho hospodárstva (malým, stredným a veľkým podnikom), pretože nepretržite vytvárajú pracovné miesta, ktoré sú navyše vzhľadom na ich status ťažko relokovateľné. Preto výbor podporuje návrh Európskej komisie zriadiť Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inováciu (CIP)⁽¹⁸⁾, v ktorom Komisia navrhuje vytvoriť tri podprogramy zamerané na poskytnutie spoločného rámca na oživenie produktivity, inovačnej kapacity a trvalo udržateľného rastu. Prvý z týchto podprogramov, nazvaný Program pre podnikanie a inováciu, má podporovať, zlepšovať, povzbudzovať a presadzovať medzi iným prístup k financiam pre zavedenie výroby a rast malých a stredných podnikov a inováciu špecifickú pre daný sektor, *klustre* a činnosti vo vzťahu k podnikaniu a podporovanie priaznivého životného prostredia pre spoluprácu medzi MSP (malými a strednými podnikmi). Pre vytvorenie regionálnych *klustrov* je nevyhnutné, aby sa veľké obchodné reťazce rozhodli, že nebudú relokovať a že podpora činnosť MSP v ich lokálnej oblasti.

⁽¹⁷⁾ Porovnaj štúdiu „Význam konkurenčných výrobných priemyselných odvetví pre rozvoj sektora služieb“, Brémy, december 2003. Možno ju nájsť na nasledovnej internetovej stránke: <http://www.bmwi.de/Navigation/Service/bestellservice,did=31812,render=-renderPrint.html>.

Hlavné myšlienky tejto štúdie sú nasledovné:
— znížený podiel výroby na HDP sa nerovná zníženiu dôležitosti;
— spojenia medzi sektormi výroby a služieb sú čoraz väčšie;
— dynamicky rastúce, s podnikaním súvisiace služby závisia zvlášť silne od dopytu priemyslu;
priemysel je dôležitý poskytovateľ technológií pre inovácie výrobkov a procesov v sektore služieb.

⁽¹⁸⁾ KOM(2005) 121 v konečnom znení 6. apríla 2005: návrh rozhodnutia Návrh na rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zavádza program pre konkurencieschopnosť a inováciu (2007-2013).

2.2 Ďalej je potrebné vziať do úvahy nepriame účinky, ktoré môže mať relokácia na platy a pracovné podmienky. Sociálni partneri by mali minimalizovať tieto riziká prostredníctvom kolektívneho vyjednávania a vytváraním a optimálnym využívaním európskych zamestnaneckých rád všade tam, kde majú na to právo, pričom by mali zaručiť budúcnosť podniku a pracovné podmienky na vysokej úrovni.

2.3 Z historického hľadiska bola EÚ charakterizovaná regionálnymi rozdielmi v úrovniach príjmov, zamestnanosti a produktivity, ktoré odrážajú rozdiely v úrovni zadĺženosti, daňových úľavách a v postoji k inovácii. Po rozšírení 1. mája 2004 sa táto regionálna rôznorodosť ešte viac zvýšila. ⁽¹⁹⁾

2.4 Na regionálnej úrovni môžu byť dôsledky relokácie podnikov dramatické, najmä ak sa región špecializuje na určitý sektor. Preto môžu mať hromadné relokácie podnikov v určitom sektore silný dosah pokiaľ ide o klesajúce percentá zamestnanosti, významný pokles dopytu, znížený hospodársky rast a veľkú sociálnu exklúziu, aj so všetkými negatívnymi dôsledkami, ktoré to obnáša. V snahe vyhnúť sa tomu Európska komisia vo svojej Tretej správe o súdržnosti ⁽²⁰⁾ vyzdvihuje význam zamerania svojho úsilia na súdržnosť kvôli zlepšeniu hospodárskej účinnosti a konkurencieschopnosti európskej ekonomiky, čo znamená mobilizáciu všetkých jej zdrojov a regiónov ⁽²¹⁾.

2.5 Je nevyhnutné vyvinúť úsilie na rekvalifikáciu pracovníkov, oživenie investícií do inovácie a výskumu a rozvoja stimulov na podporu podnikateľského ducha v Európskej únii.

2.6 Podľa údajov Európskeho monitorovacieho centra pre zmeny (Dublin) budú niektoré sektory zasiahnuté relokáciou

⁽¹⁹⁾ Podľa údajov Eurostatu zo 7. apríla 2005 bol HDP per capita Európskej únie (EU-25 v roku 2002 medzi 32 % priemeru EU-25 zisteného v regióne lubeckie v Poľsku a 315 % v centrálnom Londýne v UK. Spomedzi 37 regiónov s HDP per capita vyšším než 125 %-ný európsky priemer bolo 7 situovaných v UK a Taliansku, 6 v Nemecku, 4 v Holandsku, 3 v Rakúsku, 2 v Belgicku a Fínsku a napokon po jednom v Českej republike, Španielsku, Francúzsku, Írsku, Švédsku a Luxembursku. Spomedzi nových členských štátov iba jediný región – Praha v Českej republike (153 %) prevýšil 125 %. A opačne spomedzi 64 regiónov s HDP per capita nižším než priemer Spoločenstva 75 %, bolo 16 v Poľsku, 7 v Českej republike, 6 v Maďarsku aj Nemecku, 5 v Grécku, 4 vo Francúzsku, Taliansku a Portugalsku, 3 na Slovensku a v Španielsku a napokon 1 v Belgicku, UK, Estónsku, Lotyšsku, Litve a Malte.

⁽²⁰⁾ KOM(2004) 107, 18.2.2004. Vid' príslušné stanovisko EHSV (ECO 129).

⁽²¹⁾ Výbor vydal stanovisko z vlastnej iniciatívy o priemyselných zmenách a hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti (Ú. v. EÚ C 302 zo 7.12.2004), spravodajca: pán Leirão (skupina III – Portugalsko), druhý spravodajca: pán Cué (CCMI Kategória 2 – Belgicko).

väčšmi než ostatné. ⁽²²⁾ Pozícia firmy čo do relokácie závisí aj od jej stupňa nezávislosti z hľadiska podnikovej a technologickej štruktúry. Najslabšou skupinou budú pobočky nadnárodných spoločností so sídlom v zahraničí a podniky, ktoré nemajú technológiu pre svoje výroby a výrobné procesy.

2.7 Nedostatočný výkon v Európe z hľadiska výskumu a inovácií je znepokojujúci, pretože relokácie už nie sú obmedzené iba na sektory s intenzívnou prácou. Relokácie možno teraz čoraz viac pozorovať v intermediárnych sektoroch a dokonca aj v určitých vysoko technologických sektoroch, kde sú tendencie relokovať také činnosti ako je výskum a služby, pričom najviac úžitku z týchto vývojov (transferov) majú Čína a India.

2.8 Okrem toho môžeme konštatovať, že podniky svoju výrobu presídľujú znovu naspäť, pretože im EÚ poskytuje dobré predpoklady na výrobu moderných výrobkov a poskytovanie služieb. Aj keď naďalej dochádza k presídľovaniu častí výroby do krajín s nízkymi mzdami, musia snahy smerovať k tomu, aby zostávali zachované a vytvárali sa dobré predpoklady pre produkovanie moderných výrobkov a poskytovanie kvalitných služieb v snahe dosiahnuť vysokú pridanú hodnotu.

2.9 Spojené štáty sú najsilnejšou svetovou ekonomikou a hlavným obchodným partnerom EÚ. V 90-tych rokoch minulého storočia sa vo viacerých krajinách, najmä v Spojených štátoch, uskutočnilo množstvo zmien, čo spôsobilo vznik „novej ekonomiky“. Rýchly vývoj informačných a komunikačných technológií (ICT) a ich uplatnenie v podnikaní vedú k zrýchleniu miery rastu HDP a prudkému poklesu nezamestnanosti. Účinky revolúcie v telekomunikáciách boli teda pocítované v spoločnosti, aj v ekonómii.

2.10 Hoci podpora výskumu je mimoriadne dôležitá pre spomalenie procesu relokácie, ktorá sa už v niektorých európskych regiónoch stala problémom číslo jeden, rozhodujúce je uplatnenie výsledkov výskumu. Práve implementácia výsledkov vedeckého a technologického výskumu dáva reálny hospodársky vývoj a rast. To znamená, že kľúčovým faktorom nie je technológia samotná, ale jej využitie, t.j. **inovácia**.

2.11 Je však nutné si uvedomiť, že samotná inovácia nezabráni relokácii tradičných priemyselných aktivít, ktoré budú prenesené inde kvôli nedostatku konkurencieschopnosti. Ale inovácia bude hnacou silou pre náhradu relokovaných aktivít alternatívnymi produktmi, procesmi a službami v týchto oblastiach.

⁽²²⁾ Európske monitorovacie centrum pre zmeny (www.emcc.eurofound.eu.int) konštatuje, že relokáciami sú najviac zasiahnuté odvetvia hutníctvo, telekomunikácie, automobilový priemysel, elektrický, textilný a chemický sektor.

2.12 Ekonomika založená na integrácii technologického pokroku do výrobných procesov dáva širokú škálu nových výrobkov a procesov vysokej pridanej hodnoty, čo do výroby, aj čo do spotreby. V tejto súvislosti by mali byť za zdroj príležitostí považované krajiny, ktoré pristúpili k EÚ 1. mája 2004, lebo s pomocou adekvátnej priemyselnej politiky dokážu európske podniky vytvoriť novú stratégiu na kontinentálnej škále, pričom najviac využijú príležitosti, ktoré prináša rozšírenie.

2.13 Relokácia znamená, že spoločnosť presúva časť alebo celú svoju činnosť z jedného miesta na iné. Podniky, podobne ako ľudia, opúšťajú miesto svojho vzniku s jedným cieľom na mysli: dosiahnuť zlepšenie. Vo vysoko rozvinutých hospodárskych oblastiach s čiastočne nasýtenými trhmi sa musí potenciál pre rast štátneho hospodárstva a štátneho trhu čoraz viacej vyrovnávať so svojimi prirodzenými limitmi. Celé priemyselné sektory sú preto povinné sústrediť sa viac na hľadanie budúcich príležitostí rozdeľovaním svojich produktov a služieb v iných hospodárskych oblastiach. Okrem toho vo veku globalizácie čelia podniky silnej svetovej konkurencii tak na domácom ako aj na zahraničnom trhu. V tejto súvislosti konkurencieschopnosť podnikov závisí nielen od kvality výrobkov alebo služieb ich vlastných, aj od dodávateľov, ale aj od cien, kolísania výmenného kurzu a prítomnosti otvorených konkurenčných svetových trhov, ktorých štandardy všetci dodržiavajú.

2.14 Voľba lokality je pre podniky rozhodujúcou strategickou otázkou a v dôsledku toho ich núti zvážiť početné aspekty veľmi odlišnej povahy. Podniky prijímajú svoje rozhodnutia na báze (okrem iného) primeraných školení na vysokej úrovni, dobrých verejných služieb, nelysokých nákladov, politickej stability, inštitúcií vyvolávajúcich minimálnu dôveru, blízkosti nových trhov, dostupnosti produktívnych zdrojov a rozumných hladín zdaňovania. Okrem toho pozícia podniku pri dislokácii závisí aj od infraštruktúry a nákladov na transakcie. Závisí aj od jeho stupňa nezávislosti, ako je stanovený podnikovou a technologickou štruktúrou a účinnosti verejnej správy. Z toho vyplýva, že mzdové náklady nie sú jediným faktorom pri rozhodovaní pre relokáciu alebo proti nej a mali by byť zvážené voči produktivite, pretože pomer produktivity a nákladov je pre konkurencieschopnosť rozhodujúci.

2.15 Výška relatívnych výrobných nákladov značne závisí od štátnych či regionálnych podmienok. Krajiny, ktoré dostávajú investície do podnikov, musia zabezpečiť minimálnu úroveň infraštruktúry, vzdelávania a bezpečnosti. Keď podniky uvažujú, či vziať na seba podnikateľské riziko, hľadajú ešte pred investovaním stabilitu a dôveru (v tomto poradí). Udalosti vytvárajúce nestabilitu či neistotu ohľadom budúcnosti nepochybne ovplyvňujú tých, ktorí rozhodujú o investíciách. Politickí rozhodovatelia si musia byť úzase vedomí dôležitosti prítiahnutia investícií, ktoré vytvárajú vysoko kvalitné pracovné miesta, uľahčujú technologický rozvoj a zintenzívňujú hospodársky rast. Okrem toho by pri plánovaní hospodárskej pomoci mal byť väčší význam pripísaný zlepšovaniu politických, občianskych a sociálnych práv v recipientských krajinách. Podniky sa musia snažiť dosiahnuť tento cieľ uplatnením princípov sociálnej zodpovednosti. ⁽²³⁾

⁽²³⁾ EHSV vo svojom stanovisku o spoločenskej zodpovednosti podnikov (zelená kniha) uznáva, že „dobrovoľnícka ... činnosť je jeden z hlavných princípov cSR“ (Ú. v. ES C 125 z 27.5.2002); spravodajkyňa: pani Hornung-Draus (Skupina I – Nemecko), druhá spravodajkyňa: pani Engelen-Kefer (Skupina II – Nemecko) a pán Hoffelt (Skupina III – Belgicko).

2.16 Sociálni partneri nesú osobitnú zodpovednosť za to, že na trhu práce budú platiť stabilné pravidlá hry. Kolektívne zmluvy zabezpečujú pre podniky rovnaké konkurenčné podmienky a starajú sa o vyváženosť medzi trhom a právami zamestnancov, čoho dôsledkom je vysoký rast, istoty a možnosti rozvoja pre zamestnancov aj podniky.

2.17 Dôležitú úlohu hrajú aj ďalšie aspekty. Na jednej strane si povaha a rozsah produktov a služieb vyžaduje tovar, ktorý sa má vyrábať a služby, ktoré sa majú poskytovať v cieľových trhoch, alebo aspoň v ich blízkosti. Na druhej strane je často potrebné, najmä v prípade dodávateľských priemyselných podnikov, aby sledovali svojich obchodných partnerov do lokalít, ktoré si sami vybrali. Napokon v mnohých prípadoch nie je možné vstúpiť na nové trhy, pokiaľ príslušné podniky nezaistia, aby ich tovary a služby obsahovali aspoň do istej miery pridanú hodnotu poskytovanú na určitom mieste.

2.18 Napokon neslobodno zabúdať na to, že spotrebiteľia venujú veľký význam cene a dopyt spotrebiteľov tiež ovplyvňuje ponuku, preto sa vyvíja veľký tlak na maloobchodníkov, aby znižovali svoje ceny. Veľkoobchodníci sa rozhodnú ponúknuť spotrebiteľovi nízke ceny, preto vyvíjajú tlak na dodávateľov, aby aj títo znížili ceny. V tejto situácii dodávateľia, najmä tí najmenší, nemajú obvyčajne hospodárske zdroje na uspokojenie požiadaviek veľkoobchodníkov. ⁽²⁴⁾

2.19 Vďaka rozdielnym ekonomikám členských štátov EÚ a medzi EÚ a ázijskými krajinami existujú určité faktory, ktoré podporujú relokácie podnikov:

- Lacnejšia ponuka;
- Daňové výhody;
- Potenciálny prístup na nové trhy;
- Technológia;
- Nižšie náklady na prácu.

2.20 Sťahovanie podnikov, najmä mimo EÚ, by mohlo spôsobiť určité ťažkosti, ako napríklad:

- **Strata konkurencieschopnosti.** Podniky zostávajúce v EÚ by museli znášať vyššie náklady než ich konkurenti. Vyplýva to zrejme zo straty podielu na celosvetovom trhu, s negatívnymi dôsledkami na dosiahnutie cieľov Lisabonskej stratégie (trvalo udržateľný hospodársky rast s viacerými a lepšími pracovnými miestami a väčšou sociálnou súdržnosťou a rešpektom pre životné prostredie).

⁽²⁴⁾ Vid' stanovisko EHSV 381/2005 „Sektor veľkých obchodných reťazcov – trendy a dopady na farmárov a spotrebiteľov“. Spravodajca: pán Allen (Skupina III – Írsko)

- **Obmedzené vytváranie know-how.** Európske spoločnosti, nútené konkurovať spoločnostiam s nízkymi nákladmi, by mohli byť nútené investovať čoraz menej do výskumu. To by viedlo k strate inovačnej kapacity, ktorá je pre prežitie na dnešnom trhu podstatná.
- **Strata pracovných miest a zhoršovanie pracovných príležitostí** pre stále rastúci počet zamestnancov v postihnutých regiónoch a sektoroch. To by vyústilo do zvýšenej sociálnej exklúzie a štáty by boli nútené venovať väčšiu časť svojho rozpočtu na sociálne výdavky. Najviac postihnutí budú robotníci z tých odvetví nadnárodných podnikov, ktoré majú ústredie v inom štáte a tie z firiem, ktoré nemajú vlastnú technológiu pre svoje výrobky a procesy.
- **Pomalší hospodársky rast**, spôsobený čiastočne znížením vnútorného dopytu, kvôli účinku, aký bude mať na obyvateľstvo znižovanie plátov, strata zamestnania a menej pracovných príležitostí na trhu práce.

3. Závery

3.1 V odpovedi na obavy vyjadrené Radou Európy⁽²⁵⁾, a súci si vedomá znepokojením vzniklým v súvislosti s nebezpečenstvom deindustrializácie a spôsobov, akými sa možno pripraviť a čeliť štrukturálnym transformáciám, ktorá prebiehajú v európskom priemysle, schválila Európska komisia 20. apríla 2004 Oznámenie nazvané *Podporovanie štrukturálnych zmien: priemyselná politika pre rozšírenú Európu*⁽²⁶⁾, v ktorom načrtáva hlavné rysy priemyselnej politiky pre rozšírenú Európsku úniu. Výbor sa zaoberá týmto Oznámením vo zvláštnom stanovisku⁽²⁷⁾, v ktorom víta iniciatívu Komisie.

3.2 V tomto dokumente Európska komisia uvádza, že hoci väčšina sektorov zvyšuje svoju produkciu a hoci nemožno pozorovať nijaký všeobecný proces deindustrializácie, Európa predsa podstupuje proces reštrukturalizácie, zavádzajúc presúvanie zdrojov a pracovných miest do aktivít s vysokým obsahom vedomostí. V tejto súvislosti oznámenie zdôrazňuje, že vo všetkých členských štátoch sa za obdobie 1955-1998 znížil počet pracovných miest v priemyselnom sektore.

3.3 Komisia tiež zdôrazňuje, že rozšírenie ponúka početné príležitosti pre priemysel a že v niektorých prípadoch môže pomôcť udržať produkciu v EÚ, ktorá by mohla byť ináč presunutá do Ázie. Komisia vyzýva k predvídaní zmien a k pokračovaniu v politikách potrebných na podporu tohto procesu v kontexte nových finančných perspektív na obdobie do roku 2013, a to konkrétne v troch oblastiach:

⁽²⁵⁾ Na svojej schôdzi konanej v októbri 2003, za talianskeho predsedníctva.

⁽²⁶⁾ KOM(2004) 274 v konečnom znení, 20.4.2004.

⁽²⁷⁾ CCM/017 (spravodajca: pán van Iersel; (Skupina I – Holandsko), druhý spravodajca: pán Legelius (CCMI Kategória I - Švédsko).

- i) **Regulačný rámec priaznivý pre priemysel** na národnej úrovni a úrovni EÚ, nemusí nevyhnutne znamenať menej nariadení, ale skôr jasné nariadenia uplatňované v celej EÚ jednotným spôsobom.
- ii) **Optimalizovanie synergie medzi jednotlivými politikami** na podporu konkurencieschopnosti, so zvláštnym dôrazom na také oblasti ako výskum, vzdelávanie, predpisy týkajúce sa hospodárskej súťaže a regionálna pomoc.
- iii) Prijatie opatrení v určitých sektoroch ako **politická odpoveď na špecifické potreby**, vyzdvihnutie hodnotového reťazca a predvídanie slabín štrukturálnych zmien.

3.4 Nieto pochyb, že priemysel je strojom ekonomiky, a že zdravý a dynamický priemysel môže dať podnet ekonomike ako celku, kým slabá konkurencieschopnosť v priemysle a ochabujúca priemyselná výroba môžu viesť ku všeobecnej stagnácii hospodárskej činnosti. Na tomto pozadí je nevyhnutné sledovať priemyselnú politiku⁽²⁸⁾, ktorá podporuje zakladanie a rast takých firiem v Únii, ktoré radšej veľa investujú do inovácie a rozvoja, než do súťaženia o ceny. Iba s využitím výhod, ktoré ponúka Európa (napríklad vysoko kvalitná infraštruktúra informačnej spoločnosti, vysoká úroveň investícií do výskumu a nových technológií a ich využitie v priemysle, podpora priebežného vzdelávania a školenia pracovníkov, sociálny dialóg a všetky výhody jednotného trhu) bude možné udržať a zlepšiť konkurencieschopnosť európskeho priemyslu. Takýmto spôsobom bude možné podporovať hospodársky rast a pokrok smerom k úplnej zamestnanosti a trvalo udržateľnému rozvoju.

3.5 Vo svojej snahe zvýšiť a udržať konkurencieschopnosť podnikov v rámci EÚ žiada výbor lepšiu ochranu práv duševného vlastníctva a presadenie týchto práv v tretích krajinách.

3.6 Je potrebné podporovať taký model výroby, ktorý zdôrazňuje iné faktory, než len cenu vyrábaných výrobkov. Mal by sa klásť dôraz na to, že konkurencieschopnosť sa nezakladá iba na samotných nákladoch alebo daňových stimuláciách, ale na tom, aby jedným z hlavných faktorov boli ľudia. Výskum a vývoj nových technológií, ktorý umožňuje znižovať výrobné náklady a zlepšovať kapacitu výroby, sú podstatné, ale nemalo by sa zabúdať na fakt, že skutočná hodnota týchto predností tkvie v ich využití. Je preto prioritnou záležitosťou mať potrebné vedomosti pre vhodné využitie týchto procesov, pričom sa umožní využitie značného potenciálu pre zlepšenie, ako aj umožní sa spoločnostiam, aby si boli vedomé rizík a potreby hľadať nové aplikácie pre existujúce technológie, t.j. podporovať **inovačný prístup**. V ňom musia nepochybne zohrať kritickú úlohu podnikatelia a pracovníci. Konečným cieľom je podporiť európske firmy, aby založili časť svojej

⁽²⁸⁾ Potrebu aktívnej priemyselnej politiky uznala Európska rada na jarnom summite 2005, konanom v Bruseli 22. a 23. marca.

pridanej hodnoty a výhody súťaže na **ľudskom kapitáli**. Preto sú opatrenia zamerané na preškolenie pracovnej sily a zosilnenie investícií do výskumu a inovácií rozhodujúce. Tuto hrajú dôležitú úlohu aj sociálni partneri so svojím spoločným pracovným programom ⁽²⁹⁾.

3.7 Niektoré opatrenia sa však dajú aplikovať iba pre relokáciu v rámci EÚ.

3.7.1 Rozšírenie Únie a následné rozšírenie vnútorného trhu vylučujú akékoľvek obmedzenia v oblasti relokácie podnikov zo západnej Európy do strednej a východnej Európy. Je však treba uvažovať o zavedení takých mechanizmov do výberových kritérií EÚ, ktoré by zaručovali, že podporu môžu využívať iba tie podniky, ktoré začínajú so svojou činnosťou alebo novým obchodným odvetvím, a nie tie, ktoré iba premiestňujú výrobu či služby existujúce v Únii. Preto je treba podporovať všetky snahy o čo najrýchlejšie vyrovnanie obrovského rozdielu medzi Východom a Západom ohľadom výrobných podmienok všeobecne a konkrétne čo sa týka výrobných nákladov

3.7.2 Najdôležitejší záver, ktorý je potrebné vyvodiť, sa týka nutnosti pokračovania procesu zlepšenia konkurencieschopnosti v Európe. Tento proces by mal prebiehať v súlade s Lisabonskou stratégiou a mali by ho vykonávať podniky (vývoj lepších výrobkov, vytváranie novátorských modelov podnikania, efektívnejšie výrobné procesy, atď.) a mala by ho uľahčovať zlepšená európska i národná legislatíva.

3.7.3 Mali by sa viacej podporovať investície do ľudského kapitálu a iných typov infraštruktúry. Európska únia potrebuje silnú, inovačnú a technologicky vyspelú priemyselnú bázu. Pre jej dosiahnutie je nevyhnutné dokonale pochopiť súčasnú situáciu tak v regionálnych, ako aj národných hospodárskych odvetviach. Len tak bude možné najlepšie využiť špecifické výhody, ktoré existujú lokálne.

3.7.3.1 Pokiaľ chceme prispieť k tomu, aby sa podniky udržali na svojom pôvodnom mieste, mali by sa zvýšiť regionálne stimuly ohľadom odbornej prípravy; bolo by vhodné podporiť aj iné iniciatívy, ako sú výmeny medzi univerzitami v oblasti výskumu, či zapojenie miestnych orgánov do rozvoja regionálnych „klustrov“ pre podporu podnikov ⁽³⁰⁾.

3.7.3.2 Výbor podporuje návrh Komisie predĺžiť obdobie, počas ktorého podniky budú dostávať finančnú pomoc, z 5 na 7 rokov, podniky musia udržiavať investície pre ktoré bola táto

⁽²⁹⁾ Vid' spoločné vyhlásenie o strednodobej revízii Lisabonskej stratégie, prezentované na sociálnom summite tripartity konanom 22. marca 2005.

⁽³⁰⁾ Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inováciu (KOM 2005) 121 v konečnom znení, 6. apríla 2005), uvedený vyššie (vid' bod 2.1), vrátane takých aktivít.

pomoc vyžiadaná ⁽³¹⁾, čím sa im pomôže, aby zapustili korene. Ak by tieto podniky kritériá nespĺňali, budú musieť vrátiť získanú finančnú pomoc.

3.7.4 Vzhľadom k dôležitosti a významu tejto otázky bude výbor sledovať vývoj relokácií v Európe ⁽³²⁾.

4. Odporúčania

4.1 Ako už Európska komisia poznamenala vo svojom oznámení o integrovaných usmerneniach pre rast a zamestnanosť (2005-2008) ⁽³³⁾, po prvé, EÚ sa musí chopiť príležitostí, ktoré poskytuje otváranie rýchle rastúcich trhov, ako napríklad Čína a India, a po druhé, EÚ má vysoký potenciál pre ďalší rozvoj svojich konkurenčných výhod, a je rozhodujúce, aby boli tieto aktivity vykonávané s rozhodnutím ten potenciál využiť.

4.2 Výbor sa domnieva, že vytvorenie spoločnosti založenej na poznatkoch, čiže na ľudskom kapitáli, vzdelaní, výskume a inovačných politikách, je kľúčom k posilneniu potenciálu rastu a iba tak možno čeliť budúcim výzvam. Okrem toho sa výbor domnieva, že trvalo udržateľný rast si vyžaduje aj väčší demografický dynamizmus, zlepšenú sociálnu integráciu a plnšie využitie potenciálu stelesneného európskou mládežou, ako to bolo uznané na zasadnutí Európskej rady 22. a 23. marca 2005 prijatím Európskeho paktu mládeže.

4.3 Výbor považuje za nevyhnutné dosiahnuť väčšiu konvergenciu a synergiu medzi rôznymi internými politikami, aktivitami a cieľmi EÚ. Toto si vyžaduje nielen pevnú vnútornú koordináciu v Komisii, ale aj v dialógu s Európskym parlamentom a Radou.

4.4 Výbor odporúča Komisii riadiť sa v oblasti hospodárskej politiky skôr prístupom orientovaným na jednotlivé sektory, než horizontálnym prístupom, pretože odporúčania skupín na vysokej úrovni ukazujú najmä v oblasti farmaceutického, textilného, lodiarskeho a automobilového sektora, že každý z nich zápasí so špecifickými problémami, pre vyriešenie ktorých je potrebné nájsť riešenia prispôbené konkrétnym jednotlivým sektorom, ako aj individuálny prístup ⁽³⁴⁾. Tieto problémy sa nedajú riešiť horizontálne.

⁽³¹⁾ Vid' návrhy Európskej komisie ohľadom štrukturálnych fondov.

⁽³²⁾ V tejto súvislosti je potrebné brať do úvahy kvantitatívne a kvalitatívne analýzy vykonané Európskym monitorovacím centrom pre zmeny (Dublin).

⁽³³⁾ KOM (2005) 141 v konečnom znení, 12. apríla 2005.

⁽³⁴⁾ Hlavným spoločným cieľom týchto štyroch skupín na vysokej úrovni ustanovených Komisiou medzi 2001 až 2005 na podporu diskusií o iniciatívach, ktoré by uľahčili prispôsobenia sa príslušných sektorov hlavným výzvam a zlepšenie podmienok konkurencieschopnosti európskeho priemyslu. Z týchto skupín na vysokej úrovni tri uverejnili svoje správy (farmaceutický priemysel v máji 2002, textilný a odevný priemysel v júni 2004, hoci pokračovala v svojej práci na úrovni „šerpov“, aby pokračovala v diskusií o nedokončených otázkach a v monitorovaní situácie v sektore v roku 2005, lodiarsky priemysel v októbri 2003). Dokončenie záverečnej správy skupiny na vysokej úrovni CARS21 sa očakáva pred koncom roka 2005.

4.5 Za účelom čo najlepšej prevencie negatívnych účinkov relokácie podnikov v Európe je potrebné venovať zvláštnu pozornosť nasledujúcim aspektom:

4.5.1 Vzdelávanie, školenie a odborná spôsobilosť. Ľudský kapitál je veľmi dôležitý pre konkurencieschopnosť v priemysle a bude pravdepodobne ešte dôležitejší (jasný príklad toho je fakt, že hlavným obmedzením vo vývoji malých a stredných podnikov je nedostatok odborne spôsobilých pracovníkov). V nadchádzajúcich rokoch bude čoraz jasnejšie, že využitie odborne spôsobilých pracovníkov je kritický faktor pri určovaní dlhodobej medzinárodnej konkurencieschopnosti európskeho priemyslu. Z toho dôvodu sa bude veľký význam pripisovať školeniu a imigrácii odborne spôsobilých pracovníkov. Európska priemyselná politika musí postaviť vzdelávanie, školenie a odbornú spôsobilosť do centra svojej stratégie, pričom zvláštnu pozornosť musí venovať pokračujúcej odbornej príprave pracovníkov.

Ľudský kapitál a know-how predstavujú konkurenčné výhody

4.5.2 Výskum a inovácia. Ide o kľúčové faktory konkurencieschopnosti európskeho priemyslu. Európa musí pracovať tak, aby dosiahla, že 3 % HDP sa venuje na výskum a musí zdvojnásobiť svoje úsilie pri rozvoji výskumu vo verejnom a súkromnom sektore. V tejto súvislosti je veľmi dôležité zriadenie Európskej výskumnej oblasti pri zabezpečovaní potrebnej bázy pre vedecký a technický pokrok v EÚ.

Zároveň je dôležité, aby sa výskum prenášal do priemyselných inovácií a aby sa zvýšili súkromné investície do tých kapitálových tovarov, ktoré v skutočnosti prinášajú technologické zmeny.

Vedecká a technická inovácia je dôležitým rozlišujúcim faktorom

4.5.3 Politika konkurencieschopnosti. Interakcia medzi priemyselnou a konkurenčnou politikou je stále nedostatočná, hoci sa zlepšuje. Musí sa zintenzívniť. Vhodné zavedenie pravidiel hospodárskej súťaže, prepojených s cieľmi priemyselnej politiky, významne prispieje k rastu a zamestnanosti v dlhodobej perspektíve.

Je nevyhnuté zintenzívniť monitorovanie trhu, pričom nové revidované smernice musia obsahovať aj také podmienky, ktoré by zaistili, že budú uplatňované vo všetkých členských štátoch jednotne.

Je nevyhnutné spojiť konkurenčnú politiku s priemyselnou politikou

4.5.4 Uvedomenie. Vzhľadom na súčasné spotrebiteľské trendy závislé od ceny by bolo výhodné zvýšiť uvedomenie si spotrebiteľov dôsledkov tohto konania. Podniky sa môžu do

tejto kampane na zvyšovanie povedomia zapojiť prostredníctvom etiketovania (sociálny, kvalitný, atď.)⁽³⁵⁾ Rovnako by mohli poskytnúť spotrebiteľom presnejšie informácie ohľadom pôvodu svojich výrobkov.

U spotrebiteľov musí byť zvyšované uvedomenie si dôsledkov správania sa podnikov

4.5.5 Hlavné sektory. Je nevyhnutná aktívnejšia priemyselná politika, založená na princípe jednotlivých odvetví, ktorá podporuje spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom. Preto je výbor toho názoru, že by sa mali vziať do úvahy kvantitatívne a kvalitatívne analýzy, ktoré vykonáva Európske monitorovacie centrum pre zmeny (Dublin), čím by sa získala adekvátnejšia báza pre verejnú diskusiu o relokáciách.

Väčšia verejno-súkromná spolupráca v hlavných sektoroch sa zdá byť rozhodujúca pri zrýchľovaní vývoja

4.5.6 Reakcia na nepredvídané udalosti. Všetky sektory vyžadujú, ako je uvedené v oznámení o reštrukturalizácii a zamestnanosti⁽³⁶⁾ „finančné nástroje pre lepšie predvídanie a riadenie reštrukturalizácie“ s vhodne prispôbenými rozpočtami zohľadňujúc ich sociálny dopad. Okrem toho by mali verejné orgány intervenovať aj v prípade „nepredvídaných udalostí so silnými účinkami na regióny a odvetvia.“ EHSV preto podporuje vytvorenie „rezerv na nepredvídané udalosti“ v rámci štrukturálnych fondov.

EÚ potrebuje flexibilné finančné nástroje, ktoré sa dokážu vyrovnat s nepredvídanými udalosťami

4.5.7 Infraštruktúra. Dopravné, telekomunikačné a energetické siete musia byť zlepšené na úrovni jednotlivých štátov, v rámci spoločenstva, aj so susednými krajinami. Infraštruktúra je najdôležitejšia požiadavka pre konkurencieschopnosť a preto musí byť firmám sprístupnená za konkurenčné ceny. Dobré fungovanie verejného obstarávania je atraktívne a potrebné pre rozvoj podnikov, najmä malých a stredných.

Uľahčenie činnosti prostredníctvom investovania do infraštruktúry je pre podniky stimulom, aby zostali v Európe

4.5.8 Podpora podnikateľského ducha a povzbudzovanie obchodných aktivít. Pre zaručenie budúcnosti európskeho priemyslu bude nevyhnutné zaviesť obchodnú klímu priaznivú pre zriaďovanie a rozvoj podnikateľskej činnosti, hlavnú pozornosť je potrebné pritom venovať malým a stredným podnikom. Bude potrebné zlepšiť prístup k financovaniu v skorých a stredných štádiách vývoja podnikov a pokiaľ to bude možné, zjednodušiť postupy pre zakladanie a riadenie spoločností. Taktiež bude potrebné podporovať zmenu mentality, povzbudzovať prijímanie rizika neodmysliteľného v podnikateľskej činnosti.

⁽³⁵⁾ Vid' stanovisko EHSV na tému Informácie a nástroje merania pre spoločenskú zodpovednosť podnikov (spravodajkyňa: pani Pichenot) prijaté 8. júna 2005.

⁽³⁶⁾ KOM(2005) 120 v konečnom znení

Rovnako je dôležité vziať do úvahy zaangažovanie pracovníkov na dosahovaní cieľov ich firmy.

Podpora vytvárania podnikov za účelom zaistenia rastu je nevyhnutná

4.5.9 Sociálne politiky. Najlepší spôsob, ako prekonať pochopiteľné obavy z negatívnych dôsledkov relokácie podnikov, je vyvinúť a patrične zaviesť sociálne politiky, ktoré podporia pozitívny prístup k zmenám, umožnia pracovníkom prispôbovať a zvyšovať svoje zručnosti, a podporia vznik pracovných miest.

Je nevyhnutné vyvíjať a zavádzať také sociálne politiky, ktoré zminimalizujú možné negatívne dôsledky relokácie podnikov

4.5.10 Sociálny dialóg. Európsku priemyselnú politiku je nutné definovať z hľadiska podnikateľského, sektorového a medziprofesného, a treba ju zaviesť do praxe so vstupnými informáciami od sociálnych partnerov, ktorých odborné poznatky, ako hlavných zainteresovaných skupín, budú najdôležitejšie. Toto si vyžaduje, aby podniky jasne vyslovili svoje zámery v dostatočne skorom štádiu, čím umožnia uskutočňovanie vhodných krokov aj iným zainteresovaným skupinám.

Európski sociálni partneri by mali pristupovať k tomuto problému v súvislosti s reštrukturalizáciou a novým programom pre európsky sociálny dialóg, aj na úrovni odvetví.

Dosiahnutie konštruktívnej a kreatívnej rovnováhy medzi záujmami rôznych zainteresovaných strán je trvalou úlohou

4.5.11 Konkurencia a medzinárodné pravidlá. Hoci relokácia znamená štrukturálne zmeny, nie je prijateľné, aby boli zmeny motivované, hoci iba čiastočne, politikou EÚ, ktorá je príliš pružná, keď ide o vyjednávanie a interpretáciu základných medzinárodných nariadení. Musí sa venovať pozornosť sociálnym rozmerom globalizácie a musí sa nájsť patričná zmes politiky EÚ na posilnenie spolupráce medzi WTO a ILO. EÚ musí preto spolupracovať s týmito medzinárodnými orgánmi tak, aby zabezpečila, že tieto pravidlá budú rešpektované, a ak nie, uplatniť čo možno najefektívnejšie existujúce mechanizmy.

Musia existovať otvorené, konkurenčné svetové trhy, ktorých pravidiel sa budú pridŕžiavať všetci

4.6 Cieľom by mala byť podpora nových investícií v Európe, udržanie existujúcich investícií a pokračovanie v investovaní v zahraničí.

V Bruseli 14. júla 2005

Predsedníčka

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Anne-Marie SIGMUND

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 77/388/EHS o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o dĺžku uplatňovania najnižšej úrovne bežnej sadzby“

(KOM(2005) 136 v konečnom znení – 2005/0051 (CNS))

(2005/C 294/10)

Rada sa 27. apríla 2005 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy zakladajúcej Európske spoločenstvo prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko k navrhovanej téme.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená prípravou stanoviska výboru prijala svoje stanovisko 22. júna 2005. Spravodajcom bol pán BURANI.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal 14. júla 2005 na 419. plenárnom zasadnutí 91 hlasmi za, žiadnym hlasom proti, pričom dvaja sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 Rada na návrh Komisie, po konzultácii s Európskym parlamentom a Európskym hospodárskym a sociálnym výborom, pristupuje podľa článku 12 ods. 3 písm. a) druhý odsek smernice 77/388/EHS k jednotnému stanoveniu bežnej sadzby DPH. Komisia v januári 1993 predložila niekoľko návrhov na zriadenie **definitívneho režimu daňovej harmonizácie**, ale Rada ich nemohla prijať, pretože chýbala potrebná jednomyseľnosť

1.2 Dosiahla sa však dohoda o priblížení sadzieb, keď sa smernicou 92/77/EHS stanovila **minimálna sadzba na 15 %**. Toto ustanovenie platilo pôvodne do 31. decembra 1996, od vtedy už jeho platnosť bola trikrát predĺžená a platí ešte do 31. decembra 2005.

2. Návrh komisie

2.1 Vzhľadom na to, že sa blíži koniec platnosti týchto ustanovení, predložila Komisia návrh na predĺženie platnosti do 31. decembra 2010. Platné ustanovenia zostávajú nezmenené: bežná sadzba nesmie byť nižšia než 15 % a zdaniteľný základ je rovnaký pre predaj tovarov a pre poskytovanie služieb.

3. Pripomienky výboru

3.1 Vzhľadom na aktuálnu politiku členských štátov v oblasti daňovej politiky a najmä oblasti DPH môže výbor len súhlasiť s iniciatívou Komisie, ktorá sa v praxi už presadila.

3.2 Výbor využíva túto príležitosť, aby vyjadril niekoľko ďalších pripomienok, a dúfa, že zaujmú členské štáty.

3.3 **Absencia jednoty cieľov** medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o daňovú politiku, konkrétne najmä o oblasť DPH, určite nie je ničím novým. Je tu od založenia Európskej únie. Následné rozširovania pôvodných 6 štátov na dnešných 25 tento nesúlad názorov len zväčšili. Nepodarilo sa dosiahnuť ani prijatie návrhov Komisie týkajúcich sa len rozpätia medzi dolnou a hornou hranicou dane od 15 % do 25 % (aj keď v praxi takéto rozpätie existuje). Nedosiahla sa ani dohoda o jednotnej aplikácii princípu platenia DPH v krajine pôvodu, ani sa vážne nikdy nerokovalo o otázke zrušenia veľkého množstva výnimiek, ktoré boli udelené všetkým krajinám na základe rôznych zdôvodnení, a ktorých doba platnosti, keď aj bola uvedená, takmer nikdy nebola dodržiavaná.

3.4 **Hovoriť o „provizórnom režime“** DPH v situácii, keď tento režim existuje už desaťročia a v očakávaní veľmi problematického „definitívneho režimu“ **je mystifikáciou**, ktorú EHSV už nie je ochotný akceptovať. Rada by mala deklarovat v záujme už viackrát deklarovanej transparentnosti voči občanovi, že sa bude usilovať o dosiahnutie **strategického cieľa** daňovej harmonizácie v oblasti DPH, ktorý sa však realisticky nedá dosiahnuť v krátkom ani stredne dlhom časovom horizonte. Takto sa nebude zbytočne mrhať energiou a zdrojmi pri márných pokusoch o dosiahnutie jednomyseľnosti v smerovaniach, ktoré majú podstatný význam pre daňovú a sociálnu politiku každého členského štátu a ktoré teraz každý z nich zamýšľa zachovať bez ústupkov.

V Bruseli, 14. júla 2005

Predsedníčka

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Anne-Marie SIGMUND